

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Yasemin

umuttan
kurtuluş
özgürlüktür

Adam

Hilmi

Yasemin Adam

Tezgör'ün
önsözüyle

Unica Zürn

Unica

almanca
aslından
çeviren
kansu
kanber

Zürn

Ünica Zürn

Yasemin adam

"Umuttan kurtuluş özgürlüktür," diyen Jn... dm
1970 yılında yüksek bir binanın penceresinden
atlayarak yaşamına son veriyor.

Alman edebiyatının en sıra dışı
yazarlarından olan Zürn'ün yaşamı
ve yapıtları birçok açıdan Tezer
Özlü'yü hatırlatıyor. Metinlerine
sirayet eden intihar teması ve otobiyografik
izler, psikiyatri kliniklerinde geçirdikleri zamanlar...

Ünica Zürn Yasemin Adam romanıyla şizofrenisini
konuşturuyor.

Hastalığının bastırılmış ve sınırlandırılmış
düşüncelerini yazıya geçiriyor.

Dedalus 149

Roman 57

www.dedalus.com.tr

*Edebiyat, eşyaya ve
boşluğa cömertçe
anlam verir ve başka
yapıtlarda kullanmak
üzere bencilce geri
alır.*

© Dedalus Kitap - 2017

Kitabın Adı: *Yasemin Adam*

Orijinal Adı: *Der Mann im Jasmin*

Yazar: Ünica Zürn

Almanca Aslından Çeviren: Kansu Kanber

Copyright © 2017, Dedalus

T.C. Kültür Bakanlığı

Sertifika No: 34356

Isbn: 978-605-9203-66-1

Dedalus Kitap: yüz kırk dokuz

Roman: elli yedi

Basım Tarihi: ocak iki bin on sekiz

Yayın Yönetmeni: Sedat Demir

Yayına Hazırlayan: Özge Özkan

Redaksiyon: İlker Çöltü

Mizanpaj: Çelebi Şenel

Kapak Tasarımı: Barış Şehri

Baskı-Cilt: Şenyıldız Yay. Matbaacılık Ltd. Şti.

Topkapı /İstanbul (Sertifika No: 11964)

Bu kitabın telif hakları Kalem Ajans aracılığı ile
alınmıştır.

Çatalçeşme Sok. Meriçli Apt. No. 44/101

Fatih / İstanbul

www.dedaluskitap.com

Tel: +90 212 513 03 43 • Faks: +90 212 513 03 44

YASEMİN ADAM

Cinnet İzlenimleri

UNICA ZÜRN

Unica Zürn

6 Temmuz 1916'da Almanya'da doğdu. Anagram şiirler yazdı, otomatik çizim çalışmaları yaptı. Hans Bellmer ve Zürn'in çalışmalarının bir sergisi 2012 ilkbaharında New York'taki Ubu Galeride yapıldı.

1954 yılında, oyuncak bebekleri bozarak kuklalar yapan Fransız gerçeküstücü ressam Hans Bellmer ile tanışarak ona âşık oldu. Paris'te onunla yaşamaya başladı. 1960'ta sık sık geççirdiği şizofreni atakları sebebiyle uzun süre klinikte yattı. Bu dönem içerisinde yazdığı, yarı otobiyografik *Kara Bahar* kitabı 1967'de, *Yasemin Adam* ise yazarın ölümünden sonra, 1971'de basıldı. İki kitabı da Fransa'da kült oldu. Kitapları açıkça otobiyografik değilse de yazdıklarında yaşam deneyimlerine yer verdi.

19 Ekim 1970'te yüksek bir binanın penceresinden atlayarak intihar etti.

Kansu Kanber

1993 yılında İsviçre Arlesheim'de doğdu. 2002 yılında ailesiyle İzmir'e yerleşti. İlk ve orta öğretimini burada tamamladıktan sonra 2012 yılında İstanbul'a yerleşti. 2017 yılında İstanbul Üniversitesi İspanyol Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu.

Christian ve Katrin'e...

ÖNSÖZ

Şizofrenin Sesi ve Rengi

Anagram nedir bilir misiniz? Unica Zürn elinizdeki kitapta şöyle bir tanımlama yapıyor: “*Anagramlar, bir sözcüğün veya cümlelerin harflerinin yerlerini değiştirerek oluşturulan sözcükler veya cümlelerdir. Sadece verilen harfler kullanılabilir ve başka hiçbir harften yardım alınmaz.*” Hiç kolay değil anagram yazmak ya da ‘kurmak’. Yazar bunu yaparken bazen duyduğu ya da okuduğu bir cümleden, bazen bir deyişten, kimi zaman da bir çocuk şiirinden hareket ediyor ve ortaya bütünlüklü ve çoğu zaman büyüleyici parçalar çıkarıyordu. Onun için bir tür oyundu da bu. Arayıp bulma ve gündelik dilin dışında kendi mesajını taşıyabilen ‘yeni bir dünya kurma’ oyunu. Parçaların bir araya getirilmesi bu oyunu rastlantılara açık hale getiriyordu ve tabii ortaya çıkan metnin içeriği, ruh halinin de izlerini taşıyordu.

1916 Berlin doğumlu yazar, ressam ve dramaturg Unica Zürn güzel anılarla dolu bir çocukluğa sahipmiş. Babası rütbeli bir askermiş, annesi de ‘bazen’ yazar. Ancak doğmuş olduğu aile evinin elden çıkması ve annesiyle babasının boşanması Zürn’ün hayatının gidişatını değiştiriyor. Okulu bırakmak durumunda kalıyor ve hayatını kazanmak için sekreterlik ve arşivcilik yapıyor. 1942’de evleniyor ve iki çocuğu oluyor; ancak 1949’da boşandığında, çocukların vesayetinin babalarına verilmesini engelleyemiyor. Aynı yıl yazmaya, dört yıl sonra ise çizmeye başlıyor ve bu iki eylem hayatının sonuna kadar hep birbiriyle bağlantılı ve birlikte okunmaya açık olarak kalıyor.

Çizmek, sözcüklerden bağımsız 'ikinci bir yazın' onun için. 1953 yılı aynı zamanda Zürn'ün ressam Hans Bellmer ile tanıştığı ve onunla Paris'te yaşamaya başladığı yıl. Bu şehirdeki, sanatsal açıdan birbirlerini etkileyip tamamladıkları bohem yaşantıları 12 yıl sürüyor. Bu süreçte sergiler açıyor ve çevrelerinden ilgi görüyorlar. Zürn, Andre Breton ve Marcel Duchamp gibi Fransız gerçeküstücülerıyla de tanışıyor ve 1954 yılında, 123 anagram ve çizimlerden oluşan ilk kitabı *Hexentexte (Cadı Yazıları)* yayımlanıyor.

1957'de ise Unica Zürn Fransız ressam/şair Henri Michaux ile tanışıyor. Michaux'ta, çocukluğunda hayalini kurduğu ideal kocayı, bir başka deyişle mucizevi 'Yasemin Adam'ı görüyor. Bu mucize ya da şok karşılaşma ona *Der Mann im Jasmin*'i (Yasemin Adam) yazdırmaya başlatsa da bu kısa yakınlık sonrasında 1960 başlarında ilk defa şizofrenik belirtiler gösteriyor ve kendini ruhsal olarak bir daha asla toparlayamıyor. Bellmer'i terk eden Zürn 1960 sonlarında döndüğü Berlin'de kısa sürede psikiyatri kliniğine yatırılıyor ve sonrasında da, 1961-63 arasında defalarca Berlin ve Paris'teki kliniklerde kalıyor. "Berlin'deki Tempelhof Havalimanı'nda arkadaşları bekliyor onu. Baştan aşağı siyahlar içinde, kolunun altında çizimleriyle dolu kartonlarla sevinç içinde onlara doğru yürüyor ve arkadaşları şöyle diyorlar: 'Havalimanında bize doğru gelişin delice görünüyordu.' Ve bu kelimenin yanında ilk kullanılışıydı. Bunu tabii kabul ediyor, hoşuna gidiyor, bu kelime: deli."

Klinikte kaldığı zamanlarda yazmayıp bol bol çiziyor Zürn. 1965'te ise Yasemin Adam'ın yazımını tamamlıyor. "Geceleri yatağa yatarken artık elbiselerini çıkartmıyor. Penceresinin hemen yanında duvara dayalı uzun bir merdiven var. Bunun anlamı ne? Bu romantik yöntem; gece orda birinin belirerek onu kaçırması

ve bekleyiş dolu bunca zamandan sonra gerçekten onun için belirlenmiş olan hayata başlayacağı yere götürmesi için mi? Çünkü şimdiye kadar yaşadıklarının olayın tamamı olduğu düşüncesine katlanamıyor. Bu çok acınası olurdu.”

1967’de Bellmer ile birlikte Almanya’daki ilk büyük resim sergisini açtıktan sonra iyileşme belirtileri gösterse de Bellmer 1969’da kalp krizi geçirip yarı felç olunca Zürn yine hastaneye kaldırılıyor. Aynı yıl, kendi çocukluğunu analiz ettiği *Dunkler Frühling* (Kara Bahar) yayımlanıyor. 18 Ekim 1970’te iyileşme belirtileri gösterip birkaç günlüğüne hastaneden çıkarılınca Paris’e, Bellmer’in yanına gidiyor ama konuşmalarının sonucunda onsuz kalacağını anlayınca, altıncı kattaki dairesinden atlayarak intihar ediyor. Beş yıl sonra yalnız başına ölen Bellmer ile Zürn, Paris’teki Père-Lachaise mezarlığında buluşuyorlar.

Zürn’ün yaşantısının son on yılını kapsayan hastalığı, yazdıklarını ve çizdiklerini oldukça etkilemiş, yapıtlarına hayal, gerçek, fantezi, düş, yanılsama ve sinir krizlerinin gölgeleri düşmüştür. *Yasemin Adam*’da merkezde, hayalindeki ideal koca Henri Michaux vardır. Ancak öte yandan, hep âşık olunmuş baba figürü ise 55 yıllık hayatının 17 yılını –sayısız ayrılıklarla da olsa– birlikte geçirdiği Hans Bellmer’dir.

Unica Zürn’ün ölümünden yedi yıl sonra Almanya’da yayımlanan *Yasemin Adam* uzun bir metin değil, yazmaya kalkıştığım önsözü de uzatmak anlamlı değil. “Kendini uzaktan, meşhur *Yasemin Adam* ya da onun yaşayan gerçeği tarafından hipnotize edilmiş hissettiğinde, demek oluyor ki aslında uzun zamandır deli?” diye yazmış Zürn. “Ama şimdi öfkeli bir adam tarafından kapı hızla açılıyor, kız dehşete düşüyor çünkü az önce onun Wittenau’da olduğu haberinin verildiği babası karşısında duruyor: ‘Demek bir müntehir böyle görünüyor?’ diye bağırıyor

ona. 'Ha! Her zaman bir müntehir görmek istemişimdir!' Ona bir paket fırlatıp kayboluyor."

Yasemin Adam, Unica Zürn'n şizofrenisinin sesi. Akıp giden ama parçalar halinde, parçalı olsa da bütünlük içinde, gerçeklikle 'karanlık tarafın' birbirine karıştığı, etkileyici, sarsıcı ve benzeri olmayan bir parça. Roman mı, otobiyografi mi, anı mı? Bir şey söylemek kolay değil. Ama sanat ve delilik arasındaki sınırlar ne zaman çok belirgin oldu ki zaten?

Hilmi Tezgör

Altı yaşındayken, bir gece rüyasında odasının duvarına asılı maun çerçeveli aynanın içinden geçirildiğini gördü. Bu ayna sıra sıra kavakların olduğu uzun bir yola çıkan bir kapıya dönüşüyor. Bu uzun yol küçük bir eve ulaştırıyor onu. Evin kapısı açık. İçeri giriyor ve kendini bir merdivenin başında buluyor. Yukarı çıkıyor. Kimseye rastlamıyor. Bir masanın önünde duruyor. Masanın üzerinde küçük, beyaz bir kart var. Üzerindeki ismi okumak için kartı eline aldığı sırada uyanıyor. Bu rüyanın etkisi öyle güçlü ki aynayı kenara itmek için yataktan kalkıyor. Ve sadece duvarı buluyor, kapıyı değil.

Bu sabah açıklanamaz bir yalnızlık hissiyle annesinin odasına gitti. Şayet mümkün olsaydı hiçbir şey görmemek için geldiği yere geri dönebilmek...

Kadının kirli ruhunu örten etten meydana gelmiş bir dağ, kızın üzerine çullandır ve daima kaçır! Kız derinden yaralanır.

İşte o zaman ilk kez o hayal belirir: Yasemin Adam! Sonsuz teselli! Rahat bir nefes alarak, karşısına oturur ve bakar. Adam felçli! Ne şans. Kışın bile yaseminlerin açtığı bahçe-deki koltuğundan hiç ayrılamayacak.

Bu adam onun için sevginin resmi olur. Mavi gözleri de daha önce gördüğü tüm gözlerden daha güzel...

Onunla evlenir. Kimsenin bilmemesi güzeldir. Bu da onun ilk ve en büyük sırrı olur.

Bu sessiz varlık ona asla unutmayacağı iki şey öğretir:
Mesafe.

Atalet.

Sonraları pek çok anahtar döndürülür içinde, ama o kendini açmaz. Hemen yorulup vazgeçerler. O işlevsiz bir kutuymuş gibi kenara fırlatırlar. Geçen onca yıl yaslandığı her erkeğin omzundan Yasemin Adam'a bakar. Çocukluğundaki bu evliliğe sadık kalır.

1957, Ermonville adında, Paris'e çok da uzak olmayan bir köyde altı kısa el yazısı yazarak kendini güçlü izleniminden kurtarmaya çalışır ancak bunu başaramaz: "Başlangıcın başında olmak bir şans. Başımıza hiçbir şey gelemez biz bile kendi başımıza gelemeyiz."

Bir milyon kan hücresi bedenini terk ederken, alerjinin sayısız kırmızı lekeleriyle kaplı bir halde *Anemi Bir Kadının El Yazmaları*'na şunları yazıyor: "Biri bendeki yolculuğunda beni aşıyor. Onun evi oluyorum. Dışarıda, böğüren inekle kapkara bir arazide olduğu izlenimini veren biri gibi. Bu açıdan bakınca etrafımdaki çember daralmaya başlıyor. İçimdeki seyahatinden dolayı dışım onun tarafından kuşatılıyor. İşte bu benim yeni durumum. Ve ben bundan hoşlanıyorum."

Gece güzel, tehlikeli bir varlık görüyor rüyasında: Bir kız ama aynı zamanda bir yılan, uzun saçlı. Çevresinin yok edilmesini istiyor. O esnada dikkatli bir operasyonla onun bu yıkıma sebep olabilecek her şeyi alınıyor, her şeyden önce

de gözleri... Beyni, kalbi, kanı ve dili alınıyor. Ama saçlarını almak unutuluyor. İşte bu bir hata oluyor. Çünkü bu varlık kör, kansız ve dilsiz olmasına rağmen öylesine büyük bir güce sahip ki, çevresindekiler ancak kaçarak kurtulabiliyor. Bu ne anlama geliyor?

Birkaç gün sonra hayatındaki ilk mucizeyi yaşıyor: Paris'te, bir odada Yasemin Adam karşısında duruyor. Bu karşılaşmanın şoku öylesine büyük ki bunu atlatamıyor.

O günden sonra yavaş yavaş aklını kaybetmeye başlıyor.

Çocukluk hayalinin görüntüsüyle bu adamın görüntüsü birbirinin aynısı. Tek bir farkla, o felçli değil ve burada onu çevreleyen yaseminlerle dolu bir bahçe yok.

Kendini düşüncelerine hapsetmek, gerçeği unutmak için el yazısına gömülüyor: “9 Sayısı Şerefine”

Bu sayı onun için en anlamlı şey oluveriyor. Şöyle yazıyor: “Çarpım tablosunda 9’lar sayılırken, bir müzik eşliğinde bir adam, baş aşağı gibi. Çünkü:

1 kere 9, dokuz

2 kere 9, on sekiz

3 kere 9, yirmi yedi

4 kere 9, otuz altı

5 kere 9, kırk beş

6 kere 9, elli altı

7 kere 9, altmış üç

8 kere 9, yetmiş iki

9 kere 9, seksen bir...”

Burada ilk kez matematiğin tüm güzelliğini görüyor.

Ama hepsi bu değil.

Çocukken okulda öğrendikleri, başka yollar da 9 sonucuna ulaşmasını sağlıyor.

18, 27, 36, 45, 56, 63, 72, 81 sayılarının rakamlarını birbiriyle topluyor ve 9'u buluyor. Şöyle:

1 artı 8, 9

2 artı 7, 9

3 artı 6, 9

4 artı 5, 9 – vs.

“Ne demiş 99 yılında doğan adam, 66. doğum gününün sabahında uyandığında? Güzelim 99 zamanla tepetaklak olmuş, bunun ne anlama geldiğini en iyi kendisi biliyor. 66 onunla birlikte tepetaklak sonsuzluğa düşmeye hazır.”

Diğer rakamların görüntülerine merak salıyor ve 8 rakamını inceliyor. Onu dikey şekilde ikiye bölüyor ve birbirinin gözlerine bakan iki tane üç elde ediyor.

Burcu yengeç. Hafif eğik halde bir 69 ile tasvir ediyor ve onun yabancı gözleri için bilinen Çin işareti Tai-Gi (Başlangıç) 69 gibi görünüyor.

9'un görüntüsü onun için ayakta duran, yani nedense hiç beklenmedik şeylerin geldiği yöne bakan biri gibi. 9, 9 ile karşılaştığında ayakları aşağıda birbirlerine yöneliyor ve tutkuyla alınlarını birbirine yasluyorlar. Ve kalp şeklini oluşturuyorlar.

Aynı şekilde iki 6'yı da birbirine yöneltiyor ve maça asını görüyor.

Bir kez daha 9 çiziyor, zarif bir hareketle aşağıya doğru uzatıyor ve 6'nın halkasını ayağına takıyor: 8'in görüntüsü, dikey haldeki sonsuzluk çıkıyor ortaya. Kum saatini andırıyor bu.

9'u yaşamın, 6'yı ise ölümün sayısı ilan ediyor. Her ikisi de gizlenmiş resim gibi 8'in görüntüsünde bulunuyor. Bu zamanlarda yılanlar çizmeye başlıyor ve istediğinde bedeniyle 9'u, 6'yı, 8'i, 3'ü ve hepsinden önemlisi kusursuz daireyi oluşturabilen bu hayvanın yeteneklerinden etkilendiğini hissediyor.

9 ve 6'yla olan bu uğraş, aşırı bir düşkünlüğe dönüşüyor. Bu rakamlar birdenbire her yerde karşısına çıkmaya başlıyorlar.

Bunlarla uğraştığı günlerden birinde Paris'te bir otobüs durağında kutudan güzel bir 999 çektiğinde mutlu oluyor.

Atom bombasına karşı gerçekleştirilen büyük bir toplantıya katılır ve sarılığa yakalanır. Yüksek ateşle, yatakta bir el yazısı yazar: "*Hastalıklar Evinde*"

"Dilek dilemek yasak!" diyor Doktor Mortimer bu evde ona. "Dilek dilemek sağlığa zararlıdır. Size yasaklıyorum. Son dileğin gerçekleşmesi masalı, sadece bir masal. Çok hastasınız çünkü biri bir çift kalbi gözlerinizden dışarı attı. Bu yüzden artık hep sola, katilinizin bulunduğu yöne bakmanıza şaşırmamak lazım."

"Ah! Fazla aptal geliyordu bana şu Mortimer. Ama daha bu evden ayrılmadan, gizlice Gözler Odası'nın kapısını açıyorum."

O an kırmızı akrep tavandan aşağı atlıyor ve iğrenç bir hareketle kendi iğnesini kalbine saplıyor. Aynı anda beyaz

kartal açık pencereden içeri uçuşuyor ve muhteşem gözleriyle beni kucaklıyor.

Buradan çok çok uzaklarda kanatlarını bırakıyor ve odasına geri dönüyor. Boş koltuğun karşısına oturuyor ve biçare zamanın akıp gidişini seyrediyor.

El yazısını yazıyor: “İkili Oyunlar”

Uzama oyunu – (çünkü onu ilk kez odasında üç metre inanılmaz uzunlukta görmüştü.)

Ele geçirmenin oyunu – (çünkü kendisini ele geçirdiğini hissediyor, onu kendi içinde yok etmek için, bu karşılaşmayı geçersiz kılmak için.)

Uyum oyunu – (çünkü uyurken boylu boyunca vücuduna yerleşiyor ve uyuyorlar, iç içe geçmiş lahitler gibi. Sabah gözünü açtığı anda da kaçıp gidiyor.)

Başka bir gece, güneşli bir düzlükte karşılaşılıyor onunla. Sessiz bir yürüyüş başlıyor. Ne mutluluk: felçli değil! Yase-min Adam mesafesini güzelce koruyor. Sanrısının gerçek oluşunu bitmez tükenmez bir şaşkınlıkla karşılıyor!

Bir sonraki gece onunla ilgili rüya görmek istediğinde, kendini kilitli kapısının önünde buluyor.

Bitti!

Aklı yetmediğinden onun kendisini “hipnotize ettiğine” tamamen inanmak istiyor. Bir tavuğunki kadar küçük beyni, düşüncelerini hep aynı kişiye yönlendirerek aslında kendi kendini hipnotize ettiğini anlayamıyor. O, mazoşist tavuğun üzerinde daireler çizen kartaldı. İşte bu durum ortaya çıkıyor. Hiçbir çıkış yok. Kafası karışmaya başlıyor. Bu kriz sinemada ortaya çıkmaya başlıyor. Salon kararınca onun içeri

girdiğini görüyor. Birkaç sıra önündeki koltuğa geçiyor ve aynı anda da hemen arkasında oturuyor.

Bilinen bir yağ markasıyla ilgili reklam filmi başlıyor. Ona dayanılmaz gelen, yağ ile dolu bir sürü şişe beliriyor ekranda. Bu şişeler onun için erkekliğin sembolü haline geliyor. Bu manzara öylesine şiddetli bir bedensel rahatsızlık yaratıyor ki kusacağından korkuyor.

İkinci film takip ediyor: Dağda bir kazazedenin kurtarılışı. Genç adam bir halatla yarıktan dışarı çekiliyor. Bu görüntü onun için, oğlunun ölüm tehlikesi altında olduğu anlamı taşıyor.

İngiliz filmi, *Hold up in London* başlıyor.

Beş gangster adam banka soyuyorlar. Bu film ona, kendisinin bu bankada olduğunu, aslında soyulmadığını, yeni bir kadere ulaştırılmak üzere kaçırıldığı izlenimini veriyor. Çocukluğundan bir oyunu anımsatıyor: “Haydutlar ve Prensesler.”

Bu beş adam onun için tehlike anında ortaya çıkan bir tür gizemli, zor durumların kurtarıcıları “Beşinci Kol” oluyor. “Meçhul” bir örgüt.

Neden Fransa’ya gelmişti?

1953’te Berlin’de Yasemin Adam’ın yüzüne hiç benzemeyen bir yüz ile sarhoş olmak için, üç kere aynı Fransız filmi izliyor.

Bu erkek yüzüyle kendini o kadar özdeşleştiriyor ki, birden şöyle diyorlar: “Ona benziyorsun.”

Birkaç gün sonra benzemeye başladığı, filmdeki yüzün sahibiyle karşılaşılıyor. Şaşkınlıkla birinin şöyle söylediğini duyuyor: “Bu adam filmdeki X’e benziyor.”

Hem bu onay hem de adamın Paris’e gitme daveti onu Berlin’den ayrılmaya teşvik ediyor. Bu arkadaş ona anagramlardan bahsediyor ve bu tür şiirlerin nasıl yapıldığını gösteriyor. Aynı anda otomatik çizim yeteneğini keşfediyor. Onu cesaretlendiriyor ve bir yıl sonra ilk kitabı *Cadı Metinleri* Berlin’de *Springer Galerisi* tarafından yayımlanıyor.

Paris’te “Yasemin Adam” ile karşılaşılıyor.

Hold up in London’ı izledikten sonra, akşam otel odasında mendilinde iki kırmızı harf buluyor: HM! (Oturduğu otelin monogramı: Hotel Minerva) Bir sebepten dolayı, Ermonville’de yazdığı altı kısa el yazısını adadığı adamın monogramı: Herman Melville.

Okuduklarına göre, *Moby Dick*’i yazmaya İngiltere yolculuğu sırasında posta arabasında İrlandalı kadınla karşılaştığında başlamış.

Bu tekrarı olmayan karşılaşmanın Herman Melville’in en büyük eserini tetiklediğine inanıyor. Kendi de küçük, değersiz el yazıları bir karşılaşmanın büyüyle yazmıştı. Biraz dramatik ama Yasemin Adam’a yakması için göndermişti.

Çocukluğuna dayanan üç muhteşem karşılaşma; hayatının anlamının, kendini karşılaşmalara bırakmak olduğunu fark ettirdi ona.

Yasemin Adam sanrısından sonra onu Siyular’ın çok yaşlı kabile reisine götürdüler. Big Chief White Horse Eagle. Eline bir öpücük konduruyor ve eli kararıyor. Öpücüğü yıkamayı reddediyor.

Birkaç gün sonra pigmeyle karşılaşılıyor, boyu kendisi kadar en fazla. Küçük, siyah ellerini sol yanağının altına koyuyor. Gözlerini kapatıyor, başını eğiyor ve yavaş yavaş sallanmaya başlıyor: Uyku hareketi.

Üç adım sonra, avucunda tuttuğu köri ve pirinçten yapılan sıcak bir küreyi armağan eden Hindu'nun önünde duruyor. Şimdi dört garip kral var: Beyaz, Kırmızı, Siyah, Kahverengi!

Yani şimdi, bu yabancı otel odasında kırmızı HM'ye baktığında, bunun tek bir anlamı var: Karşılaşma!

Işığı kapatıyor, pencereyi açıyor ve yatağa yatıyor. Bir grup adam merdivenden yukarı hücum ediyor. Karşısındaki odanın kapısı açılıyor ve içeri giriliyor. Oda karanlık kalıyor. Beşinci kol?

Bekliyor. Biliyor, bir şey olacak.

İşte! Karşıdan ilk işaret! Berrak, sert bir ses. Bir tını. Bir çelik üçgenin tınlaması gibi: PİNG! İstese de istemese de, bu "PİNG" bir emir. Kalkıyor. Şimdi ne olacak? Defalarca tekrarlanıyor işaret ve gümüş bir ip tarafından çekiliyormuş gibi dışarı çıkıyor. Bir operasyona hazırlanmak için. Garip bir seremoni. Tıpkı cerrahın ilk kesikten önce boşaltım talep etmesi gibi, ondan da mümkünse yılların içeriğini boşaltması isteniyor. Kendini öylesine ince hissediyor ki. Beyaz bir kâğıt parçası gibi. Ama PİNG! –PİNG! – PİNG! – tekrar tınıyor ve döndüğünde saydamlaşmış oluyor. Beyaz hiçlik gibi.

PİNG!

Uzuyor. Bekliyor. Az önce kollarında bebekle rastladığı Hindular, bir an için karşısındaki başka bir odanın aydınlatılmış penceresinde beliriyorlar. Bir perde kapanıyor. Deniz

fenerinin ışıkları gibi yavaşça dönmeye başlayan yuvarlak bir ışık belirliyor ardında. Büyüleyici, sakinleştirici bir devinim.

PİNG!

Birden karanlık gökyüzünde, açık pencerenin önünde kocaman fotoğraf gibi tuhaf beyaz bir havaalanı belirliyor. Ama hayır! Bu hareketli sahne, bir film gibi gökyüzünde. İnsanlar geçiyorlar havaalanından ve uçağa biniyorlar. Birden onu görüyor ön planda, çocukken ilk gördüğü gibi. Ayakta ve kollarında kendisi, altı yaşındaki haliyle, onunla evlendiği zamanki hali... Hayretle uçağa binen ikiliyi, uçağın gökyüzüne yükselişini ve orada kayboluşunu izliyor.

PİNG! PİNG! – PİNG! – PİNG!–

Bekliyor.

Korkunç yalnızlığın resmi gösteriyor kendini: Boş şişelerle dolu bir kiler, her şey bembeyaz. Bu şişelerin ortasında oğlunun başı, yana eğilmiş. Beyaz mermerden bir baş, barok tarzı lüleli beyaz saçları yüzüne düşmüş. Kendini asmış. İradesinin tüm gücüyle ölmek üzere olan adama ölüm diliyor. Bu manzara karşısında şaşılacak denli soğukkanlı. Onun tek umudu, acı çekmemesi. Ve sonunda başı aşağı düşüyor, gözleri kapanıyor.

Bitti!

O gün izlediği filmde bir kesit anımsıyor: Dağdaki kazazedinin başının üzerindeki halat. O resim şu an gördüğü resme bir hazırlıktı.

Halüsinasyon görüp görmediğine emin olamıyor. İçinde bulunduğu durumda en inanılmaz en görülmemiş şeyler gerçek oluyor. Yani eğer gece karanlık gökyüzünde resimler belirliyorsa, o resimler kesinlikle oradadırlar.

Karşıdan tekrar PİNG – PİNG – PİNG– PİNG sesleri gelince bir an için biçare hipnoza inanıyor. Bu mantıklı bir açıklama olurdu.

Gökyüzü karanlık kalıyor. Dört tane bacanın silueti dışında bir şey seçemiyor. Anlamını kavrayamadan uzun uzun bakıyor bu dikey şekillere: Ta ki PİNG sesi tek bir kez ve çok güçlü çınlayana kadar. O zaman anlıyor: Bu dört şekil, dört mezar. Kendi mezarları! Onun sevdiği dört ölü? Hiçbir şey bilmiyor onun hakkında. Şimdi anlıyor ki bu mezarların görüntüsü aşılmaması gereken sınırları ifade ediyor. Birden kapısının önünde bir adamın çaresiz ağlayışı duyuluyor. Daha önce hiç duymadığı kadar fütursuz hıçkırımlar. Ölülerine ağlıyor. Ama onu teselli etmek için dışarı çıktığında, kapının önünü boş buluyor. Karşı odâ karanlığına yeniden çekilmiş. Uzanıyor, uyanık kalıyor.

Üzgün bir halde, çekine çekine adama en az onunki kadar hüzünlü olan hikâyesini anlatıyor.

Gün doğduğunda, altı beyaz kâğıt mendili metal bir kabın içine koyarak tutuşturuyor. Beyaz bir duman tavana kadar yükseliyor ve dumanın içinde onun uzun, hâlâ uzayan siluetini görüyor. Yüzü dumanın içinde açıkça biçimleniyor.

Daha sonra, kahvaltıda *Le Monde* gazetesinde bir haber okuyor: Genç başrahip Christian... Ormanda asılı halde bulundu. Bu adam, o gece ölümünü gördüğü oğluymuş gibi, oğlunun Almanya'da kaldığı yatılı okula mektup yazıyor. GÖZLERİNİZİ SÖKÜP BANA VERİRDİNİZ... Cümlesinde bulduğu bir anagram bu. Bu cümleyi Galatyalılar 4. sure 15. ayette bulmuştu: “Sizin için tanıklık ederim ki, olanaklı olsaydı gözlerinizi söküp bana verirdiniz.”

Anagram şöyle:

Gününüzün adı: zalim.Gözleriniz: varoluş.Cildinize bir tavsiyeniz: anlayış.Eviniz gizlidir. Galibiyetiniz ise yakın. Eseriniz: Tabutla birleştirdiğiniz dinlenme evi.

Bir mezarın üzerinde büyü gibi olan bu mektubu gönderir, ki bu da gönderdiği ilk çılgın mektuptur.

(Anagramlar, bir sözcüğün veya cümlenin harflerinin yerlerini değiştirerek oluşturulan sözcükler veya cümlelerdir. Sadece verilen harfler kullanılabilir ve başka hiçbir harften yardım alınamaz.)¹

Anagramlar onun en büyük uğraşlarından biri.

Daha sonra öğreniyor ki yatılı okul bu mektubu babasına bildirmiş, o da korkuyla yola çıkmış, tabii evladını kanlı canlı karşısında bulmuş.

9 rakamıyla uğraştığı zamanlarda, başka bir anagramda başlangıç cümlesi olarak şu cümleyi alıyor:

KADER SAYIMIZ DOKSAN DOKUZ

Bu cümlede bulunan anagram şöyle:

Onun derinlere dalan gözleri şimdi seni bir hedef olarak aramakta.Günlerimiz kısa olup hızlıca buzun içine gömülüyor – ne yazık!

Ya da şu soruyu soruyor:

SENİNLE BİR GÜN KARŞILAŞACAK MIYIZ?

Bu cümlenin anagramını şu cevap karşılıyor:

1 'zalim, varoluş, anlayış...' kelimelerinin Almanca karşılığı üzerinden oluşturulmuş anagramlardır. (e.n.)

Yağmurdaki üç yolun hayalinden sonra Senin aksini oluşacak birini oluştururum uyandığımda:O, yani sihirbaz!Melekler seni ejderha bedenine işlemekte. Yoldaki halkalarUzun yağmurlarda, senin olurum.

Onun için sonsuz bir eğlence: Bir cümle içinde başka bir cümle arayışı. Bu iş için gerekli olan konsantrasyon ve büyük sessizlik, ona kendini çevresine tamamen kapatma şansı veriyor –evet, gerçekliği bile unutma şansı – işte bunu istiyor.

Bir keresinde şu cümleyi alıyor:

ŞU BERRAK ALNIN ARDINDA?

Ve bu cümleden yola çıkarak oluşturduğu anagramı yazıyor:

Şu berrak alnın ardında Bir Bey konuşuyor, düşünce yol alıyorEğer ki yanlışlıkla bir yıldız sürüsüne karışırsaKoş-turuverir ipeğimsi boğaBurada, memleketi Hindistan'ın arkasında olan Art niyetli bir at binicisi varÇılgın deniz yanılısaması, delilikÜç yazarın yanlış basın bildirisi – seyahat etmedeBir engel!–Bu bir delilik mi?

Özellikle bu son cümle: “Bu bir delilik mi?” O zamanlar onu Ermonville’de büyülemişti, çünkü tabii ki soruyu kendiyle ilişkilendirmişti.

Anagramlar arayıp bulurken ve siyah Çin mürekkebine batırdığı tüyle, daha ne çizeceğini bilmeden, beyaz kâğıda çizdiği ilk çizgide, kendini kendi işiyle şaşırtmak için gerekli heyecanı ve ilgiyi hissediyor. Tüm mantıklı sebepler ya da düşüncelerden sıyrılarak, zamanında hayatını paylaşmak üzere onu Paris’e getiren adamla olan uzun süreli arkadaşlığını kesiyor. Yeni bir hayata başlamak için Berlin’e

dönme kararı alıyor. Kendini güçlü ve cesur hissediyor. Her şeyi başarabilir!

Paris'teki son gününü arkadaşlarıyla geçiriyor ve onlardan kendisi için güçlü ve muhteşem bir müzik çalmalarını istiyor. Beethoven'ın *Mutluluk Marşı*'nı dinlemek istiyor, önceleri onu hüzünlendiren ve coşturan bu parça, şimdi kulaklarında zayıflığın ve bayağılığın simgesi oluveriyor. Belki de o an, Jericho'nun ünlü trompetlerini dinlemeyi tercih ederdi – büyük bir çöküşü müjdeleyen o parçayı.

Düşüncelere dalmış bir halde yatakta yatıyor, birden iç organları açıkça kendine sorduğu sorulara cevap vermeye başlıyor.

Bunun etkisi o kadar hayret verici ki, arkadaşlarına, kısa cümlelere benzeyen bu ince ve kalın sesleri çıkaran mikrofon mu kurulu diye soruyor.

Bu anlaşılmaz sesler, o gece anlaşılır bir dile dönüşüyor. Tanıdığı ve saydığı bir şairin, Jean Arp'ın sesi, karnının derinliklerinden bir anagram söylüyor. Bu anagram, şairin kitaplarından bulduğu bir cümleden oluşuyor. Şöyle cümle:

VE ONU ROSENBAERTLEİN² KESER.

Derin, sakinleştirici bir ses tonuyla anagramı söylüyor:

Tristan ve Isolde. Keskin bir dumanÇetin yaşamın üzerinde süzölmekte.Çayır kuşları solmuş ceviz ağacınıninçine yuvalarını yapmaktalar. Ama kırmızı-şarap kırmızısı renginde kedi otu yağmaktadır.

2 *Rosenbaertlein* Renata Kühn tarafından yazılan bir anagram deneyleri kitabıdır. (e.n.)

Ve bir anda –selamlar gibi – şairin uzun, bilindik burnu beliriyor yastıkta. Bu, Japon hayalet kitaplarında hayretle incelediği inanılmaz burunlardan biri gibi.

Bu oda sakın ve karanlık –bekliyor –*biliyor* daha fazlası olacak. Durum garip – her şey mümkün oluyor!

İşte! Küçük, şirin bir dikiş makinesi bir metre üzerinde havada süzülüyor.

Eski model, çocukken tanıdıklarından. Ama bu dikiş makinesi *renkli*: siyah, altın ve kırmızı. Hatta çok kırmızı! Küçük çarklar sessizce dönüyor, iğne bir kuş gagası gibi aşağı yukarı hareket ediyor. Beyaz iplikli makara dönüyor. Bu makine dikiyor ama hiçbir insan eli hiçbir ayak yok onu harekete geçiren.

Bu resmi şimdi anlıyor. Çok eskiden bir şiirde okuduğu cümle geliyor aklına. Unutamadığı... Çünkü bu cümlenin sanki başka dünyadanmış gibi bir havası var: “Biri dikiş diyor! Bu sen misin?”(Henri Michaux)

O sabah “Beyaz Adam”a çizimleriyle dolu bir defter gönderdi. Son sayfasına kırmızı dikiş ipliğine sarılmış kırmızı bir yıldız yapıştırdı.

Bu yıldızın çevresine, Fransızca, bir cümle yazıyor. O da cevap ve hediye olarak, bu çok hoş sanrıyı gönderiyor.

Merci!

Maalesef görüntü kayboluyor, tamamen yeni bir şey beliriyor. Daha önce hiç hayalinde canlandırmadığı bir şey.

Büyük şekiller kanat gibi süzülerek yaklaşıyorlar, açılıp kapanıyorlar. Önce birkaç tane yavaş yavaş oda onlarla dolana ve bu dünyayla alakası olmayan görüntülerle çevrili

olduğu hissine kapılana kadar. Tanıdığı hiç kimse ona bu benzer görüntülerden bahsetmemiştii. Bu mahlûklar, onları başka türlü isimlendiremiyor, açıkça ve korkutucu şekilde etrafını çevirme amacındalar. Bitirici, yıkıcı bir hava yayılıyor onlardan ve çocukluğunda korkunç ve açıklanamaz olana karşı duyduğu unutulmuş korkuyu tekrar hissediyor. Bu kuşsuz, siyah gri kanatlar fazla yaklaştıklarında, ellerini ani bir korkuyla kaldırarak geri vuruyor, bir anlığına karanlık odanın arka kısımlarına çekiliyorlar, ancak geri geliyorlar. Yavaş yavaş alışıyor bu garip oluşuma, kanatların maddesel olmadığını ve sanki kendisi bedensizmiş gibi, içinden geçtiklerini fark edene kadar.

Bu onu büyülediği gibi ürkütüyor da. Aslında dikkatli bakıldığında bu mahlûkların korkutucu hiçbir tarafları yok, gözleri ve yüzleri yok, çok vakur ve ürkütücü derecede asiller.

Eğer ona, bu son sanrıyı görebilmek için delirmesi gerektiğini söyleseydi biri seve seve delirirdi. Gördüğü en inanılmaz şeydi.

Bu görüntüler yavaş yavaş kaybolurken, odayı incelemek için lambayı yakıyor. Onun burada bir yerlerde olması gerektiğinden emin. Bu durum, hiçlikte görüntüler görmek kadar menfur bir olay ki onun için, bunun direk bir hipnoz olmasından başka bir açıklama getiremiyor. Arkadaşları geliyor ve onu evde bir “hipnozcu” olmadığı konusunda ikna ediyorlar. Sabaha kadar yanında kalıyorlar. Hava aydınlandığında pencereyi açıyor ve sokaktaki çöpçülerin çalışmalarını izliyor. O mesafeden, net bir şekilde Berlin’den bir arkadaşını, oyuncu Ernst Schröder’i görüyor ve sesleniyor: ERNST!

Bu sözcük, sessiz sokakta korkunç yankılanıyor. Sanki şu anlamı taşıyor: “Şimdi Ernst başlıyor.”³

Sevdiği bu şehri terk etmek zorunda kalacağını kavradığı an, odanın duvarına bir bardak fırlatıyor ve ona korkuyla bakıyorlar. Bir taksiyle Orly Havalimanı’na bırakılıyor. İkinci bir çaresizlik hareketiyle kırmızı gözlük kabını arkasından arabaya atıyor. (Tıpkı masalda, götürüldükleri ormanda dönüş yolunu bulmak için arkalarına ekmek kırıntıları bırakan çocuklar gibi.)

Orly’de Frankfurt’a gidecek olan uçağını beklerken, sol elinin iç yüzeyine tırnak törpüsüyle 6 sayısını kazıyor. Çünkü birden yaşamın en güzel sayısı 9, onun için 6’ya dönüşmüştü. Ve bu acı dolu operasyonu icra ederken şu cümleden oluşturduğu anagramı düşünüyor:

DOKUZ ALTIYA DÖNÜŞTÜĞÜ ZAMAN.

Sonuç:

Dokuz ve üç arasında nerede yağıyor yağmur?Yağmur bizim aramızda yeni yağıyorDokuz rüzgârıyla altı oldu.Yollar kırmızı ise, sen bize beyaz olarak koş.Yenmeyi eninde sonunda bırakacağız.Sessizce, bildiğimiz halde Saatler kızıllaşmakta.

Altı kanlar içinde avucunda yatıyor. Acı duymamıştı. Nedenini bilmeden, birden dışarı caddeye çıkıyor. Büyük, siyah bir araba yaklaşıyor, kollarını havaya kaldırıyor: (yapmak zorunda!) yalvarırcasına arabanın önüne atlıyor. Çünkü:

3 Ernst (Alm.) sözcüğünün; ciddi, ağır, tehlikeli gibi karşılıkları var. “Şimdi tehlike başlıyor” gibi bir anlam ortaya çıkıyor cümlede. (e.n.)

Bu siyah araba onun için yaklaşan savaşı sembolize ediyor ve savaşı bu hareketiyle durdurmak istiyor. “Savaşı” durduruyor: Araba duruyor. Sürücü korkuyla ona bakıyor.

Bu sahneden sonra bir boşluk oluşuyor kafasında, uçağın içine nasıl ulaştığını hatırlamıyor. İçeri girdiğinde tanıdığı bir adamın sesini duyuyor: “Kimseyi görmüyor!”

Yani uçakta onu tanıyan insanlar var!

Gerçekten de onun tarafından garip bir “emir” almıştı: “Gözlerinizi indirin, kimseye bakmayın!”

Ve tanıdığı yolcuların seslerini duyuyor uçakta: Essenli doktor, Berlinli antikacı. Yani “şahitler” var. Burada “bir şey kanıtlanıyor” olmalı. Onunla bir deneme yapılıyor! Geçmesi gereken sınavlar var! Yani her şey yolunda. Yavaş yavaş hipnotize olan kişi olduğu izlenimine kapılıyor. Hosttan sigara istiyor ve birden onun Parisli genç bir kitapçı (Flinker) olduğunu fark ediyor. Yolculuk için yanına bir “şövalye” verilmiş demek ki. Sigara paketinin üzerinde şu kelimeleri okuyor: “Félicitations de L’AIR FRANCE!”

Gerçekten de sigara paketinin üzerine basılmışlar.

Onu tebrik ediyorlar!

Uçuş sırasında bir şeyler geleceğinden emin olacak. Bu fikri kavradığında (kimin aklına geldi bu?) şaşıyor. Olay şu şekilde gerçekleşecek. Sol kanadında beyaz bir daire bulunan siyah uçak belirttiği an, henüz tanımadığı ama arada sırada içine doğan gerçek hayatına doğru uçmak için, havada cesur bir adım atarak bu uçağa binecek. Ayağa kalkıyor ve kapıya doğru gidiyor, siyah uçağı kaçırmamak için. Ancak Parisli kitapçı onu nazikçe yerine götürüyor ve henüz iniş vaktinin gelmediğini söylüyor.

Frankfurt'a ulaşıldığında, az önce dosyasında gördüğü ve hayran olduğu çizimlerin kendisine mi ait olduğunu soruyor. Evet diyor ve inerken el sallıyor. Ama o anda sol kanadında beyaz daire olan siyah uçağın yükseldiğini ve yavaşça gözden kaybolduğunu görüyor. Yaşlı gözlerle arkasından el sallıyor. Neden, ah neden onu beklemedi?

Berlin'e gideceğı uçağı beklediğı Frankfurt Havalimanı'nın bekleme salonunda, tek başına, büyük beyaz bir vazanın yanına oturuyor. O kadar güzel ki, beyaz kâğıt mendillerini içine atmaya ve yükselen dumanın içinde, artık Yasemin Adam diyemediğı 'beyaz adamı' görmek için kibrit çakmaya cesaret edemiyor.

Ama tekrar sesi yükseliyor ve emri tekrarlıyor: "Kimseye bakmayın. Başınızı yere eğin ve yürüyün."

Hepsi bu. Kalkıyor ve birkaç adım ötesinde tehditkâr duran, büyük, siyah, demir dilsiz uşak görüyor. Ve şu izlenime kapılıyor: Bu bir hapisane. "İçeri girin!"

Acı dolu bir hareketle siyah parmaklıkların arasından kıvrılarak içeriye giriyor. Kendini aşağılanmış hissediyor ve utanıyor.

Kimseye bakmama emri, etrafında daire oluşturarak ona dik dik bakan diğeri insanları görmekten onu kurtarıyordu belki.

Fransız bir hostun görünümüne bürünmüş bir "haberci", bir "sırdaş" beliriyor ve Berlin'e doğru olan yolculuğuna devam etmesini istiyor: Uçak hazır. Bu durumda bilmesi gereken her şeyi bildiğinden emin olmak için ondan bir harf ve bir sayı söylemesini istiyor. Çekinmeden cevap veriyor host: "L-H-M-6-9".

O an hapishanesinden dışarı kıvrılıyor ve ona karşı tam bir güvenle kendisini uçağa götürmesine izin veriyor.

Berlin'deki Tempelhof Havalimanı'nda arkadaşları bekliyor onu. Baştan aşağı siyahlar içinde, kolunun altında çizimleriyle dolu kartonlarla sevinç içinde onlara doğru yürüyor ve arkadaşları şöyle diyorlar: “Havalimanında bize doğru gelişin delice görünüyordu.” Ve bu kelimenin yanında ilk kullanılışıydı. Bunu tabii kabul ediyor, hoşuna gidiyor, bu kelime: Deli.

Uzun süre sonra şehrini tekrar görmek onun için “sarıntı” anlamını taşıyor. Sanki çocukluğunun şehrini sevdiğini hissediyordu. Biliyor: bu şehir bölünmüş. Huzursuz edici bir durum şehir için. Gizliden gizliye bu şehri yeniden oluşturma kararı alıyor, tam bir birlik halinde. Bu şehri doğuracak olan o! Bu dilek öylesine güçleniyor ki doğum sancıları başlıyor, çocuklarının doğumundaki belirtilerin aynıları. Bütün bir şehre hamile hissetmek nasıl mümkün bunu bilmiyor. Ama birkaç gündür öyle inanılmaz şeyler yaşadı, bu durum ona neredeyse olağan geliyor. Yürüdüğü her sokakta küçük çocuk gruplarıyla karşılaşılıyor: Küçük “Beşinci Kollar”. Bu onun için burada beklenildiğinin işareti. Tüm avlularda çöpler boşaltılıyor. Nereye giderse ayaklarının önünde sonbahar yaprakları süpürülüyor. Şehir şimdiden kendini yeniden doğuşuna mı hazırlıyor?

Bir şey almak için bir dükkâna girdiğinde, aldıklarının tutarından çok daha fazla para bırakıyor ve her dükkândan “Doğum gününüz kutlu olsun” sözleriyle ayrılıyor. Elbette dükkândakiler çok mutlu oluyorlar. Nereye giderse gitsin, koca bir gülümseme karşılıyor onu bundan sonra. Çok farklı yürümeye başlıyor: Çok hızlı ve inanılmaz derecede

hafif. Sanki yerden iki santim yukarıda süzülüyor gibi geliyor ona: Uçuyor!

Yakında büyük bir festival kutlanacağından emin. Hızlı mesajlar yazıyor beyaz kâğıtlara ve sevdiği şairlerin adresini ekliyor, kıvırıyor ve iletilerinin beyaz kuşlarını penceresinden uçuruyor.

Müziyen bir zenci beliriyor arkadaşların yanında. Adamla birlikte kırtasiyeye gidiyorlar ve bir şeyler alıyorlar. İçeri girmeden önce, adam ellerini birleştiriyor ve gözlerini gökyüzüne doğru kaldırıyor. Geri döndüğünde arkadaşlarına anlatıyor: “Benim için dua etti.”

Ve arkadaşları cevap veriyorlar: “Bunu başkaları da gördü.”

Yani doğru.

Evde kimse olmadığında karşısındaki pencereden arkadaşlarının seslerini duyuyor. Öyle sevinçli ki sanki festival hazırlıkları başlamış ve kendisi bu hazırlıkları görmemeliymiş gibi, sanki onu şaşırtmak istiyorlarmış gibi. Gece-leri yatağa yatarken artık elbiselerini çıkartmıyor. Penceresinin hemen yanında duvara dayalı uzun bir merdiven var. Bunun anlamı ne? Bu romantik yöntem; gece orda birinin belirerek onu kaçırmaması ve bekleyiş dolu bunca zamandan sonra gerçekten onun için belirlenmiş olan hayata başlayacağı yere götürmesi için mi? Çünkü şimdiye kadar yaşadıklarının olayın tamamı olduğu düşüncesine katlanamıyor. Bu çok acınası olurdu.

Andersen masallarındaki prenses gibi, yalnız kendine, oynuyor: “Ziyaret için geliyorlar.” (En üst noktadaki yalnızlığın oyunu.) Bütün gece uykusuz kalıyor. Yiyeceğe de ihtiyacı yok.

Koca bir sevinç ve beklentiyle dolu.

Görüntüyü (üç metre boyunda!) çağırmak için büyü-
lû sözler söylüyormuş gibi bir kez daha LAMBADAKİ CİN (*Bin-
bir Gece Masalları*’ndan alınmış) cümlesinden oluşturduğu
anagramları okuyor. Bu cümle anagram için bulduğu ve in-
celediği en verimli cümleydi. Sonuç Palaves-les-flots’tayken
bulduğu 9 farklı anagram. Bunların bazıları burada geçiyor:

Çık şişenin içinden!Şişenin içinden bir tüy gibi, hafif selam
veren kazanacaktır. Ah-Deniz kartalı – zindelik – yeni gün!

Şişedeki cin sorguya çekecek seni Asil olarak okunan
seni korku içinde ele alacak.Ey dalların kayası, de ki rüz-
gâr esiyor Yangın sönmeye yüz tutunca

Toprağın üstüne taze çiğ yağmıştı.Susuzluk olarak tüy,
külден toprakToprak ise zehiri avladıNamluda güzel bir gülüş.

Cadı hızla yediği cesettir buDedi şişedeki ruh De ki, tüy-
den yayılan ışığaDehşet veren gün akıyor,

Kadının yüz ifadesine iyice bakŞişenin içinden halat çı-
kıyorSürer üç gün Nehrin asil otlarının tazeliğiTüylerin hı-
şırtısından uyku bölünür

Şişenin dedikodusundan şekil çıkar ortayaYapılan ko-
nuşma Tin’in dumanı olarak görünürkenGözün kayası asa-
leti tazelerEski olanı selamlıyorum: Grinin tüyü

Kelebeği ve sınırıKadına söyle: Şişeden çıkan kötü Tin-
Şeytanın ışığıOnun üzerine güldü

O gece karşısında aydınlanan pencereden onun gülüşü-
nün sesini duyuyor ,Paris’teki otel odasının önündeki ağlama
kadar yürek parçalayıcı. Ve ona orada olduğunu bildiriyor.

Kalkıyor ve diğ er evin penceresine bakıyor. Onu yazı masa-sının başında, bir lambanın dingin ışığında otururken görü-yor. Yazıyor. Radyoyu açıyor ve *Hold up in London* filmindeki hırsızın gülümseyerek kısa bir konuşma yaptığını duyuyor, elbette ona hitaben. Ah! Anlıyor! Karşıdaki odada yapılıyor bu konuşma. Ne hoş bir fikir! Sonra, onla bağlantılı olan, bu radyodan genç kızlığındaki hareketli, tasasız m ziğı duyuyor: Vals! Vals, batının en güzel çift kişilik dansı!

Bu adam ona çok hoş davranıyor. Ne program ayarlamış ona burada! Ne reji ama!

Vedalaşırken hangi sözü vermişti adam: “On peuts’a-musertoutseul.”⁴

Ah! Ona doğıru bir yoldayız!

Bu sabah erkek kardeşini görmemiş miydi? Witebsk’teki son savaşta kaybolmuştu, öldüğüne hiç inanmamıştı.

Ve bu sabah daireye geldiğinde burada olduğunu biliyor-muş gibiydi ve hemen elini sıktı.

Sırrını diğ erlerinden saklamak için bu ziyaretten arka-daşlarına hiç bahsetmedi. Sadece o sırada yanında bulunan ve “yabancıya” kapıyı a an küçük kız sırra ortak oluyor. Anne babası “Biri geldi mi?” diye sorduklarında  ocuk “ha-yır” diye cevap veriyor.

Bu çok gizemli!

Onu sadece kendisi mi görmüştü?  ocuğ n gözlerine görünmez mi olmuştu?

Güzel bir m ziğ n  aldığı o gece dört kişiyi bekliyor ve onlara hediyeler hazırlayıp sandalyelerin üzerine yayıyor. Noel

4 Yalnızken eğlenebilirsiniz. ( .n.)

bayramının geldiğine karar veriyor. Sonbahar ama onun için Noel vakti geldi. Erkek kardeşini bekliyor. Aynı zamanda Rappallo'ya seyahatinden önceki son konuşmasında ona bir manastıra gitmek istediğini söyleyen babasını da. Ölüm haberi kesin olarak eline ulaşmış olsa da onu tekrar görme umudunu hiç kaybetmemişti. Gelecek yani. Üçüncü oğlu olacak, dördüncü beyaz adam. Ve birden anlıyor, oğlunun inanılmaz mavi gözlerinin gizemini. O boş ve garip anı yaşadığı kış akşamını hatırlıyor: O zaman kocasının yazı masasının önünde duruyordu ve en derin yokluk durumuna geçmişti. Tek başına dairesindeydi. O akşam hatırladığı son şey yazı masasının görüntüsü. Ertesi sabah yatağında uyanıyor. Kocasının ona dokunduğunu hissetmediği o gece, beyaz adam oğluna hayat vermişti ve dokuz ay sonra oğlu onun mavi gözleriyle doğdu. Çocuğun içinde bulunduğu zaman hissettiği derin barış ve anlatılamaz dinginlik hissi, ondan sonsuza kadar ayrıldığı an sonsuz bir çılgılığa dönüşüyor.

Doğum sırasında ona eter veriyorlar, acı duymuyor, ama kendi bağrıışlarını duyuyor, bu oğuldan ayrılma hükmünü, kaderine duyduğu korku yüzünden bağırıyordu sanki şimdiden.

O geceyi çocukluğuna ait eski anıların berraklığı içinde geçirdi.

Daha önce sayısız kez yaptığı gibi şimdi de düşünceleriyle çocukluğunun geçtiği Grunewald'daki evde, bahçede dolaşıyor. Merdivenlerden çıkıyor ve iniyor, bütün on iki odadan geçiyor ve büyük salondaki kışlık şömineye bakıyor. Babasının yolculuklarından getirdiği Asya ve Arap tarzındaki mobilyalara dokunuyor. Bunlar evi bir müzeye değil, içindeki hayal gücünün harekete geçtiği hoş bir mağaraya dönüştürüyor.

Bütün nesneleri, her resmi, her rengi ve şekli görüyor.

Bu, birlikte büyüdüğü her şeyin, neredeyse hepsinin satıldığı büyük müzayededen beri her sene mükemmellik derecesine kadar tekrarladığı bir egzersiz. Gerçekten de on beş yaşından beri, evdeki bu görünmez gezintiyi yapmadığı tek bir gün bile olmadı.

Bu evi terk etmek zorunda kalmanın acısını hiç dindirememişti.

Bu gece, onun karşı odadaki varlığından emin, biliyor ki o, insanüstü sevgiyle bu evi ve içindeki her objeyi onun için sakladı. O, her şeyi bilen, her şeyi yapmaya muktedir olan!

Ve yakında, çok yakında, bu eve, onu bir daha terk etmemek üzere taşınılacak.

(Evet! Deli olunca kendi kendini eğlendirmek mümkün.) En güzel, inanılmaz fikirler açmaya başlıyor, yasemin gibi.

Peki ama yasemine karşı bu sevgi neden? En sevdiği renk sorulsa, hiç duraklamadan cevap verirdi: Beyaz!

Oluşan son anagramı şu cümlede bulmuştu:

YIL BOYU YASEMİNLER AÇTIĞINDA.

(Anagramda sürekli yinelenen monogramdan dolayı Herman Melville'e ithaf ediyor.)

Eğer yıl boyu yaseminler açarsa Yaseminler açar yıl boyu. Eğer yılın sadece sonbaharı sevgi ile -evet sevgi! Kış yıl boyunca her türü görür. H.M.'nin muhteşem kanı. Yıl boyunca H.M.'nin yılı olur, kutla Çiçek açtığında kutla onu, sevin onunla Evet H.M. evet kardeşim. Onun kanı ve buzu yanarsa evet evet bay M, İşte bunlar olur yıl boyu, yasemin açarsa

Ve bu şekilde devam ediyor. Koca bir özlemden başyapıtını yaratmış. Ve bu adama ithaf ediyor uzun, sıkıcı bir vaazını.

Özlem! Belki de onun için çalışmaya teşvik eden en güçlü motor.

Böyle onun için. Çünkü “mutluluk” hissi onu sadece aptal ve verimsiz yapıyor. Onunla ne yapacağını pek bilmiyor.

Ertesi gün tek başına yürüyüş yapıyor. Yıllar önce kısa bir operasyon geçirdiği hastaneyi arıyor. Doktorun hastalığını sorması onu utandırıyor. Bu evden bir an önce çıkabilmek için aklına ilk gelen şeyi söylüyor: “Kalp atışım var.”

Kuşkuyla bakıyorlar ve yine kaçıyor. Yolda beş küçük çocuktan oluşan bir grupla karşılaşiyor.

Biraz ileride, arazide, beş atlının yavaş yavaş daireler çizdiklerini görüyor. Hinduların odasındaki ışığı düşünüyor. Karşılaştığı neredeyse her şey, onun için özel bir anlam kazanıyor, onun şerefine oynanan bir tiyatro oyununun içinden geçer gibi geçiyor.

Öğleden sonra arkadaşları onu eskiciye götürüyorlar. Burada her obje onun için yerleştirilmiş gibi aralarından geçiyor ve şenlik havası artıyor. Küçük romantik avluya giriyor ve birden kendini eski bir laternanın önünde buluyor. Kolunu hareket ettiriyor, çalan eski vals dinlerken ağlamaya başlıyor. Diğerleri çevresinde daire oluşturmuş şaşkın bakışlarla onu izliyorlar, sonunda anlıyor: Bu sabah arkadaşlarının yazı masasının üzerinde duran bir el yazısında şu cümleyi okumuştı: “Gelecek ve ağlayarak laternayı çalacak...”

Bu bir kehanet miydi?

Şimdi daha ileriye, küçük bir galeriye götürülüyor. Kapının önünde levha ve üzerinde iki büyük harf: HM! Onun

biraz ötesinde büyük bir spiral görüyor. Galeride neredeyse baktığı her resim mermer soğuğu beyazında. Beyaz resim dışında bir şey görmüyor! Bu en büyük hüznün rengiymiş gibi, bir mezar odasında olduğuna inanıyor birdenbire. Kendini onunla buraya hapsedmek için siyah kurşun kalemle galerinin dört duvarına düz bir çizgi çekiyor, çünkü her ne kadar gözleriyle göremese de biliyor, o burada.

Ne anlama geldiğini bilmediği beyaz bir kabın içine yanan bir kibrit atıyor, beyaz adamın suretini, şişedeki cinin ortaya çıkarması umuduyla. Bunun üzerine dışarı çıkartılıyor.

Akşamüstü beklenen misafirlerin hiçbirinin büyük kutlamaya gelmediğinin farkına varıyor. Ama gelen tek kişi, evini derhal terk etmesini isteyen ev sahibi oluyor. Tüm yaptıkları ona çok normal geldiğinden, arkadaşlarının ani sinirlere anlam veremiyor. Bir hatırlatma, yol işareti gibi ardından bağırlıyorlar: “Durum buysa eğer Wittenau’a gidersin.”

Bunun anlamını biliyor. Bu kelimeyi çocukluğundan beri tanıyor. (Wittenau’da deliler yaşıyor.)

Onun için çağrılan taksiyi beklemeden evden çıkıyor, valizleri olmadan tramvaya biniyor ve pansiyon bulmak için Tauentzen Sokağı taraflarına gidiyor.

Eşyalarınız yok mu, diye sorulduğunda, arkadaşlarının birazdan valizleri getireceklerini söylüyor, onun nerede olduğunu bilmediklerini hiç düşünmeden.

Pansiyonun sahibine çok normal bir izlenim vermiş olmalı çünkü çok hoş karşılanıyor ve kendine bir oda veriliyor. Bir haftalık oda kirasını peşin ödüyor, banyo yapıyor ve yatağa yatıyor. Berlin’deki yeni işine nasıl başlayacak? Bunun üzerine düşünüyor. Yeniden kısa hikâyeler yazmaya

başlamak ve onları Berlin gazetelerinde yayınlamak dışında bir çözüm gelmiyor aklına. Evet, bu olabilir -Paris'e gitmeden önce bu şekilde pek çok sene boyunca geçimini sağlamıştı. Korkmuyor. Şu sıra dışı cesaret dönemlerinden birinde: İsteddiği her şeyi başarabilir.

Yani sorun çözüldü.

Bu umursamazlık, sevdiği şehirdeki yeni hayat için duyulan sevinç, açlık yaratıyor ve bir restorana gitmek için kalkıyor.

Hava kararmış. Çocukluğundan beri yön bulma yeteneğinden yoksun. Aynı yolu on kere gitse bile on birinci gidişinde yine bulamaz.

Mükemmel bir fikir geliyor aklına: Kendini yönlendirecek. Şimdi sokakta ve sessizce ona sorular yöneltiyor ve cevaplar hemen geliyor. Kısa bir şekilde Hayvanat Bahçesi İstasyonu'nun yakınına gidebilmek için gereken yolu tarif ediyor. Kafasının içinde şunları duyuyor: "Düz – köşeden sağa dön – tekrar düz git – şimdi sol – dur!"

Başını kaldırıyor ve kendini tam da aradığı restoranın girişinde buluyor kendini. Zevkten dört köşe: Mesafeler aracılığıyla oluşan anlaşmaları onu büyülüyor. Biliyor ki o bu şehri tanımıyor. Bu yüzden de onun insanüstü yeteneklerine daha da hayran kalıyor. Joachimsthaler Sokağı'ndan geçerken Parisli birinin varlığını hissediyor: Kısa bir bakışta onda Man Ray'i görüyor. Uzaktan yol tarifi denemesine şahitlik etmek için gönderilmiş biri.

Yıllardır bildiği ve çok az paraya iyi yemek yenilen Aschinger restoranda sadece çay ve sigara sipariş ediyor.

Gitmek için mantosunun düğmelerini iliklerken Frankfurt Havalimanı'ndaki Fransız host beliriyor ve sessizce eğilip selam veriyor. Bir "Şahit" daha? Bundan emin – Yoksa neden sorularına doğru cevap verebilmişti ki?

Bir an için uzaktan hipnoz denemesinin duyurulduğu düşüncesine kapılıyor, evet – belki bütün şehirlerde bunu bilen insanlar var, bu başarı anlatılıyor. Burada ilk kez büyük delilik baş gösteriyor. Odak noktasında olmanın güzel hissi. Bu his şimdiye dek ona yabancıydı çünkü kendisi arka planda kalmayı tercih eden, çekingen insanlardandı.

Restorandan ayrılırken garsona yüklü bir bahşış veriyor ve "Doğum gününüz kutlu olsun" sözleriyle veda ediyor. İyi dileklerle parasını dağıttığı diğer yerlerdeki gibi burada da çalışanların gülüşü eşlik ediyor ona. Gençliğinde Dresden'deki büyük Elbe Köprüsü'nde gelip geçenlere parasını dağıtan Falader Amcası'na benziyor. (Son yıllarını Dresden'in tepelelerinde, "Weissen Hirsch"de bir sinir kliniğinde geçirmişti.)

Pansiyona dönerken de ona yolu tarif eden içindeki sese kendini yönlendiriyor.

Odasında yatağa yatıyor ve son gecelerdeki gibi uyuyamıyor. Birden soba tütmeğe başlıyor – bu koku ona şüphe uyandırıcı, tanınmayan kötü bir cerrahın tüyler ürpertici bir operasyon hazırladığı hissiyatı veriyor ve bundan mutlaka kaçmalı diye düşünüyor. Odayı terk ediyor, koridoru geçiyor ve bir sonraki kapıyı açıyor. Bu oda boş.

"Misafir gelecek" beklentisi yeniden başlıyor.

Bu kez bu odada beklediği kişiler Paris'ten üç ya da dört ünlü satranç oyuncusu: Man Ray, Max Ernst, Marcel Duchamp. Tıpkı ileride beyaz giyimli doktorlara "Tanrılar" demeye

hazır olduğu gibi, burada da bu beklediği yaşı adamların gizli krallar olduğuna inanıyor. Ama kimse gelmiyor. Burada acilen sobayı yakması zaruri. Beyaz adamın suretinin yükseldiği beyaz dumanlı oyun tekrar başlıyor. Neden bilmiyor – bulduğu çalar saati ve cüzdanı sokuyor sobaya. Ama bu kez ateş yanmak istemiyor. Gardırobu açıyor ve içinde bulunan şeylerden bu odanın genç bir adama ait olduğunu anlıyor. Koyu mavi “Host” mantosunu giyiyor ve üniformanın içinde yolculuk yapma hevesi duyuyor, Berlin’i uçakla terk edip Paris’e dönme isteği.

Bir fikri başka fikirle yer değiştiriyor. Belirgin sancılarına rağmen Berlin’i tekrar dünyaya getiremiyor. Neredeyse her şeyi unuttuğu gibi, beş dakika önce ona inanılmaz önemli gelen şeyi de unutuyor. Şimdi odadan ayrılmak istiyor, havalimanına gitmek istiyor. Ama kapıyı açmak imkânsız. Onu buraya kilitlediler mi? Evvelden beri süregelen çocuksu haliyle kapının önünde üç kere törensel şekilde eğiliyor ve *Binbir Gece Masalları*’ndaki meşhur sözü kullanıyor: “Açıl susam açıl!”

Ama bu kapı açılmıyor ve bu seremoniyi bitkin düşene kadar tekrarlıyor. Nafile! Odadan ayrılamıyor. Ani bir öfkeyle kapının cam kısmına vazo fırlatıyor, o delikten korigora çıkabilmek için. Cam gürültülü bir şekilde kırılıyor. Bir yerlerde bir kapı açılıyor. Ödü koparak derin uykusundan uyanmış yaşı bir adam odanın önünde beliriyor. Adam ona, bir hayalet gibi bakıyor. Bu henüz tanışmadığı pansiyon sahibiydi. Polis çağırıyor. Kısa süre sonra iki polis geliyor, evraklarını kontrol ediyorlar ve pansiyonu derhal terk etmesini söylüyorlar. Son parasıyla kapının kırık camının parasını ödüyor ve sokağa çıkıyor.

Gece. Birkaç adım atıyor, posta kutusu buluyor ve pasaportunu oraya atıyor. Birinin, bir “habercinin” geleceği beklentisiyle posta kutusunun yanında bekliyor. Çünkü zorda olduğu biliniyor. Ve biri beliriyor: genç bir adam. Yardımcı olabilir miyim, diye soruyor. Ne anlatıyor ona? Daha sonra bunu hatırlayamıyor. Adam ona Hayvanat Bahçesi İstasyonu’na kadar eşlik ediyor ve onu Bahnhofs-Mission’a götürüyor, evsizlerin bir geceliğine yatak bulabileceği bir kuruluş.

Adama teşekkür ediyor ve bir tür koruyucu melek olduğunun sembolü olarak not defterine küçük, siyah bir güneş çizmesini istiyor. Adam bunu yapıyor ve kayboluyor.

Birkaç uyuyan kadın ve çocukla bir odada bulunuyor. Kısa süreliğine yön duygusunu kaybediyor. Paris’e doğru uçan bir uçakta olduğuna inanıyor. Uçak motorunun sesi sandığı şey aslında istasyona giren ve istasyondan çıkan trenlerin sesi.

Uyumaktan aciz tekrar kalkıyor ve sokağa çıkıyor.

Yaşlı bir adam karanlıkta yanında beliriyor, adama soruyor: “Siz kimsiniz?”

İnanılmaz basit bir cevap veriyor: “Ben bir kişiyim.”

Bu kelimeleri öylesine anlamlı ve yavaş söylüyor ki “kişiyim” mi dedi “keşişim” mi emin olamıyor. Adam onu evine davet ediyor. Tam bir güvenle mutfağı dışında boş olan eve gidiyor onunla. Karısının ölümünden sonra uyku problemi yaşadığını ve bu yüzden geceleri yürüyüşe çıktığını anlatıyor ona. Berlin’de son günüymüş. Ertesi gün bu şehirden sonsuza dek ayrılacaktı.

Geceyi mutfağında geçirdiği bu kişi, nazik ve sakin biri. Ona çay ve ekmek ikram ediyor. Eski dostlar gibi sabaha kadar muhabbet ediyorlar. Konuşma sırasında polis memuru

olduğunu ve yaştan mütevellit emekli edildiğini anlatıyor. Bir anlığına bile normal vaziyette olmadığını fark etmiyor gibi. Sabah oluyor. Birden adamın gözlüğünü alıp pencereden atıyor. Adam sızlanmaya ve sitem etmeye başlıyor çünkü gözlüğü olmadan neredeyse körmüş. Adama nazikçe, uzun hayatı boyunca yeterince şey gördüğünü, artık her şeyi bildiğini ve daha fazlasını görmeye ihtiyacı olmadığını açıklıyor. Onunla vedalaşıp merdivenlerden aşağı iniyor. Ama yaşlı polis bir anda telaşlanıyor. Bir şeylerin yolunda olmadığını hissediyor. Ondan bir şey çaldığından şüphelenmiş gibi peşine düşüyor ve hızlı bir üst araması yapıyor. Hiçbir şey bulamıyor.

Tekrar ortadan kayboluyor. Gülüyor ve sessiz pazar sabahında yürümeye başlıyor. Daha erken, sokaklar neredeyse boş. Hiç bilmediği bir yerde bulunuyor. Hangi yola gitmesi gerektiğini sormak için kendi topraklarında uyuyan beyaz adamı uyandırmak ona biraz çaba harcıyor. Belli belirsiz bir cevap duyuyor: “Düz.” Böylece o yönde ilerliyor ve bir “dur,” duyuyor.

Başını kaldırıyor ve bir kilisenin açık kapısının önünde duruyor. Çekinerek içeri giriyor ve orada ne yapacağını bilmiyor. Bu kilise vaaz dinleyen insanlarla dolu.

Gelişi ilgi çekici, sanki burada onu bekliyorlar gibi. Tüm insanlar ona bakıyor. Vaiz konuşmasını birden keser. Garip bir şey mi yapmıştı? Bilmiyor. Üzerine dikilen onca bakış onu utandırıyor. Dışarı çıkıyor. Ona yol sormadan... Kömürlerin stoklandığı büyük, siyah bir yer görüyor. Buranın hüznü yalnızlığından çekinerek beyaz mendillerinin altısını da dağıtıyor, peşinden gelecek birine işaretler bırakmışçasına.

Böylece mendilleri gören kişi onun o yoldan geçtiğine tanık olacaktı. Bu da bir oyun gibiydi.

Ve oyuna “Tavan arası Cemiyeti”ni aramaya başlayarak devam ediyor. Bir yerlerde olmalılar, bundan emin, Ernst Kreuder’i bir romanında okuduğu bu kişiler. Onu mutlu etmek için gerçekten yaşamaya başlamışlardı. Farklı farklı evlere girip her seferinde tavan arasına kadar çıkıyor. Oradaki bazı kapılar kilitli. Tek bir tanesi açık. Kutular ve mobilyalar buluyor orada, kiracıların koyduğu bütün ıvır zıvırlar. Her odaya bakıyor. Her an o romandaki kahramanlarla karşılaşacağına inanıyor. Hiç kimse görmüyor ve tekrar sokağa çıkıyor.

Eğlence olsun diye kilere mi saklanmışlardı acaba? Karanlık, kirli bir merdivenden iniyor ve büyük, sıcak bir sobanın karşısında duruyor. Sobanın kapağını açıyor ve ateşe bakıyor. Hıçkırarak beyaz bir kâğıt mendil fırlatıyor kırmızı alevlere ve sokağa koşuyor. Şimdi kendini terk edilmiş hissediyor. İnsanlara ihtiyaç duyuyor.

Berlin’e geldiğinden beri neredeyse hiç ara vermeden onun için büyük bir kutlama yapılacağı vaadinde bulunan kimdi? O zamandan beri bu beklentiden kurtulamamıştı. Boş bir barın önünden geçiyor. İçeri giriyor. İçeride sandalyeleri masanın üzerine yerleştiren adam dışında kimse yok. Bir telefon görüyor. Üç kere arka arkaya 9’u çeviriyor. 999’u arıyor, büyük hipnozcinun bulunduğu merkezi arıyormuş gibi. Ama 999 boşluğun uğultusuyla yanıt veriyor. Deniz kabuğunun içi kulağa tutulduğunda duyulan ses misali. Ve sandalyelerinin arkasındaki adam barı hemen terk etmesi için ona yalvarıyor. Ondan korktuğunu görebiliyor.

Sokağa çıkıyor ve nereye gideceğini bilmiyor. Mutsuz. Uçan adımları onu terk ediyor. Yemek ve uyku ihtiyacı onu zayıf düşürüyor. Nereye – nereye? Bir yerde dinlenmeli. Yürüyor, yürüyor ve yine Hayvanat Bahçesi İstasyonu'nda buluyor kendini. İstasyonda bir kuaförün açık kapısını görüyor, cebinde metelik olmamasına rağmen saçlarını yıkatıyor, dinlenebilmek için. Her zamanki gibi bu onun için küçük bir festival. Sadece saçını yıkadığı zaman aynada çocuk yüzünü görebiliyor. Sonra yine umut etmeye başlıyor, belki bugün festival kutlanır.

Yıkanılan saçları için ondan beş mark ve elli fenik istenince, çok sakın şekilde parasını unuttuğunu söylüyor. Burada tanınmadığı için ondan şüphelenilip hemen polis aranıyor. Ne yapıyordu da insanlar gülmeye başlıyorlardı? Önceleri insanları güldürmeyi hiç beceremezdi. Dükkânın kızgın sahibesinin kafasına koca bir pamuk koyuyor, onu kutsuyor ve “kutsal ruh” ilan ediyor.

O sırada kasada parasını ödeyen bir adamın dükkân sahibine şunları söylediğini duyuyor: “Bu kadının deli olduğunu görmüyor musunuz?”

Bu sözler onun bir anlığına düşüncelere dalmasına neden oluyor ve kendine bu doğru mu diye soruyor.

Aynı anda iki polis geliyor ve onu dükkândan çıkarıyorlar. Polis arabasını görüyor. Tutuklandığını biliyor. Bu bir şakaymış gibi beyaz mantosunun kırmızı astarını dışa çeviriyor ve festivale gider gibi arabaya biniyor. Host bu güzel, lacivert mantoyu giymiyor oluşuna şaşırıyor.

Nerede kalmıştı?

Merak içinde, götürüldüğü büyük hapisanenin hücre-sine giriyor. İki bank karşılıklı duruyor. Büyük pencere parmaklıklı. Banklardan birine yatıyor ve dinleniyor. Bu şekilde uzun süre kıpırdamadan yatıyor. Korkmuyor ama çok susuz. Zile basıyor ve bir polis gelip kibarca ne istediğini soruyor. Su istiyor. Bir bardak getirdiğinde, parmak uçlarına çıkarak koca polisin şapkasından aşağı suyu boşaltıyor.

Polis saldırıya uğrayınca onu nakavt etmek için yumruğunu kaldırıyor, son anda kendini durduruyor ve dışarı çıkıyor. Zaman geçirmek için şarkı söylemeye, dans etmeye ve ıslık çalmaya başlıyor. Bunun üzerine polis kapıdan başını uzatarak bağıyor: “Siz nasıl bir insansınız? İnsansanız tabii.”

İnsanları korkutmak onun için yeni bir deneyim, bu hoşuna gidiyor. Ama şimdi bir şeyler duyuyor: Gaklayarak, homurdanarak, havlayarak, miyavlayarak ve ördek vaklamasının taklitleriyle, göremediği sokakta, neşeli bir grup Dadaist onu kurtarmak için yaklaşıyor. Paris’ten tanıdığı bütün eski Dadaistler de aralarında olacak ve bu topluluk onu bir zafer alayı eşliğinde uzun zamandır beklediği festivale götürecek. Ama maalesef gelen polis oluyor ve onu kadın hapisanesine götürüyor. Onu hapsettikleri hücre korkunç derecede küçük. Bir yatak, bir masa, bir sandalye. Kapının önünde yere yatıyor ve bir kadın gardiyanın bağıırışını duyuyor: “Bu kadın mükemmel!”

Bu sözler gururunu okşuyor. (Kim “mükemmel” olmak istemez ki?)

Su ve ekmek getiriliyor, gece için yatağını hazırlaması isteniyor. Kıpırdamıyor. Koca bir çaresizlik kaplıyor içini bu dar odada ve haykırıyor: “Quelle vie!”⁵

Aynı sözler, yüksek sesli, net bir eko halinde sanki başka bir kadın da bu haykırışı tekrarlamış gibi geri dönüyor ona.

Kadın gardiyan içeri giriyor. Acıyan gözlerle bakıyor ona. Birkaç uyku ilacı veriyor.

Sonunda yatıyor ve uyuyor, onca uykusuz geceden sonra. Ancak ertesi sabah yine küçük hücreyi görüyor ve boğuluyormuş gibi bir hisse kapılıyor.

Sandalyeyle var gücüyle kapıya vuruyor. Kadın gardiyan geliyor, aynı acıyan bakışlarla, onu içinde hiçbir şey olmayan başka hücreye götürüyor.

Son kâğıt mendilini yırtarak küçük, beyaz toplar yapıyor ve bu toplarla “Libération”⁶ kelimesini oluşturuyor.

Bu koca kelime ayaklarının ucunda oluştuğunda, kadın gardiyan gülümseyerek kapıyı açıyor ve “sorgu hâkiminin” karşısına çıkarılacağını bildiriyor.

Neden bir anda herkes ona karşı bu kadar nazikti?

Sorgu hâkimiyle birlikte büroda olan polisler, pansiyondaki maceralarını onlara anlattığında gülümsüyorlar ve sorgu hâkimi şöyle diyor: “Bu delilikse hepimiz deliyiz.”

“Ama ben deliyim,” diye açıklıyor, odadaki adamlara büyük bir ciddiyetle. Ve ekliyor: “Sanırım ben bir şizofrenim ve sanırım beni Wittenau’a götürmelisiniz.”

5 Ne hayat!

6 Kurtuluş.

Bu onun kurtuluşu. Onu hemen bir arabayla Wittenau Sanatoryumu'na götürüyorlar.

Wittenau'un müdürü onu güzel odasında ağırlıyor ve son günlerde yaşadıkları hakkında birkaç soru soruyor. Sakin ve aklı başında şekilde cevap verirken açık pencereden çok güzel, güneşli bir güz parkına bakıyor. Buranın sessizliği, büyük yemyeşil ağaçlar onu sakinleştiriyor ve uzun, yorucu bir yolculuk sonucunda hedefine ulaşmış biri gibi tüm kalbiyle şöyle diyor: "Ah – burası ne güzel."

Yazı masasının arkasındaki adam ona büyük bir şaşkınlıkla bakıyor. Belki de bu korkulan evden, ilk kez bir hastanın bu denli memnun olduğu durumuyla pek sık karşılaşmamıştı.

Bir hemşire geliyor ve onu dışarı çıkarıyor. Hemşire bir melek gibi, güzel ve sakin. Kolunu omzuna koyuyor ve onu bir banyoya götürüyor. Orada hemşirelere kendini yıkatması gerekiyor. Saçları yıkıyor, bir kantara çıkartılıyor. 85 pfund⁷ geliyor ve zayıflığına şaşıyorlar. Çok yemesi konusunda tembihleniyor. Yoksa hiç sağlıklı olamazmış. Onu çok sakin bir yer olan yatakhane yatağa yatırıyorlar.

Ardından deliliğe karşı ilk ilacını getiriyorlar. Vücudunda, koca bir gonga vurulmuş gibi garip ve metalik bir çınlama yaratan, acı sıvıyla dolu bir bardak.

Bu ilaç muhtemelen kaçık beyinlerin durdurulamaz düşünmesini kapatmak için. Ancak o kadar hızlı olmuyor. Vücudu çok yoruluyor, ama büyük bir ilgiyle odadaki diğer kadınları gözlemlemeye başlıyor. Düşünceleri burada gördüğü her kişinin üzerinde dolanmaya başlıyor.

7 Almanya'da 480 gramlık ağırlık ölçüsü.(ç.n.)

Hemen yatağının yanında şaşırtıcı bir varlık duruyor. Fazla kısa bir gömlek giymiş. Ve bu varlığın gördüğü ilk Hermaphrodite olduğunu anlıyor. İğrenç. Ona bir kez daha bakmaktan kaçınıyor ama o, konuşmaya başlıyor. Zorla ona çürümüş bir elma hediye etmek istiyor. Bu çürük elmaları yatağının her yerine yaymış ve onlarla oynuyor gibi. Bütün odaya kokuları yayılıyor, mide bulantısından başı dönüyor. “İstemiyorum,” diye bağıyor Hermaphrodite’e – “rahat bırakın beni.”

Bunun üzerine yatağa oturuyor ve ağlamaya başlıyor. Çürük elmaların birinden ısırık alıyor ve içini döküyor: “Ben üzücü bir vakayım, istisnai bir vaka. Bütün dünya basını gözlerini üzerime dikti. Ben dünyanın gördüğü en garip vakayım. Benim hakkımda bir gazete haberi yapılmak üzere...” sözlerinin geri kalanı anlaşılmasız kalıyor, başka bir elmayı ısırıyor, daha da şiddetli ağlıyor.

Şimdi dikkatlice yatak komşusuna bakıyor. Onda yaşlı, mutsuz ve deli bir kadın dışında bir şey görmüyor. Ama şu anlatı: “Ben istisnai bir vakayım” onu düşündürüyor. Benzer bir şeyi o da kendisi için düşünmemiş miydi?

Hayatında ilk defa bir tımarhanede bulunduğunun farkındaydı ve aynı zamanda bu odadaki bütün kadınların deli olduğunu da biliyor.

Kendini uzaktan, meşhur Yasemin Adam ya da onun yaşayan gerçeği tarafından hipnotize edilmiş hissettiğinde, demek oluyor ki aslında uzun zamandır deli?

Yavaş yavaş neredeyse hiçbir şeyden almadığı kadar keyif aldığı bu garip durumun müthiş cazibesi yok oluyor.

Hayalleri yıkılmış hissediyor. Kendini iyi hissettiği o yükseklikten acımasızca ve nihai bir şekilde aşağı bırakıyor.

Bundan sonra düşünceleriyle onunla bağlantı kuramıyor. Bitti. Sanki daha Wittenau'daki ilk gününden iyileşme yoluna girmişti! Ama içten içe onun tarafından büyülendiği güzel zamanları ve onun inanılması güç olasılığının sürmesini istiyor. Yatağının önünde yavaş yavaş ileri geri yürüyen bir kadına bakıyor. Bu çirkin surattaki saf mutluluk ona bir palyaçoyu andırıyor. Huzurun resmi. Kollarını sırtında kavuşturmuş büyük, erkek adımlarıyla en keyifli düşüncelere dalmış yürüyor.

Yolu başka biriyle kesişiyor, donuk ve cansız bakışları ile kör gibi bir kadın. Sanki ayaklarında taşlar varmış da onları sürüklüyormuş gibi çökmüş omuzlarla yavaş yavaş yürüyor. Alnına bir tutam saç düşmüş. Gözlerini bu saçlara sabitliyor, başka hiçbir şey görmüyor. Bu bir eziyet. O perçemi alnından çekmezse belki de gerçekten kör olacak.

Yerinden kalkıyor, hipnotize edici saç alnından çekmek için yabancının yanına gidiyor. Güzel, kahverengi gözlerin yumuşak bakışı şaşkın şaşkın ona sabitleniyor: "Teşekkürler, oh çok teşekkürler, ne iyisiniz." Derin bir nefes alıyor ve çevresini yeni gözlerle görmeye başlıyor.

Ama nafile! Kısa süre sonra saçlarını yine gözlerinin önüne çekiyor ve yine kör bakışlarını onlara dikeyiyor.

Üzülerek tekrar yatağa yatıyor ve perçemli kadına bakmamaya çalışıyor. Onu kısa süreliğine çok şaşırtan çocukluğundan bir oyunu anımsıyor. O zamanlar kendisi de bu kadın gibi, perde misali yüzüne çektiği saçlarının görüntüsünde kendini kaybetmişti. İlk olarak eğlenmek için arkasına

saklanmaktı amacı, sonra en önemlisi, güneş saçlarına vurduğunda oluşan altın, kırmızı, siyah ve kahve ağaç gövdelelerinden oluşan ormanı görebilmek içindi.

Biri burada, pek yakında, dünyanın gördüğü “en ünlü vaka” olacağı için ağlıyor. Diğeri sonu gelmeyen bir yürüyüşte ve kimsenin bilmediği bir sebepten dolayı çok mutlu. Üçüncüsü saçlarının ormanında ve belki de içinde yürüyüş yapıyor.

Çocukken gördüğü ilk delileri düşünüyor. Onların sayısı da az değildi. Onları unutmamıştı. Çocukça hayal gücüne unutulmaz izler bırakmışlardı.

İlki on beş yaşında bir oğlandı. Onu, ebeveynlerinin dükkânına şekerleme almaya gittiğinde görebiliyordu. Dantel tül perdeli cam bir kapının ardında kırmızı, kadife bir kanepede otururdu. Siyahlar içindeydi. Gözleri büyük ve siyahtı. İpe geçirilmiş küçük anahtarları kulağına tutar ve sallayarak şingırdatırdı. Bu hafif “Ping – Ping – Ping – Ping” sesi kapıdan duyulabiliyordu. Güzel, beyaz yüzünün ifadesi dalgın olurdu. Bütün uğraşı, bütün mutluluğu zil gibi çınğırdayan anahtara bağlı gibiydi.

İnsanlar şöyle diyorlardı: “Bu çocuk deli.”

Bu kelimeyi ilk o zaman duymuştu: “Deli”. Dükkândaki müşterilerle ilgilenen ebeveynleri iğrenç görünüyorlardı. Pörtlek gözleri ve kırmızı, dikik saçları vardı. Bu dükkâna her gelişinde, baba, kocaman kasap bıçağını alır ve şöyle derdi: “Kulaklarını ve burnunu kesmemi mi istiyorsun?”

Onunla konuşurken yüzlerine yerleştirdikleri ifadelerden dolayı onlardan gerçekten korkardı.

Büyük oğlanı kalbine almıştı, ona hayrandı. Çünkü o buna layık görünüyordu. Bir bahar sabahı onu ilk kez evin önünde görmüştü. İlk çiçeklerin açtığı bahçede yürüyordu, anahtar müziğini kulağına tutarak. Çekinerek ona iyi günler dediğinde delikanlı ona tıpkı yetişkin bir adamın bakışlarıyla, o büyük, siyah gözleriyle bakıyordu.

Aynı yıl on yedi yaşında bir deli kızla, onun sarayı andıran evinde karşılaşmıştı. Ebeveynleri yaşlı ve çok zengindi. Hasta kızlarını mutlu etmek için büyük çocuk partileri düzenlerlerdi. Ancak bu delinin önünde oynayan çocuklar ve yanında oturan bakıcısı, masanın üzerine paylaştırılmış küçük hediyeleri ince beyaz elleriyle kendine çeken, ses çıkarmadan gülen koca dişli kızın huzurunda felçli gibi duruyorlardı.

Kırmızı, kadife sabahlığının üzerinden uzun siyah saçları sırtından aşağı sarkıyordu. Tek kelime konuşmuyordu ama gülmekten kırılıyordu.

Kendisi de, diğer çocuklar gibi ondan korkuyordu. Bir keresinde bu deli kızın yaptığı bir resmi görmüştü. Onu çevreleyen insanları çizmeye çalışmıştı: uzatılmış, odada süzülen koca kafalı yaratıklar. İnsanları böyle mi görüyordu? Bir gece kendisini pencereden aşağı attı ve onu tutmaya çalışan annesini de kendisiyle birlikte aşağı çekti.

Daha o zamandan, o kasvetli çocuk partilerinde, umutsuz derecede hasta olan birinin önünde mutlu ve tasasız olmanın ne zor olduğunu öğrenmişti.

Dağdaki deli kadını düşünüyor. Köyde anlatılanlara göre ailesini bir yangında kaybetmiş ve onların öldüğüne inanmıyormuş. O zamandan beri huzursuz bir göç halinde ve

ölülerini arıyormuş. O da ebediyen gülen biri olmuş. Koca kafası, kırılmış saçları ve göğsündeki tahta haçıyla öylesine itici bir çirkinliği varmış ki, çocuklar onun görüntüsüne katlanamaz, nereye gitse taş atarlarmış. Sık sık onu öldürmek istediklerini dile getirirlermiş, böylece yok olur gitmiş.

Grunewald'da kısa süreliğine ortaya çıkan, söylentilere göre Rusya'dan gelmiş olup bilinmeyen bir olaydan dolayı akıllarını yitiren üç kişiyi düşünerek devam ediyor düşüncelerine.

Eski bir tiyatro oyununun komedyenleri gibi romantik kıyafetler içinde dolanırlardı: adam, kadın ve küçük kız.

Gözlerinin önünde ya da içinde yeni, daha güzel bir dünya keşfettikleri için çevresindeki dünyanın neredeyse farkında olmayan deli insanların dertsizliğiyle, sadece kendisinin görebildiği kişilerle zarif, hararetli konuşmalar yapıyordu. Kadınlarının önünden gidiyordu.

Küçük kızın annesi, uzun, kadife etekleriyle sokakların tozunu alıyor ve derin bir hüzne dalıyordu. "Deli bunlar," diyordu insanlar. Ama kimsenin aklına onlara gülmek gelmiyordu, çocuklar onları rahat bırakıyor ve hayranlıkla izliyorlardı. Öyle güzel, öyle masalsı geliyorlardı ki onlara.

Çocuklar, bu üç kişinin gösterisini sahneyeymiş gibi keyifle izliyor ve onlar bir eve girip kaybolana kadar saygılı şekilde mesafelerini koruyarak eşlik ediyorlardı. Sonunda sonsuza dek kayboldular. Nereye gittiklerini kimse bilmiyor. Çocuklar ebeveynleriyle bu üç yabancı hakkında konuşmaya cesaret edemiyorlardı çünkü yetişkinlerin o hemen vermeye hazır oldukları yavan açıklamaları duymaktan korkuyorlardı.

Böylece bu görüntü tıpkı bir rüyanın anısı gibi yavaş yavaş gerçekdışı bir hal aldı.

Akşama doğru, ikinci kez acı ilacı veriyorlar, bu yeni bir düşünce oluşturuyor: Bu gece, hakkında bir şeyler okuduğu ve fotoğraflarını gördüğü adamlar belirecek. Ülkelerinin özgürlüğü için savaşmış adamlar, Mao-Tsu, Fidel Castro gibi büyük isimler ve Paul Robeson hatta uzaya çıkan ilk Rus adam bile.

Mümkünse küçükken gördüğü ilk üç renkli adam: Big Chief White Horse Eagle, Pigme ve Hindu.

Aynı zamanda bir şaire kibar bir davetiye yazıyor, rulo yapıyor, rulonun etrafına da bağlayacağı bir ip buluyor. Ancak burada “Hava Postası” yollayabileceği açık bir pencere yok. Etrafına bakınıyor ve nihayet posta kutusunu andıran bir şey buluyor, kaldırılabilir bir kapak hemşirelerin geceleri yatakhane nöbet tutarken ihtiyaç duydukları şeyleri muhafaza etmek için kullanılan bir hazne. Mesajını gizlice oraya sokuyor ve yerine ulaşacağından emin oluyor.

Ancak bu odada olan biten her şeyi gözleyen bir hemşire gülümseyerek şöyle diyor: “Bu bir posta kutusu değil.”

Susuyor ve biliyor: O mektup diğer ülkeye ulaştı bile, şu an okunuyor. Kısa süre sonra psikiyatra götürülüyor, ilk sorgulamaya. Şaşırtıcı şekilde çeşitli filmlerden tanıdığı bir oyuncuya benziyor adam. Sadece komik rollerde oynayan bir oyuncu ve şöyle düşünüyor: Eğlence olsun diye psikiyatr kılığına girmiş. Neden olmasın? Bu izlenim, normal şartlarda hasta ile doktor arasında hüküm süren ciddiyeti tamamen yok ediyor. Ve kendisi de şaka yapmaya hazırmışçasına,

olağanüstü bir irade gücüne sahip muhteşem bir hipnozcu-
nun bütün yollarda onu hipnotize ettiğini açıklıyor psikiyatra.

Ona kendi isteklerini dayatıyor ve buna karşı hiçbir şey yapamıyor. Bu şekilde en anlamsız şeyleri bile yapıyor sırf o istedi diye.

Sonra psikiyatr oyuncuya şu soruyu soruyor: “Hipnoz çok uzak mesafelerden yapılabilir mi?”

Bu soru sakin ve ciddi bir şekilde, net bir “Evet!” ile yanıtlanıyor. Psikiyatrin kurşun kalemını alarak metalden yapılmış abajura defalarca hafif hafif vuruyor.

Büyülenmiş şekilde uzun zamandır özlenen “Ping – Ping – Ping” sesini dinliyor ve şöyle diyor: “Bu Ping Paris’teki hipnozunun müzikal girişiydi. Güzel düşünülmüş değil mi?”

Psikiyatr kafasını sallıyor, ona anlattığı her şeye evet demeye hazır. Daha fazla anlatacak bir şeyi yok. Bununla da zaten her şey açıklığa kavuştu: Onu sonunda hapishaneye ve tımarhaneye götüren bu yaptıklarının sorumlusu kendisi değil, daha da esrarengiz olsun diye adını söylemekten kaçındığı o kişi. Ama bu komik oyuncuyla uzaktan yakından alakasız olan psikiyatr tam da bu tarz hayalleri iyi biliyor çünkü daha sonraki yıllarda başka psikiyatri kliniklerinde, her yerdeki deli kuruntularının benzer olduğunu öğrenmişti ve bu onu çok büyük hayal kırıklığına uğratmıştı.

Çok sonraları, yine Paris’te kısa bir konuşma sırasında beyaz adama onu hipnotize edip etmediğini soruyor. Basit cevap: “Öyle bir gücüm yok.”

Bu cevap onu çok şaşırtmıştı.

Bu cevaptan sonra birkaç bin metre aşağı düşmüştü. Ama bu soruyu ona sorduğunda, farkında olmadan, yeni bir delilik nöbeti geçiriyordu.

Psikiyatr onu salıyor. Tekrar yatağına döndüğünde geçmişteki şeyleri düşünmeye başlıyor, savaşı da.

Yüzlerce bombardıman uçağının, gökyüzü siyah duman yüzünden gece gibi kararana kadar şehre ateşler saçtığı o aydınlık ilkbahar gününü. O kargaşadan sonra, akşam, kırık gaz boruları yüzünden gaz kokan sokaklarda, taze, henüz dumanı tüten bir harabenin önünden geçiyor, bu kara, yıkık duvarların içinden sesli, ürkütücü bir uğultu işitiliyor. Kırık bir borudan su akıyor, bu sonsuz hüznün ve çaresizlik dolu akşama. O zaman, bu yalnız ve durdurulamaz seste, hayat suyunun aktığına inanıyor. Bundan kısa bir süre sonra Kopenhagen'dan savaşın her gecesinde odalarının duvarlarından kan aktığını gören ve umutsuzca onları silmeye çalışan bir akrabasının haberi ulaşıyor ona.(Bu genç kadın savaşta delirmiş biri olarak tımarhaneye götürüldü.)

Ama şimdi genç bir kız oturuyor yatağının yanına sessizliğini koruyor ve düşünceli bir şekilde bağlı olan bileklerine bakıyor.

Uzun kızıl saçları var ve rengi bir ölü kadar soluk.

Bu kız kısık ve tekdüze bir sesle talihsizliğini anlatıyor: bir intihar.

Tüm cesaretini toplayarak damarlarını kestiğinde, evde yalnızken, kanı öylesine hızlı ve şiddetli şekilde akmaya başladı ki, ona dayanılmaz gelmeye başladı ki ancak o zaman yardım çağırmasa öleceğini anladı. Ama ölmek istemiyor muydu ki? Aa evet, ama kanının değerli halılara, ipek

yastıklara, kendi güzel elbisesine damlayışını nasıl izleyebirdi? Evindeki bu kırmızı seli gördüğünde babası ne derdi? Bunun üzerine itfaiyeyi aramış, itfaiye de onu Wittenau'a getirmiş. "Ve şimdi nakliyatımın parasını ödemeliyim, itfaiye kesin çok pahalıdır, üniformalı dört adamdı. Ve tüm o kanlı eşyaların temizliğini de ödemeliyim."

Bütün derdi bu muydu? Kendini öldürmeye çalıştığını daha şimdiden unutmuş muydu?

"Kendinizi neden öldürmek istediniz?" diye soruyor kıza.

"Kötü bir güç yayılıyor aylardır arkadaşımдан. Bu düşüncüyü uzaktan bana işleyen o. Ve o bir cerrah."

Son kelimeyi bir lanet gibi söylüyor. Sadece neşterini tanıyan bir cerrah böylesine "kanlı" bir emir verebilirmiş gibi!

Ama hemen sonra kız güzel elbiselerinden bahsediyor ve çantasını alarak makyaj yapmaya başlıyor: "Ah, buradan çıkarsam, ilk yapacağım şey bir adam bulup onunla çıkmak ve dans etmek, dans etmek."

Demek şimdiden yeni planlar yapabiliyor? O büyük çaresizliği nereye kaybıldı? Geçti! Sanki atardamarını keserken aynı zamanda çaresizlik için de bir vana açmıştı, kanıyla birlikte tüm dertleri de akmıştı. İyileşti.

Ama şimdi öfkeli bir adam tarafından kapı hızla açılıyor, kız dehşete düşüyor çünkü az önce onun Wittenau'da olduğu haberinin verildiği babası karşısında duruyor: "Demek bir müntehir böyle görünüyor?" diye bağıyor ona. "Ha! Her zaman bir müntehir görmek istemişimdir!"

Ona bir paket fırlatıp kayboluyor.

Paketi açıyor ve içinde pasta, çikolata ve sigara buluyor.

Birlikte yemeye ve sigara içmeye başlıyorlar. Sinirli baba onlara bir ziyafet hazırlamıştı. Şişman bir kadın onlara katılıyor ve açlıktan ölüyor gibi silip süpürdüğü pasta onu öyle rahat ve güven dolu bir ruh haline sokuyor ki kendi intiharından bahsetmeye başlıyor.

“Ben kendimi bebeğimle birlikte pencereden attım,” diye açıklıyor ağzı dolu şekilde. (Ah! Ne güzel şey kendini öldürmek ve sonra tekrar yaşarken bulmak!)

“Ama neden? Neden?”

“Çünkü bebeğimin babası beni terk etti. Çünkü onu çok fazla seviyordum.” (Ve yiyor ve yiyor!)

“Ee ya sonra?”

“Şey, dördüncü kattan bebeğimle birlikte avluya atladım. Aşağıya vardığımızda bebek üzerimde yatıyordu, kılına zarar gelmemişti. Ben de sağlıklıydım, kolum bile kırılmamıştı. Bu duruma şaşılır. Sadece yanaklarım yırtılmıştı. Onları da düzgün bir şekilde diktiler. İşte taze izleri görebilirsiniz.”

Yara izini hayranlıkla inceliyorlar ve kadına bütünüyle hayran oluyorlar. Şişman, nazik bir adam giriyor içeri. Kadın şöyle diyor: “Bu benim erkek arkadaşım.”

Erkek arkadaş? Uğruna kendini camdan atacak kadar üzdüğü?

Bu erkek arkadaş jambonlu ekmek ve patates salatası getiriyor. Ve şişman kadın ona sarılıyor ve hiç durmadan yiyor. Ne kolay tüm bunlar!

Erkek arkadaşın şişman kadına şöyle dediğini duyuyorlar: “İyileşmezsen sana bir daha yiyecek bir şey getirmem. O zaman kendini tekrar camdan atabilirsin: ta ki ölene kadar.”

Gölüyorlar, sarılıyorlar ve yiyorlar.

Adam gittiğinde şişman tekrar yanlarına geliyor.

“Ya bebeğin nerede?” diye soruyor kızıl saçlı kız. “Yetimhanede,” oluyor cevap. “Ama iyileştiğimde çocuk tekrar bana gelebilir, o zaman erkek arkadaşım ile evleneceğim ve her şey yoluna girecek.”

“İyi değil misin ki?” diye soruluyor ona. “Oh hayır,” diyor üzgün bir şekilde “dikiş makinemde dikiş dikmem yasak.”

“Neden?”

“Şey, bu korkunç! Dikiş makinemin içinde iki ya da üç tane çok küçük insancık yaşıyor, başparmağımdan bile küçük. Dikiş dikerken korkunç şekilde çığlık atmaya ve ağlamaya başlıyorlar çünkü dikiş iğnesi vücutlarını deliyor, hatta geceleri bile ağlamalarına uyanıyorum çünkü vücutları yaralı ve çok acı çekiyorlar. Ne yapacağımı bilmiyorum çünkü giysi dikerek ekmeğimi kazanıyorum.”

Ne sorun ama!

“Sesler duyuyorsun,” diyor kızıl saçlı kız sakince. “Olmayan bir şey duyuyorsun. Hepsi bu.”

“Oh sesler duymanın ne demek olduğunu çok iyi biliyorum. Bunu bana anlattılar zaten, bunu herkes bilir. Ama sadece kendi kafanda duyarsın sesleri. Ama ben bu küçük insanların seslerini dikiş makinemin içinde duyuyorum. Bu bambaşka bir şey.”

“Öyleyse kendine yeni bir dikiş makinesi almalısın,” diyor zayıf müntehir şişman müntehire.

“Buna param yok,” oluyor cevap.

“O zaman dikiş makinenin içini açmalı ve o yaratıkları çıkarmalısın. O kadar minik insan görmek güzel olmalı.”

“Oh, hayır!” diye bağıyor şişko, “düşünsene dışarı çıkarıldıklarında ne korkunç görünecekler, delik deşik ve kanlar içinde, bu dayanılmaz.”

“Öyleyse kendini tekrar pencereden atmalısın,” diyor sıska olan acımasızca ve üçü de deliler gibi gülmeye başlıyorlar.

“Küçükken,” diye anlatıyor şişkoya, sıska kadın; “çok sevdiğim resimli bir kitabım vardı. Adı *Hans Wundersam*. İçinde cehennemin koca bir resmi vardı, bir sürü şeytan ve şeytanlarla büyükanne. Bütün resim kırmızıydı. Bütün bu ateşin ortasında küçücük bir bebek şeytan yatıyordu. Bir gün mutlaka yanacağını düşünmeye dayanamıyordum. Bu yüzden bir makas aldım ve bebek şeytanı cehennem resminden kestim. Onu bir ceviz kabuğunun içine koydum, bu artık onun yeni yatağıydı ve beyaz bir bez parçasıyla üstünü örttüm. Ah, ne mutluydum. Bu, birini ilk kurtarışımdı. Birkaç gün sonra, akşam, odamda duran büyük koltuğun çatırdadığını duydum. Bu koltuğun içinde yemeği olmayan iki farenin yaşadığına ve çıtırtı sesleri çıkararak onlarla ilgilenilmezse açlıktan öleceklerinin sinyalini verdiklerine inanıyordum. Bu yüzden her gün koltuğun içine ekmek-peynir kırıntıları sokuyordum. Koltuğu bir köşeye yerleştirip farecikler ezilmesin diye üstüne kimsenin oturmasını istemiyordum.”

“Belki de sen daha henüz çocukken deliydin,” diyor kızıl saçlı kız. “Sen neden buradasın ki?”

“Ah,” diyor esrarengiz bir şekilde, “ben karnımda büyük bir şairin şiir okuduğunu duydum.”

Diğer ikisi ona acıyarak bakıyor, aklından şüphe ediyorlar. “Eğer bu delilikse ben de deli olmak istiyorum,” diye tekrarlıyor gülen sorgu hâkiminin sözlerini. İkisi yataklarına dönüyorlar, tek başına kalarak nihayet geceyi düşünmeye başlıyor ve yatakların arasında kesinlikle beklediği kahramanların uzanabileceği bir yer arıyor. Wittenau’un deli kadınları arasında bir gece geçirmek, hastalar uyurken dinlenmek için savaşlar ve maceralardan yorgun düşmüş kahramanlar.

Ama gece bitiyor ve kimse gelmiyor. Olağanüstü görüntülere duyduğu o büyük gereksinim hiç bitmeyecek miydi? Eğer gerçekten bir şey belirirse, yavaş yavaş her şey değişirse, inanılmaz gelirse neticesi ne olur? Toplulukla hemen anlaşmazlığa düşüyor, hapsediliyor. Ona verilen ilacın yardımıyla onu Wittenau’a getiren durumları açıkça görme yeteneğini çabuk elde etti. İnanılmaz büyülenme bitti. Her şey normal, sakın, banal. Bu bölmeden hemen ayrılmalı. Üst kata çıkarılıyor. Ona iyileşme yolunda olduğu bir gün Wittenau’dan bir daha dönmek üzere ayrılmak için burada rahat rahat dinlenmesi söyleniyor. Bu bölmede her şey farklı ve ilk kaldığı yerin büyük sakinliğini bırakmış olmak onu çok üzüyor. Orada, daha güçlü ilaçların etkisindeki hastaların yarı uyku durumunda ortalıkta dolandıkları aşağıda kendini huzurlu hissetmişti. Ama bu yukarısı hep gürültülü! Bu evden asla ayrılmayacak olan hastalardan ve şimdiden çıkış günlerine hazırlanan daha genç hastalardan oluşan bir karışım.

Hummalı bir gayret hüküm sürüyor gibiydi burada—sağlıklı görünmek için. Gülünce, dans edince, kart oynayınca, yatakhaneleri temiz tutmak, muşambayı parlatmak, tabakları yıkamak gibi işlerde yardım teklif edince—olabildiğince hareketli olunca, işte o zaman sağlıklısın demektir. O zaman

bu evden ayrılabilirsin. Özgürlüklerini geri kazanmak dışında akıllarında bir şey olmayan çok kişi var burada, Wittenau'da kaldıkları süreyi, hapiste gibi geçirdikleri azap dolu zamanlar olarak tanımlayan.

Bu insanlarla hiçbir işi olsun istemiyor, bir köşeye oturuyor ve kimseyle konuşmuyor. Yaklaşık elli hasta var bu bölmede. Uzun bir koridorda yukarı aşağı dolanıyorlar. Kapıların mandalları olmadığını daha yeni fark ediyor. Hemşireler özel anahtarlarla açıyorlar ve hemen arkalarından tekrar kilitliyorlar. Pencereilerin önünde demir parmaklıklar var. Her yerde yeşil bitkiler var. Bir banyo odası, tabakların yıkandığı küçük bir mutfak, iki ya da dört kişilik birkaç küçük yatak odası ve iki büyük yatakhane, burada olan şeylerin tümü yaklaşık olarak bunlar.

Sadece “Çalışma odası” denen ve hastalara yemeklerinin servis edildiği büyük odayı henüz görmedi. Paris'e bir mektup yazıyor. Bu mektupta ona, nerede olduğunu açıklıyor, ondan kitap ve sigara göndermesini istiyor. Bu mektup hızlıca cevaplanıyor. Ona neden bu klinikte olduğunu soruyor. Fazla büyük bir heyecan. Peki neden? Cevabında bu soruyu es geçiyor. Çünkü ona, bu büyük heyecanın ve muhtemelen bütün hastalığının sebebini, gerçeği söylemek imkânsız geliyor. Bu konuda bir şey bilmiyor, onu hasta etmek için en ufak bir şey yapmadı. Başka bir gün ondan bir sanat dergisi alıyor, derginin adı: *L'INFINI*.

Bu kelimeyi “sonsuz olan” ya da “bitmemiş olan” şeklinde tercüme ediyor. İki kelime de ona hüzünlü olan “daha bitmedi” izlenimini veriyor. Bu dergide tamamlanmamış başyapıtların kopyalarını görüyor ve azizlerin görüntüsüne

dalıyor. “Bir azizle birlikte kendinden geçmek...” Paris’te veda etmeden önce, ona bundan bahsetmiş miydi gerçekten?

“Sıradan Adam”ın onu ne kadar az ilgilendirdiği dikkate şayan. Dokunuşları, sözleri ona cazibesiz geliyor. Tüm hayatı boyunca neyi beklemişti inatla? Ne ummuştu? Biri diğerine benziyordu ve sadece zekâ anlamında bazen bir fark oluşuyordu. Çok sonra, Paris’e döndüğünde orada bir psikiyatr, onun hakkında konuşurken, onu düşüncelere iten o ilginç sözleri söylüyor: “O bir aziz.”

O zaman ilk kez bir adamın yaşarken “aziz” olarak nitelendirildiğini duyuyor. Onu daha çok, “farklı”, “çok farklı” olarak tanımlardı, yoksa yıllardır onu düşünmekten ciddi ciddi hastalanmak mümkün olmazdı. Bunun “sevgiyle” ilgili olduğunu bile düşünmüyor. Daha çok, “Yasemin Adam”ın görüntüsüyle, tam anlamıyla hazırlanılmış karşılaşma sonucu duyulan dermansız bir korkuydu.

Aslında bir “Tavuk Beyni” var, büyük bir sarsıntıyı onurlu bir şekilde kaldırabilmek, Herman Melville gibi bu sarsıntıdan bir eser yaratmayı başarabilmek için fazla zayıf, fazla küçük bir beyin. Ah! Bu zekâ eksikliği, daireler çizen kartala bakan, histerik hayranlığı içinde onun boynunu kırmasına izin veren bir tavuk. Acı içinde, zaman zaman kadın olarak yaşamanın sınırlarını, sıkıntılarını, tekdüzeliğini hissediyor.

Davranışa geçirme yeteneğinden yoksun – hülyalar. İşte hepsi bu.

Siyah Çin mürekkebi ve bir tüy buluyor ve *L’Infini*’nin sayfalarının üzerine çizim yapmaya başlıyor. Daha sonra kendine beyaz çizim kâğıdı getirtiyor ve bunlardan kendine bir defter yapıyor, şöyle bir başlık atıyor: “La libération de

l'espérance est la libération totale.”(Umudun özgürlüğü nihai özgürlüktür)

Bitince defteri ona, Paris'e gönderiyor.

Çok sonraları delilerin çizimleri üzerine yazdığı bir yazıyı okuyor. İçindeki bir cümle dikkatini çekiyor: “Sonsuz şefkat anlatan bu yüzler...”

Ve bir an için Wittenau'da onun için çizdiği defteri düşünüyor.

Yavaş yavaş yeni çevresindeki kadınlara dikkat etmeye başlıyor: Ellerini suya daldırmadıkça memnun olmayan, bir günde yüzüncü kez mendilini yıkayan ve suyla teması kesilmeye çalışıldığında acı acı ağlayanlara bakıyor. Bu ona yapılabilecek en kötü şey. “Yıkama zorunluluğu var,” diyor diğerleri.

Bu tabiri biliyor, ama daima ıslak elli bu kadının arkasından bakarken, var olduğuna inandığı kiri temizlemekten çok, suyun sakinleştirici etkisini arıyor olabileceğini düşünüyor. Ve bu, sonsuza kadar Wittenau'da kalacak olanlardan biri çünkü bu takıntısı asla geçmeyecek.

Ve başka birini, uzun zamandır aynı yerde, parmaklıkların önünde duran ve bağıra bağıra görünmez biriyle sohbet eden yaşlı bir kadını gözlemlemeye başlıyor. Ona “seslerini susturmak” için verilen ilaç sadece bedeni üzerinde etkili. Bedeni öylesine zayıf düşmüş ki yürürken duvarlara dayanmak zorunda, ama zavallı ruhu muhatabının bitmek bilmez düşmanlıklarına cevap vermek zorunda. Bazı hastalar için “sesler” ile yaşamak zorunda olmanın ne büyük ıstırap olduğunu ilk kez burada görüyor.

Ne garip: Yaşlı, beyaz saçlı, ölüme yaklaşmış bu kadın bir an bile huzurlu değildi.

Gözleri güzel, yüzü narin bu kadın nasıl olmuştu da böyle kötü bir “eşle” muhatap olmuştu? Bağıra bağıra verdiği cevaplar müstehcen. Bu “diyalog” kulak tırmalayıcı ve itici. Diğer hastalar huzursuzlanıyor. Bir hemşire geliyor ve zavallıyı yatakhanesine götürüyor. Öğle yemeğine kadar uzanmasına izin veriliyor. Ama bu neye yarar? Sesi kilitli kapının ardından duyuluyor. Derin ve gürültülü. Bir türlü huzur bulamıyor. Korkunç.

Onu dinlerken aynı zamanda düşmanının da sesi duyuluyor. Sık sık, içinde ezilmiş meyvenin tekrarlandığı bir cümle duyuluyor. Sanki bu bir kürtajın ya da bir kısırlaştırmanın hatırlatıcısıymış gibi. Birden muhatabı yeni bir konuşma teması öneriyor gibi görünüyor. Sorulara cevap veriyor gibi sesi tamamen değişti. Sevgi ve sabırla bir pasta tarifinin tam malzemelerini açıklıyor. Derin bir nefes alınıyor. Ancak akşam, tüm hastalar sıkıcı şeyler yaparak geçirdikleri bir günün ardından yataklarına yatmış uykuyu beklerken tekrar bağırmaya başlıyor, konunun çirkin, dehşet verici bir yanı var: Çok eski zamanları çağırıyor gibi, Wittenau Tımarhanesi duvarlarının arkasında yaşanmış bir geçmiş.

Özellikle pek çok evin altındaki kilerlerden bahsediyor, on yıldır hastaların yaşadığı.

Sızlanarak anlattıklarına göre, bu kilerlerde, kazan odalarında, banyolarda hastalara korkunç işkenceler yapılmış, bakıcılar ve doktorların hastaları iyileştirme bahanesiyle, birer canı gibi rezil şekilde delilerin ırzına geçmişler, büyük kötülükler yapmışlar. Bu “haber”o kadar ürkütücü ki diğer kadınlar dehşete düşmüş şekilde dinliyorlar ve sonunda bir

hemşireyi yardıma çağırıyorlar. Bir enjeksiyondan sonra yaşlı kadın sakinleşiyor ve uyuyor. Bir hastanın bunun gibi ani “ifadelerde” bulunması şaşılacak şey değil. Çünkü “duvarlarda bir şey yapışıp kalmış”. Bu hastalığın alabildiği iğrenç şekil bu. Bazı cinnet geçirenleri zapt etmek için bakıcı ve hemşirelerin bir tür histeri krizi geçirdikleri de az görülüyor.

Sabah yedide hastalar uyandırılıyor, saat sekizde kahvaltı için büyük çalışma odasında toplanıyorlar. Sonra öğle yemeğine kadar çalışma zamanı.

Hastalar için kazaklar örülüyor, erkeklerin çorapları onarılıyor, nakış işleniyor – o kadar.

Çorap onarmak en az zekâ gerektiren iş. Onarıcılar kendi gruplarını oluşturuyorlar ve örgücülerle nakışçılar tarafında hor görüldüklerini düşünüyorlar. Haftada iki kere, iki aptal adam koca bir sepet yırtık erkek çorabı getirir ve onarılan çorapları da götürürler. Her geldiklerinde başlarını çevire çevire etraflarına bakarlar, kadınlar da aynı şekilde bakışırlar. Bunlar, doktorlar dışında görebildikleri tek erkekler.

Ertesi gün Paris’ten gelen iki Fransızca kitap alıyor ondan. Bir sigaranın dumanından daha hafif (Plume) meşhur bir kitap ve esrarengiz ama yoğun bir şekilde sevgilisinin bedenine ve ruhuna yerleşmeyi başaran, bu arada kendi kendisine görünmez kalan genç bir adamın maceralarını anlatan kitaplar.

Bu temayı çok seviyor, kendi tecrübelerine dayanarak başka bir bedene böyle havalı bir yerleşimin mümkün olduğuna inanıyor. (Tabi bu tema eski.)

Paris’ten sigaralar geliyor. Burada sahip olduğu tek avuntu, sigara içmek. Minicik bir tuvalette içiliyor. Klozetin kapağına

oturuluyor. Sigara süresince, özgür bir insan olarak “evinde olduğu” hissine kapılıyor.

Teşvik edildiği kısa günlerde doktordan Wittenau’dan ayrılmasına izin vermesini istiyor. Daha ne yapacaktı burada? Bütün garip görüntüler son bulmuştu. Tekrar uyuyabiliyor ve yemek yiyebiliyordu.

Ama doktor ona henüz gidemeyeceğini söylüyor. Onu buraya getiren polislerdi, çünkü dolandırıcılık yapmaya çalışmıştı, bu da yasalarca suçtu. Bahnhof Zoo’daki kuaför salonundaki utanç verici sahne hatırlatılıyor ona.

Hah! Ona saçlarını yıkatmaya tenezzül etmiş olması o kuaför için bir onur değil miydi? Ama o zamanlar megalomanlığının güzel atmosferindeydi. O bitti.

Parmaklıklılı bir polis arabası onu hapishaneye götürmek için Wittenau’dan alıyor. Bir hücreye hapsediliyor ve hâkim karşısına çıkarılana kadar saatlerce orada beklemek zorunda kalıyor. Buna pek anlam veremiyor. Sabah dokuzdan öğleden sonra dörde kadar bu hücrede oturuyor. Zaman geçirmek için ıslık çalıyor, ne şarkı söylemeye ne de dans etmeye cesareti var. Normal görünmeli, yoksa her şey daha da kötü olacak. Gardiyan kapıyı açıyor. İçeri bir tas bezelye çorbası uzatıyor ve gidiyor.

Akşamüstü bir büroda dikiliyor ve ona anlatılan hiçbir şeyi anlamıyor. Dolandırıcılıktan mı dava açılmıştı ona? Öyle görünüyor. Bu yeni hâkime Wittenau’dan ne zaman ayrılabilceğini soruyor, o da, dört ay sanatoryumda kalmasına karar verildiğini söylüyor.

Ancak taburcu edileceği tarih doktorların fikirlerine de bağlıymış.

Wittenau'a döndüğünde hemen doktorla görüşmek istiyor. Taburcu edilmesini istiyor tekrar. Cevabı dikkatli. Doktora, dışarıda yeni bir hayata başlamak için cesaretini henüz toplayabildiğini, okuma ve çizme yeteneğini geri kazandığını ve aylarca buraya hapsedilirse bu cesareti yine kaybedeceğinden korktuğunu söylüyor. Cesaret işaretlerinin kendisinde ne kadar nadir ortaya çıktığını biliyor.

Nafile.

Ertesi gün çorap onarıcılarının oluşturduğu grubun yanına oturuyor ve ellerini kucağına koyuyor. Kara depresyon yavaş yavaş ona yaklaşıyor. Eskiden depresyon kelimesini duyduğunda, bu durumlardaki arkadaşlarını gözlemlediğinde, bu kelimenin nasıl bir durumu tarif etmeye çalıştığını anlamıyordu. Melankoliyi çocukluğundan beri bilirdi ama depresyondan bir haberdi. Günden güne bir faaliyette bulunmak ya da diğer hastalarla diyalog kurmak zorlaşıyor onun için. Düşünmek bile duruyor. Kendisini etkilemiş olan insanları, örnek almak için hatırlamak ona imkânsız gibi geliyor.

O okunan kitapların ya da çok sevilen müziğin zenginliklerini hatırlamak olanaksız. Ruhu artık çalışmıyor sanki. Tamamen durma hali.

Doktorlar ondan ve diğer hastalardan "otojenik egzersiz" denilen şifa terapilerine katılmalarını istiyorlar. Bu tedavi için uzanılmalı ve oda tamamen karartılmalı. Biraz emredici, etkileyici bir sesle doktor tarafından, hastalara İncil'den ayetleri benimseyip ona göre davrandıkları gibi belli cümleler söyleniyor. Onlardan sağ kollarını serbest bırakarak ağırlaşmasını sağlamaları isteniyor, sonra aynısını diğer kolla ardından sağ bacakla. Bu sırada uzuvlarında huzur verici bir ısı ve gittikçe artan, sonunda bütün vücuda yayılan

bir yorgunluk hissedilmeli. Son olarak doktor bu egzersize katılan solar plexus⁸tan bahsediyor.

Ah –solar plexus. Burada hoşuna giden tek şey, bu güzel kelimenin söylendiğini duymak. Kendisi solar plexusu bir kabullenme içinde yaşıyor. Ona göre, onun için önemli olan şeylerle karşılaşmalarında reaksiyon gösteren vücudundaki tek yer solar plexustu. Bu reaksiyonlara her zaman güvenilebilmişti. Belli müziklerle, insanlarla, kitaplarla, sanat objeleriyle karşılaştığında tüm hayat akışı içinde iç krallığını kurmaya yarayacak herhangi bir şeyle karşılaştığında ısınmaya ve parlamaya başladılar. Şöyle de denebilir, neredeyse hiç kafasına göre değil, kesinlikle solar plexusunun net reaksiyonlarına göre yönlendirmişti hayatını. Ve burada yeni bir şey bulunmuş gibi ‘solar plexus’ çalıştırılmak isteniyor.

Nezaket gereği bu çalışmalara katılıyor ama hiçbir şey ısınmıyor, parlamıyor veya titremiyor. Çünkü bu çağrılacak bir şey değil.

Ona zekâ testleri yapılıyor, tıpkı diğerlerine yapıldığı gibi. Başı olan fakat sonu kesilmiş el yazısı bir hikâyeye veriliyor. Bu hikâyeyi tamamlaması, sonunu uydurması isteniyor. On dakika süresince bu hikâyeyi polisiye bir hikâye olarak tamamlayarak eğleniyor.

Üzerinde devam ettirerek tamamlaması gereken şekillerin olduğu birçok kâğıt veriliyor. Bunlar çocuk oyuncakları. Bu kısa uğraşlar bir an için cesaretinin azıcığını geri kazandırıyor.

8 Karın boşluğu denilen bölgedeki sinir ağlarının en büyüğü. Bu sinirler güneşe benzediği için “güneş” anlamına gelen “solar” adını almıştır. (ç.n.)

Ardından çeşitli resimlerin ve çizimlerin kopyaları gösteriliyor, yorumları isteniyor. “Merdivendeki, kapalı kapının önündeki kadın ne düşünüyor?”

“Elinde çekiç olan bu adam ne istiyor? (Bu adamın elinde neden çekiç var?)”

Oldukça ilgisiz bir şekilde bir şeyler söylüyor, cevaplarından memnun kalıyorlar. Siyah ve derin nehre bakmak için köprünün korkuluğundan sarkmış olan kadının resminde, bu kadının boğulmak için kendini sularına atma isteği duyduğunu söylemekten kaçınıyor. Böyle bir resimle onu düşürmek istedikleri tuzağın fark edilmesi çok kolay. Doktor hemen ondaki intihar düşüncelerini fark edecekti. O yüzden şöyle söylüyor kızarak: “Bu kadın birazdan nehirden geçecek olan küçük tekneye bakıyor. Teknede kocası oturuyor, akşam yemeğine beklediği balıkçı.” Bu güzel, yaşama sevinciyle dolu cevaba memnun oluyorlar. Serbest bırakılıyor. Ama o şöyle düşünüyor: “Burada bir yerlerde ne yapmam gerektiğini söyleyen, beni sabır ve zekâsıyla, yoğun bir şekilde sevdiğim bir şeyle uğraşmamı sağlayan biri olsa, belki, belki o zaman bu depresyondan tekrar çıkabilir ve kurtulabilirdim.”

Ama hiç kimse yok. Otoritesini tanıyacağı, derine batmış olan yeteneklerini tekrar canlandırabilecek kimse yok. Peki o zaman? Öyleyse köşesinde kalıyor. Dert ortaklarını gözlemlemek için bakışlarını bile kaldırmıyor. Sonra da çevresine tamamen ilgisiz kalıyor.

O gün başhekim kısa bir görüşme için onu yanına çağırıyor: “Çizimlerinize baktım, aynı şekilde gazetede yayınlanmış hikâyelerinizi okudum. Açık konuşmak gerekirse: Burada sizinle ne yapacağımızı bilmiyoruz. Siz bizim için

özel, alışılmışın dışında bir vakasınız.” “Öyleyse sizden tüm kalbimle beni bir an önce Wittenau’dan çıkarmanızı istiyorum,” diye yalvarıyor ona. Belki de mümkün olan son umut dolu anda, dışarıda parasını kazanabilmek için çalışmayı deneyebilsin diye.

“Size zaten çıkmanızın henüz mümkün olmadığı söylendi.”

Bu cevap, bu ret için ne düşünmeliydi. Pes ediyor. Artık biliyor ki, daha aylarca burada kalırsa umursamaz ve umutsuz olacaktı. Kendinden vazgeçiyor. Bu en kötü dönem, Noel öncesine tekabül ediyor. Koca deliklerini otomatik olarak yün ipliklerle bir araya getirerek, deliklerden kalın katlar oluşturduğu erkek çoraplarının başından alınıyor. Çünkü şimdi diğer tüm hastaların da yaptığı gibi gümüş ve altın yaldızlı kâğıtlardan Noel ağacı için yıldızlar yapacaktı. Sanatoryumun tüm bölümleri için Noel süsleri, bu nefret etmeye başladığı, çalışma odası denilen odada üretiliyor. Radyo açılıyor ve herkesin çocukluğundan tanıdığı eski Noel şarkıları duyuluyor. Bunun üzerine dışarı çıkıyor ve tuvalette klozet kapağının üzerine oturarak sigara içiyor. Bir şişe bulup kırıyor ve en sivri cam parçalarını cebine koyuyor.

Sonbaharda hastalar tarafından toplanmış kurutulmuş küçük dallı palamutları bunlar Noel süsü olacak şekilde kırmızı, mavi ve yeşil boyayla boyasın diye tekrar çalışma odasına çağırılıyor. Şimdi sürekli çalışma odasında olunmasına özen gösteriliyor. Akşamüstü diğerlerinin yanında o da, bayram günlerinde hastaların tabaklarının yanına konulacak olan küçük, beyaz kartlara Noel resimleri yapsın diye seçiyor. Bu Noel onun için yavaş yavaş cehenneme dönüşüyor!

O gece cam parçalarıyla yatağa yatıyor. Birkaç haftadır burada az sayıda bulunan iki yataklı odalarda kalmasına izin

veriliyordu. Odasını morfin bağımlısı olan, burada bağımlılık tedavisi gören genç bir kadınla paylaşıyor. Atardamarını kesmek için oda arkadaşının uyumasını bekliyor. Bunu başarabilmesi imkânsız. Bileklerini hangi noktadan kesmesi gerektiği hakkında en ufak bir fikri yok ve cam parçaları yeterince keskin değil. Kesiyor, kesiyor ve gerçekten kanının aktığını da hissediyor. Etraf karanlık, yaraları ona yeterince derin görünüyor. Uyuyakaldıktan sonra sabaha kadar bedendeki tüm kanı kaybedeceğinden neredeyse emin. Ertesi gün onu nasılsa yatağında ölü bulacaklarını, kanın kapının altından aktığını göreceklerini hayal ediyor. Bu huzur verici hayallerle uyuyakalıyor ve sabah kanlı yatağında uyanıyor. “Evet, keşke jiletim olsaydı...”

Kalkıp bir hemşirenin yanına gidiyor. Yaşlı, çok nazik bir kadın. Gece yapmaya çalıştığı şeye çok da şaşırmıyor. “O kadar kolay ölünmüyor.” Hemşirenin söylediği tek şey bu. Sakinleştirici bir iğne yapıyor. Odasından ve bu bölmeden hemen ayrılacağı nöbet salonunun korkulan B bölümüne götürüleceği söyleniyor.

Bu B bölümü anormal veya yasak şeyler yapan tüm hastalar için endişe verici bir yer. Çocuklar uslu durmadıklarında nasıl korkutuluyorlarsa, polis çağırıyorum ya da öcü gelir alır seni, hasta kadınlar için de B bölümü aynı şeydi. Burada kadınların korkudan sapsarı kesildiklerini görmüştü, doktor onları şöyle korkuttuğunda: “Derhal B bölümüne gidiyorsunuz.”

Girer girmez ardından kilitlenen iki kapıdan geçiriliyor. Birçok hemşire nöbet tuttuğu için böyle denilen, nöbet salonundaki yeni yatağına götürülüyor. Burada hastalar bir an için bile gözden kaçırılmıyor. Şimdi kesiklerini muayene

eden bir doktor geliyor. Yaralar zararsız. Doktor ona alaycı bir sesle şöyle diyor: “Gerçekten kendini cam parçalarıyla öldürmeyi düşünmüş müydün?”

Ölmediği için çok utanıyor. Ama nasıl, nasıl öldürebilirdi ki, Wittenau’da çok kararlı olsa bile? Duvarda tek bir kanca yok, tek bir halat bile yok. Tüm pencereler parmaklıklı. Jilet bulunamıyor. Başaracağına muhtemelen kendisinin bile aslında inanmadığı bu aptalca hareketle ne elde etmeyi düşünmüştü? Onu yatakta kalmaya zorlayan bir tür hastalık. Daha sonra fark ediyor ki bu nöbet salonunda, hastalıkları varmış gibi gösteren pek çok kadın var. Buradaki pek çok kişi, kendileri için artık bir şey ifade etmeyen hayattan son kaçış gibi yataklarına sığınıyorlar. Haftalarca süren bir romatizma, bir grip ve yeterince histerik olanlar gerçek bir ateş yaratıyorlar ve kendilerine baktırıyorlar. Ama doktorlar bu sahte hastalıkları tanıyor. Hemşireler bu kişileri hemen yataklarından çıkarıyor. Umutsuz vakalara ayrılmış bu bölmede bile faal kişiler gibi davranmaları, uzun koridor boyunca dolanmaya yıllarca devam etmeleri ya da en azından makul ve düzgün bir şekilde bir sandalyede oturmaları bekleniyor.

Ama o uzanıyor ve uzanmaya devam etme kararı alıyor.

Dışarıda, koridordan geçerken gördükleri umutsuz görünüyor. Bu nöbet salonundakilerde aynı şekilde umutsuz. Battaniyeyi başının üzerine çekiyor ve bir daha kıpırdamıyor. Başının üzerinden battaniye çekiliyor ve diğer bölmeden çok genç bir hemşirenin kızgın yüzüne bakıyor. Hemşire şöyle diyor: “Kendinizi öldürmeye çalıştığınız akşam nöbetçi bendim. Ölmeyi başarabilseydiniz şimdi hapisteydim. Burada düzgün insanlarla muhatap oluyorsunuz! Düzgün bir insan kendini öldürmez, anladınız mı?”

Düzgün bir insan kendini öldürmez!

Bu nöbet salonu hiçbir zaman sessiz olmuyor. Bağırılıyor, bağırılıyor, bağırılıyor. Bazılarının tek uğraşı bu. Biri, hayali evini düşmanların işgalinden koruyor: “Çıkın evimden! Terk edin evimi! Dışarı, dışarı.”

Böir erkek sesi, yaşlı bir adam gibi görünüyor, yüzü vahşi ve sert. Huzur bulamıyor. Kaç senedir burada aynı şeyleri haykırıyor acaba ve kaç sene daha? Sonsuza kadar!

Onu oyalamak için hemşireler, beyinin nerede olduğunu soruyorlar. Bunun üstüne yukarıyı işaret ediyor ve şöyle diyor: “Gezmeye gidiyor.” Gerçekten yukarıdan ağır adımların sesi geliyor, yoksa hayal gücünün ürünü mü sadece? “Bugün beyinize öğle yemeğinde ne pişireceksiniz?” diye soruyor hemşireler bu kadına, onu mutlu etmek için. “Kırmızı lahanalı domuz kızartması,” diye cevaplıyor kadın. “Çıkın evimden, çıkın!”

Bu her yirmi dakikada bir tekrarlanıyor. On sene nöbet odasında kalınca bu bağıışı duymamak mümkün mü acaba? Çünkü diğerleri, ah diğerleri başka şeyler haykırıyor ve tamamen kendi işleriyle ilgileniyorlardı.

Burada herkese en yakın kendisi. Birbirleriyle konuşmuyorlar. Belki birbirlerini görmüyorlar bile?

Neredeyse hepsi yaşlı. Nöbet salonunda geçirdiği dört hafta içinde üç kadının öldüğünü görüyor. Oh bu çok yavaş gerçekleşiyor, yavaş, çok yavaş... Mesela karşısında, gözlerini artık açamayan, kısık, çok huzurlu bir sesle Fransızca konuşan yaşlı kadında olduğu gibi. Yaşlılığın vermiş olduğu güzel bir yüz, muhteşem eller. Ölmeden önce ne de güzelleşmişti. Ne asil, narin jestler çiziyordu havaya. Mutlu

görünüyor. Anlattıkları neredeyse anlaşılmıyor, ama sesinden huzur ve güzel yaşanmışlıkların anısı anlaşılıyor. Kısık sesi, o dışarı taşındıktan sonra da uzun süre odada kalıyor. Öldü. Yatağına yeni çarşafklar takıldı bile ve yeni birini bekliyorlar. Ama diğerleri, o hâlâ ordaymış gibi bu boş yatağı tekrar tekrar bakıyorlar. Çünkü uzun ve anlaşılmaz, ama huzurlu anlatıları bitmek bilmiyor ve hâlâ esrarengiz bir şekilde burada uçuyor. Nöbet salonundaki hastaların uykuları çok kısa. İçerisi de hiç karanlık olmuyor. İki hemşire nöbet tutuyor ama onlar da huzur bulamıyorlar. Buradaki bağırtılar gece de son bulmuyor. Sadece birkaç saat nefes sesleri dışında bir şey duyulmuyor. Ama yaklaşan ölüme duyduğu korkunun sarstığı bazı yaşlı kadınlar, ölümden kaçmak için kalkıyorlar. Adım atamayacak kadar zayıf, yere düşüyorlar ve hemşireler gece boyunca pek çok kez onları kaldırıp yataklarına yatırmak zorunda kalıyorlar. Yataklarından artık neredeyse hiç çıkmayan bu kadınların hassaslaşmış derilerine son iğnelerin yapılmasını görüyor. “Ölmek istiyorum, bırakın öleyim!”

Hayır, onu hayatta tutmak için her şeyi yapmadan bırakmıyorlar. Hemşireler, iğnelerini batırdıkları koca yaraları gördükçe, kendileri de bakışlarını çaresizce göğe çeviriyorlar. Ama nerede, Tanrı nerede?

Bu ortamda Tanrı'yı düşünerek tek bir saniye bile harcamak saçma geliyor ona.

Ah – bu çok önce bitti!

Genç bir kız nöbet salonuna getiriliyor, henüz yarı çocuk. Çırpınan bir kuş gibi tekrar yatağından, bu tanımadığı ve onu ürküten yerden uçuyor, çünkü o kırdan gelmişti. Tuvaletteki pencere pervazına uçuyor ve kaçmasını sağlayacak

bir yol bulmak için elleri ve ayaklarıyla, kimsenin nasıl yaptığını anlamadığı bir şekilde, parmaklıklara asılıyor. Bunun üzerinde tekrar yatağa götürülüyor ve bağlanıyor. İğneler yapılıyor, sakinleşiyor, bilinçsiz kalıyor – ama birden bir kısık sesle bir sesini yükselterek şarkı söylemeye başlıyor. Neredeyse kimsenin bilmediği bir şarkı.

Pek çok dizeden oluşan ve bir yetimin, yanına yatmak için, küçük parmaklarıyla annesinin mezarını açmaya çalışmasını anlattığı bir şarkı.

Kendisi, aynı şarkıyı uzun zaman önce duymuş ve bir daha unutmamıştı. Paris'teki tek arkadaşı bunu onların şarkısı yapmış ve birlikte ne çok söylemişlerdi. Buna dayanmıyor. Arkadaştan ve Paris'ten ayrılışı nedeniyle oluşan keder üstüne çöküyor, ağlayarak küçük genç kıza sesleniyor: “Bu şarkıyı söyleme, ne istersen söyle, ama lütfen bu şarkıyı söyleme, rica ediyorum!”

Kız susuyor, ama sabaha kadar başka şarkılar söylüyor. Sesi gümüş, vahşice parçalanmış gümüş, içinde kitapların olduğu ve şu sıralar acı hıçkırıklarla dolu. Gün içinde bu genç kıza yaklaşıyor ve kucaklıyor: On altı yaşında bu odaya hapsedilmek ne kadar üzücü. Neden neden?

Kız ona hayatında ilk defa Berlin'e geldiğini anlatıyor. Ebeveynleri çiftçiymiş. Erkek kardeşi delirmiş ve bir tımarhanede kaldıktan sonra hayatına son vermiş. Kendisi Noel zamanını büyükşehirde akrabalarıyla geçirmiş ve yılbaşı gecesi mucizeler görmeye başlamış. Eşyaların odasında hareket etmeye başladığına tanık olmuş, bir sürahinin masadan aşağı düşene kadar kayışını, kıyafetlerinin sandalyeden havalanıp kuşlar gibi odada uçtuklarını, köşedeki bir sandalyenin yanına kadar kayarak gelişini izlemiş.

Bunun üzerine dehşete düşmüş halde evden dışarı koşmuş, uzağa, sadece uzağa gitmiş. Nereye gittiğini bilmiyor-muş artık ve sonra buraya getirilmiş.

Bu anlatılanları büyük bir ilgiyle dinliyor. Wittenau'a teslim edilmeden önce, bir gece, arkadaşlarında aynı fenomenleri gözlemlemişti. Ama bu harikaydı, onda en ufak bir korku yaratmamıştı, yaşananların tekrarlanmasını çok isterdi.

Daha sonra Beyaz Adam'a bu görüntülerden bahsettiğinde cevabını duymak onu şaşırtıyordu. Beyaz Adam o zaman bir tuz fıçısını işaret ediyor ve büyük bir ciddiyetle açıklıyordu: "Bu hareket edebilir!"

Mutsuz olan bu genç kızla uzun süre koridorda yürüyüş yapıyor ve çocuğu teselli edecek neredeyse hiçbir söz bulamıyor. Hasta kadınların oluşturduğu uzun hareketsiz sıranın önünden geçiyor ve görünüşleri sonsuza dek beynine kazınıyor. Buradan bir doktor geçtiğinde bu kadınlarla konuşmuyor. Yıllardır iyileşme yolundaki her adıma kapalılar. Onlara nasıl olduklarını sormak anlamsız. Muhtemelen cevap vermeyeceklerdir. Bir kadın, burada herkesin giymek zorunda olduğu çirkin elbiseyi zümrüt yeşili ipek bir örtüyle süslemiş. Bu küçük parçanın nasıl ışık saçtığını görmek inanılmaz. Ve bu kadın bütün gün görüntüsüne dalıp gidiyor. Parmakları bu küçük bez parçasıyla oynuyor.

Sahip olduğu bu şey, çevresinde bir tek onda var. Bu da onu diğerlerinden ayırıyor. Küçük rahat bir ortamda meditasyon yaptığı görülüyor.

Bir diğer hastanın, yırtılmış ama iple sıkıca bağlanmış bir karton kutusu var, ondan ayrılmıyor. Tıpkı bir üçüncünün

sarı kauçuk yastığından ayrılmadığı gibi. Bu küçük, kocaman mal varlıklarının yürek burkan bir yanları var. Yeşil minik bir örtü, bir karton kutu, bir yastık. Yani tam olarak üç tane kadın bir şeylere sahip. Geriye kalan ellinin hiçbir şeyi yok. Gri yün çorapları, çirkin elbiseleri, eprilmiş ayakbılları dışında hiçbir şeyleri. Artık dışarı, parka çıkmıyorlar. Dışarıda bir yürüyüş yapmaları isteniyor, daha doğrusu on sene önce son kez istenmişti ve o zamandan beri bunu yapmıyorlar. Çünkü yerlerinden ayrılmaya korkuyorlar. Parktan döndüklerinde başka birinin sandalyelerinde oturuyor olacağından korkuyorlardı. Buradaki her sandalye hastaların kişisel eşyası olmuştu. Yine de kuralı bilmeyen yeni biri geldiğinde sandalye için kavga etmek zorunda kalılabiliyordu.

Tek bir kişi çalışıyor gibiydi burada. Hiç yorulmadan, pek çok kâğıt yaprağını rakamlarla dolduruyor, hesap yapıyor. Wittenau'daki bütün binaların sahibesi bu kadın. O müdür. Hastaların sabunları, elbiseleri ve yemekleri için harcanan her kuruş ondan sorulur. Kibirli ve iktidar hırsı olan biri. Hastaların ağzındaki lokmaları saydığı izlenimine kapılıyor insan. Çünkü kim etin, sebzenin parasını veriyor? O! Son rakamı akşam yatmadan hemen önce yazıyor ve daha sabahın beşinde tekrar parayı yönetirken görülüyor. Yürekten nefret edilen, iğrenç bir şahsiyet.

Akşam yemeğe saldırılıyor, kaldırabilecek olandan fazlası yeniyor. Muhasebeciden intikam almak için.

Yemek! Bir öğün sırasında diğer öğün bekleniyor. Şişmanladıkça şişmanlanılıyor, hareket edilemiyor.

Sonra taze bir hezeyan içinde, bir şişko kadın daha katılıyor aralarına. Dört hemşire hep birlikte onu nöbet salonuna

sürüklüyorlar. Gözlüklü bir dana başı, at poposu, tatlı ve vahşi karışımı bir şey.

Ayakları ve ellerinden yatağa bağlanıyor. Bu haldeyken, yatağıyla, nöbet salonunun ortasına kadar gelmeyi başarıyor. Nasıl olduğu bilinmiyor. Çok güçlü. Sonunda ona sakinleştirici iğneyi nasıl yapabildikleri de bilinmiyor. Ama bu ilaç cinsel bir kriz başlatıyor. Bir ordu adamı kabul edebilecek gibi görünüyor. Onunla mücadele etmekten nefes nefese kalan dört hemşire kendilerini boş yataklara atıyorlar ve histerik bir şekilde gülmeye başlıyorlar. Sonra toplanıyorlar ve kendinden geçmiş bu kadını dinliyorlar. Kahkahalar kesilmiyor. “Sana anlattıklarına dikkatini ver,” diyor bir hemşire diğerine. “Buradan bir şeyler öğrenebilirsin.” tıpkı deli kadın gibi müstehcen oluyorlar.

Akşama doğru iplerini çözüyorlar, yataktan yatağa giderek hastalarla göklerdeki duasını etmek istiyor. Küçüm-senerek gönderiliyor. Efendimizi karşılamak için kremlemlenip parfümlenmenin gerekli olduğunu açıklarken kimse onu dinlemiyor. Bu bahsettiği “efendi” bir pezevenkten farksız gibi görünüyor. Tımarhane içinde bir genelevin hayali mi kuruyor yoksa?

Ama bu kadın çok yapışkan. Hastaları rahat bırakmıyor. Şimdi Üç-Kuruşluk-Roman stilinde şüpheli efendisine hitaben aşk mektuplarına benzeyen saçma sapan dualar yazıyor ve bu kâğıt parçalarını tüm hastalara dağıtıyor.

Ah, şimdi güçlü bir hayvan tüccarı girse içeri! En yaşlı ve aynı zamanda en yorgun hemşire, elleriyle başına vuruyor ve şöyle bağıyor: “Bu kadın hemen gürültülü bölmeye gitmeli, çünkü burası sakin bir bölme.”

Ama gürültülü bölmede boş yer yok o yüzden kadın burada kalıyor.

Kadın gürültülü bölmenin nasıl olduğunu soruyor hemşireye; büyük parka dağılmış, kırmızı sarı tuğlalardan yapılmış eski, çirkin binaların ne tür cehennemler barındırdığını.

Yeni biri getiriliyor içeri, her şey yolunda gitseydi erkek olmayı tercih edecek bir varlık. Bu kadın ya da adam uzun bir pantolon giyiyor. Her iki el bileği de bağlı. Yatağa bağlanıyor ve hıçkıra hıçkıra ağlıyor. Tuvaletteki pencere pervazlarından birini kırmış. Hastaların düşünebileceği tek isyankâr davranış, çünkü kırılabilir başka hiçbir şey yok. Tabaklar ve taslar ve sürahiler sacdan.

Nihayet kendinden geçmiş şişko “efendisini” buluyor. Tımarhanede yasaklanamayacak bir aşk oluşuyor. İki gün sürüyor efendinin ondan sıkılması, içeri getirilen yeni birini bulması. Kıskançlıklar başlıyor, sandalyeler parçalanıyor, takip ediliyorlar, birbirlerine vuruyorlar, saçlarını yoluyorlar ve tekrar bağlanıyorlar yine iğne yapılıyor.

Bilindiği üzere, uğursuzluğun ve zavallılığın saçıldığı odalar vardır. Ne yaparsan yap bu değişmez. Oda temizlenir, yeni bir renge boyanır, uğursuzluk kalkar. Burada parmaklıklı pencerelere güneş ışığı gelmez, çiçek yoktur, masalar, sandalyeler eski ve çirkindir. Öğleden önce yatak odaları ve koridor temizlenirken burada beklerler. Duvarlarda resimler yoktur. Yemekler kaşıkla yenir, sinirlenildiğinde kendine zarar verebileceğin hiçbir şeyin olmamasına dikkat edilir.

Burada da hemşirelerin gözetimi altındasın. Burada oturuyor, herkes gibi kollarını masanın üstüne, başını kollarının üstüne koyuyor ve gözlerini kapatıyor. Yapacak başka

bir şey yok. Hiçbir şey görmek istemiyor insan. Oda bıkılacak kadar çok görülüyor çünkü. Daha fazla devam edilemiyor, çünkü yavaş yavaş cesaretinin sonuna geliyor insan. Ama cesaret söz konusu bile değil artık. Peki, neden değil? Neden sonsuza kadar burada kalmasın ki?

Kafanın demir bir halkayla sarılması gibi bir etki yaratan basınç her şeyi bulanıklaştırıyor. Bu arada insanların insanları, belli bir konuma geldiklerinde hayvanlara benzettikleri duyuluyor. “Hayvansal kalın kafalılıktan” bahsetmek ne yanlış bir şey. Ah, hayvan güzeldir, hayvan canlıdır, zekidir, ateşli ya da hayalcidir. Bir hayvan, her gün sabah-tan öğle yemeğine kadar bu odada toplanan varlıkların yanında bir Tanrı’dır.

Bir hayvan müthiştir, bakması ise büyük tesellidir, hayran olunasıdır. Ama burada?

İnsanın düşünmeyi bırakması! Ne korkunç bir deneyimdi onun için çünkü gerçekten artık hiçbir şey düşünmüyor. Bu her şeyin sonu! Bu pek çok kişiyle paylaştığı bir şey.

Ve buna rağmen dışarıdan gelen ve onu ziyaret eden arkadaşları onu cesaretlendirmekten vazgeçmiyorlar. Ziyaretçilerinden nefret etmeye başlıyor. Onlarla muhabbet etmek imkânsız hale geliyor. Bir şey sorulduğunda verecek bir cevap gelmiyor aklına. Ziyaretçileri gittiğinde rahatlıyor. Üstelik bunun değişmeyeceğinden emin. Dışarıda ne yapacak ki? Bir şey yapmaya karar veriyor. Doktorları, hemşireleri kurtarılamayacak olduğuna ikna edecek bir şey. Ama ne? Ne?

Bir “tik” edinmek? İçten gelen bir zorunluluk nedeniyle her beş dakikada bir tekrar eden bedensel bir hareket?

Sinir krizlerini, dert ortaklarına saldırmayı falan taklit edemez bunu biliyor. Öyleyse başka bir şey! Ama ne? Tanrı aşkına ne?

Ziyaretçileri tekrar geliyor, şöyle diyorlar: “Buradan çıkmalısın! Bir şeylerle ilgilenmeye çalış. En azından bir başlangıç yap!” Onlara sonsuza kadar Wittenau’da kalmak istediğini açıklıyor. “Artık bir geleceğim yok. Kabiliyetsiz oldum, Hiçbir şeye kabiliyetim yok artık.” Ona Melville’in *Moby Dick*’ ini getiriyorlar. Neden? Her şeyin bittiğini anlamıyorlar mı? Bu sevdiği kitaptaki her cümleyi on kez arka arkaya okusa bile, onuncu okuyuşunda bile anlamayacağını anlamıyorlar mı?

“Çalışmalısın, çalışmalısın!”

Çaresizce geri dönüyorlar. Kimsenin onu ziyarete gelmemesini diliyor.

Hemşire temizlesin diye enjeksiyon aletlerinin konulduğu metal bir kap veriyor. Birden beş dakika sürecek bu minicik işin üzerine atlıyor, kurtuluşu buymuş gibi. İş bitiriyor. Ardından akşam temizlesin diye metal bir bardak veriliyor. Bunu yapabiliyor. Çocuksu bir gurur duyuyor. Kendisine başka işler verilmesini talep ediyor. Ama yapabileceği bir şey kalmamış. Yatağa yatıyor ve kendisine işkence eden seslere karşı kendini koruyan yaşlı bir kadının neredeyse hiç dinmeyen çığlıklarını dinliyor. İkinci bir kişi ölüyor ve dışarı taşınıyor. Boş kalan yatak dezenfekte ediliyor. Yeni biri getiriliyor içeri, ölene kadarki zamanını geçirmek için bu yatağa yatıyor.

Peki ya başka bir yataktaki kadın gibi dışkılar içinde yuvarlansa? Dış dünya için artık kayıp olduğuna, sonsuza dek

burada hapsedilmesi gerektiğine inanılır mıydı o zaman? Hemşirelerin pis kadını her gün, sonsuz bir sabırla temizlediklerini gözlemliyor ve günde üç dört kez aynı sahne.

Hayır, olmaz azarlanır, aşağılanır, numara yaptığı bilinirdi. Çünkü şimdiden onu tekrar A bölmesine göndermekle ilgili konuşuluyordu. Rahatsız edici bir şey tespit etmiyorlardı artık onunla ilgili. Sürekli gözetim altında yaşamasına gerek yok gibi görünüyordu. Onu tekrar geri götürüyorlar ve çalışma odasındaki çorap onarmaları yeniden başlıyor.

Doktor her gün ziyaretçi kabul etmesine izin veriyor. Arkadaşlarıyla birlikte onu dışarı, sokağa gönderiyorlar. Yürüyüşe, oradan sinemaya, oradan da pastaneye. Sokağın gürültüsü onu sersemletiyor, ama burada etraf özgür ve sağlıklı insanlarla çevrili. Bu onda belli bir etki bırakıyor. Arkadaşları doktorlarla konuşuyorlar.

Wittenau'dan çıkarmak istiyorlar. Berlinli arkadaşlarından sıcaklık, ilgi, sadakat dalgası hissediyor kendine karşı. İki tanesi, buradan çıkarılır çıkarılmaz evine almaya hazır. Birden yakıcı bir özlemle Paris'in hayalini kurmaya başlıyor. Neredeyse her gün yazarak onu ayartmak istercesine en güzel renkli kartpostalları gönderiyor. Mektuplarında ondan (Hans Bellmer'den) tekrar kendiyile yaşamasını istiyor. Ona geri dönmek istiyor. Hemen cevap veriyor. Onu bekliyor.

Berlinli avukat bir arkadaşı çıkışını hızlandırıyor. Artık özgür. Ama arkadaşları yolculuğundan önce birkaç gün misafir etmek için yanlarına aldıklarında, yatağa yatırıyor ve kalkmak istemiyor.

Bir sabah, dairede yalnızken, mutfak kapısının üzerinde sağlam bir kanca banyoda da bir halat görüyor.

Azıcık kalan cesareti, mutluluğunun kısa süreli alevi de gitti. Başını ilmiğe geçirmek için sandalyeye çıktığında iki kedinin ona dikilmiş büyük, güzel gözlerini fark ediyor. Onu gözlemliyorlar. Kediler, tüm asaletleri, güzellikleri ve mesafeleriyle, hepsinden öte, orada kafası ilmekte sandalyenin üstünde dikilen insana karşı duydukları koca kayıtsızlıklarıyla gerinip esniyorlar. Bu hayvanlar onu utandırıyor. Yatağına dönüyor. Onun için acı verici olmaya başlayan şekilde bedeniyle uğraşmaya başlıyor. Birkaç gün sonra bunun sonuçları kendini gösteriyor. Sanki çocukluğunda duyduğu söylentiler gerçek olmuştu: “Bunu yaparsan kör olursun, kötürüm olursun!”

Bir resme ya da bir nesneye baktığı zaman artık sadece üst yarısını görüyor. Ayağa kalkmaya çalıştığında yer sanki yukarı doğru eğimliymiş gibi yere düşüyor.

Sağını solunu bilmiyor artık. Bir şeyi eline almak istediğinde, eli yanlış tarafa uzanıyor. Arkadaşları dehşet içinde, olanlara bir açıklama getiremiyorlar, olsa olsa yeni bir tür psikolojik bozukluk. Onu tekrar Wittenau’a yerleştirme çabaları sonuçsuz kalınca, yola çıkmasına karar veriliyor. Çünkü doktor böyle bir duruma uygun bakım personelinin olmadığını açıklıyor. Tekerlekli sandalye ile pisten geçirilerek Paris’e gidecek olan uçağa götürülüyor.

Paris’te bir sandalyenin üzerinde merdivenlerden çıkarılarak arkadaşının dairesine taşınıyor. Doktor geliyor ve dikkatle kol ve bacak reflekslerini kontrol ediyor. Refleksleri normal. İğne ve ilaçlarla geçen uzun bir süreden sonra tekrar yürüyebiliyor. Beceriksiz ve kaskatı şekilde yola çıkmış bir robot gibi görünüyor. Yazılı bir şey okumaya çalıştığında, satırların eğri bir şekilde birbirine karıştıklarını görüyor.

Doktor ona basit bir dörtgen izdiriyor. Bu onun için imkansız, dört çizgi de birbirine değmiyor. Elini hareket ettirdiğinde, sanki bu kendi eli değilmiş gibi, sanki bu el bedene ait değilmiş gibi, hareketlerinden korkuyor.

Biraz sonra bir hayvan kafası çizmeye alışıyor. Hayvanın dişlerini kafasının içine yerleştirme sorununu zemiıyor. Onları kafanın dışına çiziyor. Yn duygusu tamamen bozuk.

Bu durumun Berlin’de nasıl olduğunu güvenip anlattığı doktor, bilinçdışı bir suçluluk duygusunun muhtemelen bu tür bedensel bozukluğa sebep olduğundan bahsediyor.

Ama bu bozukluklar, merdivenden inme korkusu dışında geçiyor. İyileşme sürecinin başladığı ilk günlere rastlıyor, bir anda gazetenin kapağından ona bakan Beyaz Adam’ın yüzüyle karşılaşması. Onun için yeni bir şk anlamını taşıyor. Bakışlarını bu acı veren yüzden uzaklaştırıyor ve gazeteyi yırtıp çöp kutusuna atmak onu şüphesiz eğlendiriyor. Paris’ten ayrılıyorlar. İlkbahar geldi. Deniz kenarına, küçük ile de R’ye gidiyorlar. Ne yazık ki burada hastalık macerasını el yazısıyla yazmayı koyuyor kafasına. Bu konuda böylesine yoğun bir uğraşın ne gibi tehlikeler oluşturabileceği konusunda boşuna uyarıyor arkadaşı. Onun bu yazıyı yazmaması için söylenen her şeye kulakları sağır. Tekrar yoğun bir şekilde çizimleriyle uğraşsa onun için çok daha iyi olurdu, aynı zamanda da ruhsal bir rahatlama olurdu. Hayır! Saatlerce sıcak güneşin altında masasında oturuyor ve yazıyor. Ve güneş onun için tehlikeli. Bütün krizleri yazları başlamıştı.

Bu uğraşını onu arkadaşından gitgide uzaklaştırıyor ve bir gün tek başına Paris’e geri dönmek için onu terk ediyor. Kendini güçlü, cesur ve aktif hissediyor. Bir Alman dergisi

çok sayıda anagramını yayınladı. Ünlü olma yolunda olduğuna mı inanıyor?

Yeni terk ettiği arkadaşı gibi kişiler onun yine gerçeklikten uzaklaştığını ve tehlike altında olduğunu anlayabilir. Kendinde bir devin güçlerini hissediyor.

Paris'te Hotel Minerva'da bir oda buluyor ve akşam beyaz mendillerin üzerinden iki kırmızı harf onu selamlıyor: HM. Otelin monogramı. Yatakta yatıyor ve "France Soir" in ilanlarını inceliyor. Onun için tutkuya dönüşen bir uğraş, çünkü neredeyse her ilanda, her tiyatro eserinin ya da filmin başlığında kendisine hitaben yazılmış şifreli mesajlar bulduğuna inanıyor.

Ait yarışlarıyla ilgilenen "P.M.U" bürolarında Beyaz Adam'ın ismiyle kendi ismi arasında bir bağlantı buluyor. Çeşitli yarışlara katılacak olan atların listesini bile ona hitaben yazılmış yeni bir şiir gibi okuyor. Paris Kiralık Evler Ana Yönetim Dairesi'nde bile ona özgü bir selam, koca bir gülümsemeye dönüşüyor. Megolomanlığın o huzur verici yanı, her olayın merkezinde olmanın verdiği haz, seçilmiş olma durumuyla ortaya çıkıyor.

Büyük hafifliğin verdiği mutluluk hissi! (Delilik ona ne hediyeler miras bırakıyordu!) Sadece en güzel sonbahar meyveleriyle besleniyor: gizliden gizliye "siyah gözyaşı" olarak tanımladığı şarap üzümleriyle... Ne güzel günler. Güzel bir geceyi vadediyor. Hava karardığında açık pencereden, fenerlerle aydınlatılmış yeşil yeşil çınar ağaçlarıyla dolu bulvara doğru bakıyor. Orada, en sonda, gece yanılsaması gibi, çocukluğunun geçtiği Grunewald'daki ev belirliyor. İnsanüstü bir sevgiyle ona bu görüntüleri hediye eden kişi kimdi?

O!

Onun doğaüstü güçlerine olan güveni ve kendisini aydınlatan, tamamen değiştiren yüce sanatına olan inancı sonsuz, sonsuz...

Onun için nasıl bir program hazırlamıştı! Ne rejisör ama! Mucizeleri ortaya koymak konusunda bir usta! Zümrüt yeşili ışığın delip geçtiği bir ev şeffaflaşıyor; duvarlardan odaların içine bakılabiliyor. Kaya Tapınağı'ndan Hintli Buddha'yı , altın ve gümüş iplerle siyah kadifeye işlenmiş büyük Çin Ejderhası'nı, altın, kırmızı ve yeşil ışıklı Arap lambasını görüyor. İçeriye bakabilmesi durumu kısa sürüyor ve duvarlar kendini kapatıyor. Evin önünde insanlar beliriyor, bir festival içinmiş gibi burada toplanıyorlar ve eğlenerek yavaş yavaş merdivenleri çıkıyorlar. Kapı ardına kadar açılıyor. İnsanlar evin içinde kayboluyorlar. Kapılar kapanıyor... Ortaya çıktığı masalsı yeşil ışık içinde bütün ev ortadan kayboluyor.

Bunun üstüne kalkıyor ve pencereye doğru gidiyor. Dışarı bakıyor. Bütün arabaların ve bütün insanların kaybolan evin olduğu tarafa koştuklarını görüyor. Ya kendisi? O aralarında değil. Bir an için onu gördüğü yere doğru koşarsa evine ulaşmasının mümkün olduğuna inanıyor. Ama bunun boşuna olacağını biliyor ve aynı görüntüyü Beyaz Adam'a tekrar göstermek, onun hoşuna gider mi acaba diye beklemeye karar veriyor. Bu özel, yanılmalı gecelerde olduğu gibi yine uyanık kalıyor. Büyü ve umut dolu uzun bir bekleyiş hali. Bu gece için son kez yeşil parıltı yeniden başlıyor. Şimdi evin havada süzülüyor gibi görüldüğünü ve içeri girmek için yeniden ortaya çıkan insanların, havaya inşa edilmiş, ışıkların güzel mimarisiyle çarpışan ve zarif hareketlerle

yukarı aşağı dalgalanan sokaklarda hareket ettiklerini fark ediyor. Cennet gibi bir görüntü...

Çocukluğunun ebedi, kutsal av alanı...

Tekrar kalkıyor ve pencereden dışarı bakıyor. Orada, aşağıda dönen arabaların sergilediği, iyi düzenlenmiş bir bale gösterisi var. Atlıklarınca gibi. Bu da ona bir selam, merci!

Ona taparak geçen bir gece, adanmış gece! Yeni bir şey oluyor: Büyük bir boşluk, neredeyse karanlık bir sahne belirliyor, yanılsama gibi değil, daha çok içinde oluşan belirgin bir resim gibi. Ama neden bir sahne ve neden bir ışıldak gibi ortasına doğrultulmuş sert ışık? Birden ışığın ortasına atlıyor ve bundan sonra kendisini izlemeye başlıyor. Bilinmeyen bir müzik, başka ülkeden gelen müzik enstrümanlarının sesleri duyuluyor. Çocukluğundan kalma, eski, umutsuz dileğini gerçekleştirmek zorunda hissediyor kendini: dansçı olmak. Bekliyor, dinliyor, yapması gereken ilk hareketi bilmiyor ama şunu biliyor: O, karanlıkta bir yerlerde onu yönlendirecek, dans hocasının öğrencisini yönlendirmesi gibi. İstese de istemese de ilk parmağı hareket etmeye başlıyor, el bileği kıvrılıyor, havada küçük, kibar bir yay çiziyor ve dans başlıyor. Yatakta yatıyor ve kendisini izliyor. Sahneyi çevreleyen karanlık odada izleyicilerin belirsiz yüzlerini seziyor. İzleniyor. İçinde çalan müziği tanımaya başlıyor, son çalan notadan sonra takip edecek olan üç notayı önceden biliyor. Şimdi kesinlikle emin, bu müziği besteleyen *kendisi*. İkili mucize: “Dansçı olmak.” “Besteci olmak.”

Müzisyen görmüyor, enstrüman görmüyor, ama kendi içinde arpin, trompetin, tomtom davulunun, flütün, hepsinden çok daha büyük Çin gongunun neşeli seslerini duyuyor büyülenmiş şekilde. Müzik; oryantal nüanslarla törensel Asya

lkelerinin nüanslarının harmanlandığı bir müzik. Beş parmağı farklı karakterlere sahip beş farklı kişiye dönüşüyor, her biri kendi hayatını gösteriyor ve bu vücudun hareketlerini izlemekten çok daha şaşkınlık verici. Kısa süre öncesine kadar hareketleri konusunda kendini hantal hissediyordu. Yaramaz bir köpeğin ya da kedinin sevinciyle cüretkar atlayışları ve akrobatik hareketleri yaptığı, çocukluğunun bahçesindeki o güzel birkaç saate kadar. Ve şimdi bu sahnede omurgasının bir yıla dönuştüğn hissediyor. Ah, gerçekten aptal değıl. Bütün orkestranın gümbürtüsünden onu kurtarıyor, tıpkı kendisi gibi o da anlaşılan, bir enstrüman-dan çıkan sesi orkestraya tercih ediyordu. Sağ ayağının yana kaydığını görüyor. Ucuna çıkana kadar yükseliyor. Parmaklar, eller, kollar ve baş uzanan ayağın hareketini izliyor ve aynısını yapıyor. Kendisini ok gibi yavaşça, odada yükselirken görüyor. Ve ışıldağın beyaz ışığını da, yukarı uçuşunu takip eden insanların yüzleri de onu takip ediyor. Yukarıda siyah, dar kostümü değışiyor ve renkli oluyor. Kendini açıyor; sayısız yeni kol, bacak, boyun ve kafadan oluşan parlak bir yıldız oluşturuyor. Güzel, ieksi bir canavara dönüşüyor. Bir kağıt gibi ya da snmş bir havai fişek gibi hafifçe sahneye iniyor. Seyirciler gözlerine inanamıyor. Sar-sılmış görünüyorlar. Kimse daha önce böyle bir dansçı görmemişti. Kendisi de görmemişti. Ping! Bumm! Dong! Dang! Ding! Görünmez enstrümanlar tekrar duyuluyor. Kesinlikle sahnenin arkasında ona, oldukça garip ikinci bir dans fikrini aşılıyorlar. Uzuvtan oluşan karman orman düğüm içinde kafası kayboldu. Artık bir kafası yok. Gerçekten garip ve endişe verici.

Ama kısa bir süre sonra tereddüt ede ede bir elin ve bir parmağının krdğmden çıktığını rahatlatarak görüyor.

Daha sonrasında ise bütün kol ortaya çıkıyor. Kol ve el, boyun ve kafayla kuş oluşturuyorlar. Parmaklar gagayı oluşturuyor; parmaklar, uzun, ürkütücü görünen bir gaga oluşturmak için bükülüyor, uzuyor da uzuyorlar. Ne kanadın ne de bacakların olmaması önemli değil. Bu canlandırmaya bakan herkes zarif, salınan bir adımla su içmeye gelen büyük, tropik bir kuş olduğunu anlar. O anda binlerce elden öyle coşkulu, şiddetli, şakırtılı bir alkış duyuluyor ki önce çok korkuyor sonra da beklenmedik imkanına en içten şekilde seviniyor. Sahnenin arkasından gurur dolu kısık sesin ona şöyle dediğini duyuyor: “Bir hayvanı canlandırabilen kişi, ustalığa yaklaşıyordur.” Ve kol bedenine dönüyor. Artık bir kuş değil. Sahne sonlandırılıyor.

O zaman tekrar kısık sesini duyuyor sahnenin arkasından: “ Kaplan – kaplan geliyor.”

Kendisini ön tarafa kadar, sahneyi geçerken görüyor. Oraya meditasyon yapmak için oturuyor. Kaplan hakkında bildiği kısıtlı bilgiler geliyor aklına ve bunlar kesin bilgilere dönüşüyor. Bu muhteşem hayvana sevgisi o kadar çok oluyor ki kendini onunla özdeşleştiriyor yavaş yavaş. Kendini korkutucu hissediyor. Ancak bu rol sahnelenişi çok komplike kalıyor, çünkü hayvanın ürkütücü yaklaşımını canlandırmanın yeterli olmayacağını biliyor. Onu görüp ondan saklanmak için nereye kaçacağını bilemeyen dehşete düşmüş diğer hayvanları da canlandırmalı. “Kaplan geliyor” diye tekrarlıyor sert bir şekilde sahnenin arkasındaki ses sabırsızlıkla. Anlıyor ki: Hem takipçiyi hem takip edileni canlandırmak için pondomimci olmak lazım. “Kaplanı ve kaplandan kaçanı aynı anda canlandırabilen kişi üstattır.”

Bunu söylemesi kolay, ama nasıl? Nasıl yapılır ki?

Bunu bir anda başarıyor. Yine ortada, parlak, göz alıcı ışığın altında çılgın bir hıza ulaşan tomtomun boğuk sesi dışında bir şey duyulmuyor. Kaplanı canlandırmak kolay, çocuklar bile onları yok etmek amacıyla masum bir gruba sessizce nasıl yaklaşılması gerektiğini bilir. Bunun çok fazla varyasyonu yok. Ama insan kendi bedeninin, onları takip eden kaplandan farklı farklı yönleri ve farklı farklı hareketlerle kaçan çok sayıda hayvana dönüşebildiğini görürse, ki o da tam olarak bunu görüyor, işte o zaman gelmiş geçmiş en muhteşem pandomimci olduğuna ikna olur.

Beyaz Adam'a, kendisinin yani kaplanın, gösteriyi etkileyici bir şekilde bitirmek için seyirci salonuna atlasa mı diye soruyor: "Hayır."

Ona yeni bir konu başlığı veriliyor: "Akrep".

Sahne daralıyor, daralıyor ve ısınıyor. Işık katlanılmaz derecede parlaklaşıyor. Kızarıyor, kıpkırmızı oluyor, yanmak üzere gibi. "Akrep!" Bu talep sert bir şekilde, neredeyse kızgın tavırla tekrarlanıyor. Önce kendini yavaş sonra gidecek hızlanarak dönen küçük, yuvarlak bir diskin üzerinde görüyor. Garip bir şekilde Asya filmlerinde gördüğü sahneleri düşünüyor: tapınaktaki genç dansçıları transa sokan rahipler. Onlar, kalçalarını iki elleriyle kavrayarak, küçük bir ateş içinde sersemletici kokulu bir şeyin yakıldığı kabın üzerinde kalçalarıyla yavaş yavaş daireler çizerek kıvrıyorlar. Henüz çocuk yaşta olan kızlar dumanı soluyor, başları dönüyor ve belli bir noktaya kadar bilinç kaybına uğruyorlar. Kapalı gözlerle, rüya kadar güzel ama çok da itinalı hareketlerle danslarına başlıyorlar.

Ama ondan şimdi yapması emredilen şey bir dans değil, bir intiharın oldukça kısa şekilde tasviri. Kendisini öldüren

akrep. Üzerinde yattığını gördüğü, gittikçe hızlanan diskin üzerinde bacakları ve ayakları; tehlikeli, uzun ve sivri bir hançer şeklinde bilenmiş iğneye dönüşüyor. Ucu tam da solar plexusun ortasına gelecek şekilde kalana kadar yavaşça hoş bir eğimle yukarı doğru bükülüyor. Bakışlarını sahip olduğu bu en değerli şeye doğru indiriyor ve o da kendini, saydamlaşmış derinin altından gösteriyor, nefesinin altında gümüş gibi parlamaya başlayan güzel ve en zarif dallanmalarıyla. Bu, birbirine girmiş yollarda kendini kaybeden, insanda içinde dolanıp yepyeni şeyler keşfetmek için sonsuz bir istek uyandıran ışıklı bir manzarayı andırıyor...

Nasıl bir zalimlik, nasıl bir şeytanlık, kendi iğnesini bu ihtişama saplamaya zorlamak.

Acı duymuyor bu intiharda, ama izlerken bu saatten sonra bir daha solar plexusunu hissedemeyeceğinin çaresiz düşüncesine kapılıyor. Hafif yanmalar, yumuşak titremeler, olağanüstü bir durumla, önemli bir durumla karşı karşıya kaldığında verdiği cevaplar, onaylamalar!

Hüzne kapılıyor, kendini öldürülmüş gibi kaybolmuş hissediyor. Ama kısık, alaycı bir gülme sahnenin arkasından: “Bunun bir anlamı yok, bu küçük bir seremoniden başka bir şey değildi...” Bu sözü duyunca rahatlıyor. Bununla birlikte Beyaz Adam bir daha belirmemek üzere onu terk ediyor.

Sabah oluyor. Önce kısık sesle sonra daha belirgin bir şekilde bütün şehir bugün diğer günlerdeki gibi birbirleriyle konuşmaya gerek yokmuş gibi tıklama işaretleriyle anlaşmaya başlıyor.

Kendi penceresinin karşısında bir balkonda güzel beyaz saçlarıyla Max Ernst'in asil silüeti belirliyor.

İnsanlar sokaklarda tıklıyorlar, çatılarda tıklıyorlar, kilerlerde tıklıyorlar. Birbirlerine mesaj gönderiyorlar! Konuşmak yasak mıydı bugün? Öyle görünüyor. Ne hoş bir fikir! Çekiçe tahtaya tıklanıyor, demire ve taşa. Bütün evlerde ve sokaklarda 1'den 9'a kadar o güzel rakamlar... Herkes anlamlarını biliyor.

1 – asil, yalnızlığın rakamı, 2 - diğerlerinin yanında yaşama şansı olan kişilerin rakamı, 3- çocukların rakamı. Belki de bazı büyülerin ve umudun, 4 – aile rakamı, 5 – Haa! 5 kesin gizli derneklerin rakamı, 6 – ölüm rakamı, 7 – uğursuzluk rakamı, 8 – sonsuzluğun soluksuz rakamı, Ve nihayet: 9 – Hayat!

Bir uçak parlak mavi gökyüzünde daireler çiziyor ve arkasında büyük, beyaz çemberler bırakıyor; bir işaret!

Düşünüyor: “Ne gün, ne gece ama!” Çok aşağıda, sokakta bir köpek ona cevabı veriyor: “Evet. Ne gün!” diye havlıyor. Pencereye doğru gidiyor ve sevinç çığlıklarıyla, arabaların korna_sesleriyle selamlıyorlar. Onu, avlayan, korkunç kaplanı canlandıran kişiyi! Bu gece koca bir grup insana, insanın ustasını bulunca yirmi kol ve kırk bacağına sahip olmanın, akrep olmanın, havaya yükselmenin mümkün olduğunu gösteren kişiyi! Bütün şehrin, kim bilir belki de bütün dünyanın sirenleri, uğuldayan sesleri yükseliyor. İnsanlar korku içinde, hayran olmuş halde başlarını omuzlarının arasına çekiyorlar ve sırtlarını kamburlaştırıyorlar ki havadan bildirilen yükü taşıyabilsinler. Burada birisi, bu gece insanüstü yeteneklerini keşfettiği için sevinmekten deli oldu!

Şimdi tüm kulelerde çanların çalmaya başlaması, tek bir gök gürlemesinin gökyüzünü sarsması ve ekosunun daha uzun süre çatıların üzerinde yankılanarak uzaklaştığı bir

gerçek. Aşağıda bir çocuk sevinç çılgınlıkları atıyor. Delirmiş bir araba, kutlama sürüşleri yapıyor. Her şey, onunla birlikte bir eğlence, coşku çılgınlığı...

O gün onun iyiliğini isteyen biri geliyor ve artık hayatını kazanmak için bir iş arama zamanının geldiğini söylüyor ona. Önerilen her şeyi kabul ediyor. Bu şekilde Paris'ten çok da uzak olmayan bir Maison de Repos'da(*huzurevi, bakım evi) oda hizmetçisi olarak çalışmaya başlıyor. Bu ev dağın tepesinde. Tavan arasında küçük, hoş bir oda veriliyor: altındaki bütün Paris şehrini görüyor.

Ne onu işe götüren adam, ne de çok sayıda kadının bu güzel bahçede, atlatılmış hastalıklarından sonra dinlendikleri Maison de Repos'un müdiresi onun tavırlarında hastalıklı ya da garip bir şey fark etmiyorlar. Normal ve sakin görünüyor. Ama bahçedeki kadınlara baktığında, buradakiler ruh hastası mı acaba diye soruyor kendine. Aralarında garip ve korkutucu bir görüntü olmuyor mu? Ameliyat etmek, beyine bakmak için kafatası kesilmiş gibi başının çevresinde derin, kırmızı bir yara izi olan saçsız bir kadın?

Yine de bu bahçede garip görüntüler oluyor. Odaları temizlemenin yanı sıra bulaşığa da yardım etmeli.

Nasıl oluyor da bu mutfakta iş yapan üç genç kız, okul zamanından birkaç arkadaşlarına benziyor? Yoksa onlar Berlinli arkadaşlarının kızları mı?

Bu evdeki, holden üst katlara kadar uzanan büyük kıvrımlı merdiven neden çocukluğunun geçtiği evdeki merdivene bu kadar benziyor? İlk kez ayak bastığı bu bahçede, çocukluğundaki bahçedekilerle çiçekler, çalılar, çamlar ve kayın ağaçları ile aynı mı?

Her ne kadar bir aslan kadar güçlü olduğuna inansa da, kısa sürede, gücünü alışık olmadığı bu bedensel işte kaybettiğini fark ediyor ve günlerdir neredeyse hiçbir şey yemediğini. Sıcak yorucu. Akşam nihayet odasına gittiği için mutlu. Hemen yatıyor.

Hüzünlü, berrak bir keman sesi duyuluyor kasabadan. “Korkmayın, sizinle ilgileneceğim...” Oh hayır, korkmuyor. Ayın doğuşuyla birlikte oda bir bahçeye dönüşüyor. Duvarlar kayboluyor ya da artık sadece yaprakların, dalların gölgesinden oluşuyor. Gümüş bir ışık huzmesi titremeye başlıyor, bir işaret gibi. Bir şeyi işaret etmeye çalışan bir parmak gibi. Dikkatini çekiyor. Bu yaprak gölgeleri arasındaki minik ışık büyüyor sonra küçülüyor, bir göz kırpması gibi. Işık ve gölge belirgin şekilde küçük insanlara dönüşüyorlar. Birbirlerine hoş ve törensel şekilde yaklaşan iki grup oluşuyor. Ne manzara ama! Birbirlerini selamlıyorlar, reveranslar yapıyorlar. Bir parmaktan daha büyük olmayan bu insanlar kursuz ve belirginler. Yüzlerini görüyor, yüz ifadelerini bile. Her gruptan tek bir kişi ayrılıyor: bir adam ve bir kadın. İki grup arka plana çekiliyor ve bu dünyada olmayan bir ülkenin gecesinde kayboluyorlar. Adam ve kadın karşılıklı dikiyorlar ilk karşılaşmalarında. Kafaları gül yapraklarından bile daha küçük. Gözleri var! Birbirlerine bakıyorlar. Gözleri kuşların gözleri kadar küçük ve inciler kadar berrak. Rüzgar, penceresinin önündeki ağaçta hışırdıyor. Bir anda her şey kararıyor. Rüzgar durulunca kadın ve adam tekrar ortaya çıkıyor ve birbirlerine çok yakınlar.

Uzun elbiseleri titremeye başlıyor. Elbisenin üzerindeki takılar ve işlemeler bu titreme sonrası daha da belirginleşiyor. Birbirlerinin kollarında kaybolmaya hazır görünüyorlar

ve ikisinin bir daha birbirinden ayrılmak zorunda kalmamalarını umuyor. Çok kısa bir uyku için gözlerini kapatarak onlardan ayrılıyor.

İki ya da üç gün sonra bakım evinin müdiresine işi beceremediğini açıklıyor. Kendini zayıf ve sefil hissediyor. Onu buraya getiren tanıdık aranıyor ve adam şehre geri götürüyor. Şimdi ne olacak? Çağırdığı adamın hastalığını anlıyor: “Hiç şüphemiz olmasın. Ben sizinle ilgileneceğim!” Bu sözler!

Yatağının üzerine bazı resimler yaymış. Ona para veriyor, karşılığında yaptığı son resmi, onu düşünerek çizdiği resmi alıyor. Resmin adı: Rencontre avec Monsieur M (ma Mort). (*Bay M ile Ölümüm)

Bu resmi şu sözlerle alıyor: “Bu bana.”

Büyülenmiş olmasına şaşırmak için yeni bir sebep. Bir keresinde, Wittenau’da başhekim onu odasına çağırmıştı. Odada başka klinikten bir grup psikolog ve öğrenci toplanmış, oradakilere gösterdiği çizimlerini yorumlamasını istemişti. “Reconte avec Monsieur (ma Mort)” resmi üzerine bir tartışma yaşanmıştı ve ona şu soru sorulmuştu: “Neden burada sayfanın yüzeyi kenarlara kadar dolu? Diğer bütün resimlerde motifin çevresindeki alanları beyaz bırakmışsın.”

Ve o zaman şu cevabı vermişti: “Bu resimde duramadım ya da durmak istemedim, çünkü bu resmi yapmak bana bitmeyen bir zevk vermişti.

Bu resmin kağıdın kenarlarından taşarak devam etmesini dilerdim, sonsuzluğa kadar...”

Otelde oda tutmak için bu daireden ayrılmadan önce ağırlıktan kurtulmak için pek çok eşyasını dağıtıyor. Kıyafetlerini

ve kitaplarını hediye ediyor. Valizi hafifliyor. Birkaç saat otel odasında el yazısı üzerinde çalışıyor. Ama ayrıntılarda boğuluyor, yazmaktan vazgeçiyor ve ertesi gün yeni bir sayfanın beyazında el yazısına tekrar başlama sözü veriyor kendine. Bu arada dışarı çıkıyor ve sokakta tanıdığı çocuklarla karşılaşıyor, onlarla oynuyor. Küçük bir kızla St.Medard Meydanı'ndaki eski kiliseye gidiyor, güneş dolu bir kilise. Yalnızlar. Eğlence olsun diye günah çıkarma kürsülerine saklı bir telefon arıyorlar. Belki o telefon aracılığıyla cennetle, kim bilir, belki bir azizle konuşulabilir. Gülmeye başlıyorlar, kilisede sanki çocuklar için bir festivaldeymiş gibi davranıyorlar. Delilik durumu nedeniyle tıpkı onun gibi, mucizelerin olabileceğine inanan çocuklarla olmayı bir lütuf gibi görüyor. Birbirlerini anlıyorlar, birkaç saatliğine aynı gemide gibiler.

Yeni bir mutluluk onu bekliyor: Pek çok yıl boyunca oturduğu bu bölgede, Rue Mouffetard'ta büyük, kırmızı bir çadır kurulmuş. Orada insan boyutlarındaki kukla oyunu gösteriliyor. Bu gösteriye tanık olan çocukları gözlemliyor. Bu çocuklar ciddiyetlerini koruyorlar. Ne kadar gülünç hareket ettirmeye çalışırlarsa çalışsınlar kuklaların şakalarına gülemiyorlar. Demek ki oyun kötü! Akşam kırmızı çadırdaki bir tiyatro gösterisi sahneleniyor. Seyirciler seçkin. Genç bir kız arkadaşıyla birlikte oyuncularını izliyor, esnemeye başlıyor ve çadırdan ayrılıyor.

Burada pandomimin sürprizine ve yoğunluğuna eş değer görülebilecek bir şey yok. Sürekli sözler, sözler...

Sanki oyuncunun en büyük mutluluğu seyirciye, yorulmak bilmez ağzını açıp kapatarak metnini öğrendiğini kanıtlamaktı.

O gece çok sakin bir şekilde çizimlerinin büyük bir çoğunluğunu ve Berlin’de yayınlanan yazılarının hepsini yırtıyor. Yırtılan kağıtlar odada bir dağ oluyor. Bu eylem, ki çok sonra buna pişman olacaktı çünkü ciddi ve başarılı bir çalışmanın belgelerini yok ediyor, hayatının 15 yılını alan bir çalışma... Hiçbir şeye sahip olmama isteği, hiçbir şey taşımak zorunda olmama, valizleri boşaltma fikri! Odasının kapısını açık bırakıyor, kim bilir...

Tanımadığı biri, bir adam açık kapıdan ona hasta olup olmadığını, yardımcı olup olamayacağını soruyor.

Teşekkür edip, her şeyin yolunda olduğunu söylüyor. Adam onun için endişelenerek sonraki gece onu görmeye geleceğine söz veriyor. Yeni bir koruyucu melek?

Ve özgürlük, hafiflik hissiyle uyuyor.

Sabah, gün ışığında iki kırmızı terliğini camdan dışarı atıyor. Artık onlara ihtiyacı yok. Hiçbir şeye ihtiyacı yok artık! Bu kırmızı terlikler otelin patronu için alarm niteliğinde oluyor: Polisi çağırıyor.

En yakın polis merkezine götürülüyor ve orada neyi beklediğini bilmeden beklemek zorunda kalıyor. Sandalyesinde oturuyor. Birden yıllar önce okuduğu bir şiirin satırı geliyor aklına ve onun için karşı konulmaz bir istek haline geliyor: “ Ekmek ağacını dikeceğim.” (Henri Michaux)

Onu o zaman şaşırtan bu sözler, patetik bir ricaya dönüşüyor ve sürekli kafasının içinde tekrarlanıyor ve sonunda bu ricayı gerçekleştirmeye, imkansız olanı denemeye karar veriyor: Ekmek ağacını dikmek. Ama bu bir sorun.

İnsanlar içinde *kim* başarmıştı ki ekmek ağacı dikmeyi? Açlık korkusu çözülmüş olurdu. Cümle kafasında yılan dibi

kıvrılıyor ve ona karşı koyamıyor, toprak bulabilmek için çevresine bakıyor. Bir polis memurunun çalışma masasının üzerinde saksı görüyor ve adam bir anlığına odadan çıktığında biraz toprak alıyor. O geri döndüğünde toprağı avucunda saklıyor. Ekmek ağacının filizleneceğı tohumu nereden bulacak? İhtiyacı olan tek şey bir tohum ve bir avuç toprak? Bu mucizeyi gerçekleştireceğine tamamen inanarak, yerde nereden geldiğı belirsiz minicik bir obje buluyor ve onu toprak dolu avucuna bastırıyor. İçinde tohumuyla toprağını bir törenle odanın ortasına koyuyor. Gurur duyarak, çocuksu bir inançla dolu kalbiyle tekrar sandalyesine oturuyor. Kimse ona tek kelime etmiyor. Ama kim, kim içindeki tohum ekmek ağacına dönüşsün diye toprağı sulayacak?

Hiç konuşmadan onu dışarı çıkarıyorlar ve parmaklıklı polis arabasıyla uzun bir yolculuk başlıyor. Nereye götürüldüğünü bilmiyor. Yolculuk bitiyor, onu bir eve, beyaz giyimli suskun bir grup adamın karşısına çıkarıyorlar. Grubun çok kasvetli bir havası var. Bu adamların gözleri siyah, suskun bir hüznle dolu. Bir felaket mi yaşanmıştı burada? Köşedeki sedye neden? Deriden ve sağlam bantlardan oluşan bu bağlar ne için? Bu bağlardan koca bir dağ! Bunu daha önce görmüştü. Nerede?

Ayaklarının altında ne garip, ne gevşek bir zemin...

Lastikten bir zemin üzerinde dikkatli bir şekilde hareket ediyor ve küçük bir zıplayışa cesaret ediyor. Bu eğlenceli. Bu zemin onu tekrar havaya fırlatıyor. Bu bir sirkte olmak gibi.

Atlayışlarıyla eğleniyor ve kendini bir tüy kadar hafif hissediyor. Ama birden kendini yeni bir ortamda buluyor ve oraya nasıl geldiğı hakkında hiçbir fikri yok. Arkasından kapı kilitleniyor. Bu kapıda küçük bir parmaklık var.

Bu parmaklıktan beyaz giyimli bir kadın yüzü görünüyor ve kayboluyor. Etrafına bakıyor, yalnız. Garip bir oda, eski ve penceresiz. Elektrik ışığı. Duvarlar sanki patates çuvallarının kumaşıyla örtülü. Duvarlarda delikler var. Bu deliklerden samanlar sarkıyor. Duvarın üzerinde bir çul var. Bir köşesinde, zeminde yuvarlak bir delik. Hepsi bu. Yakında bir yerden bir yabancıнын yürek burkan şarkısı duyuluyor. Yükselen ve alçalan; kendinden geçmiş, büyük ve berrak bir ses.

Burada neyle uğraşmalı? Duvardaki otları yolarak onlarla oynamaya başlıyor. Bu oyun onu heyecanlandırıyor ve otlarla kendini süslüyor, sonsuza kadar bu odaya yerleşmek ister gibi çirkin deri yatağı süslüyor onlarla. Nefesiyle kurumuş otlara üfleyerek, onların küçücük böcekler gibi, havada, yukarıdan yavaşça tekrar aşağıya, üzerine süzülmelelerini izliyor. Ophelia'yı mı oynuyor? Yoksa Faust'a duyduğu aşk yüzünden deli olan Gretchen'i mi?

İlk kez ve sadece kendisi için, anlamını ve ayrıntılarını daha sonra hatırlayamadığı bir pandomim gösterisi icra ediyor. Zarif, hayallerle dolu şekilde oyunuyla ilgilenirken, birinin orada olup bu pandomimi filme alması gerektiğini düşünüyor kısa bir süreliğine. Ama kimse yok.

Sonraları bu odadan diğer odaya nasıl geçtiğini hatırlamıyor.

Bu ikinci oda siyah. Hiçbir şey görmüyor. Dar ve sıcak. Korkuyor. Oturuyor. Neyin üzerinde oturduğunu bilmiyor. Elleriyle duvarları yokluyor. Duvarlar deriyle örtülmüş gibi. Bir tür endişe kaplıyor içini. Bu siyah, dar yalnızlıkta ölmek için şarkı söylemeye başlıyor. İki farklı cümle söylüyor ve onları sonsuz kere tekrarlıyor: “İnsan kendini bulur. Kendini kaybeder.” “İnsan yukarı çıkar, aşağı iner.”

Az önce duyduğu yabancı kadar yüksek sesle söylemeyi umuyor. Belki biri sesini duyar? Belki biri onu kurtarmaya gelir? Ama sonunda günün aydınlığına çıkarılana kadar ne kadar daha karanlıkta şarkı söylemeli!

Nihayet yeni bir vaziyet: Büyük bir yatakhane de bir yatakta bulunuyor. Bir hemşireye nerede olduğunu soruyor. Cevap: “St.Anne Hastanesi’nde.” Bunun ne anlama geldiğini biliyor. Hayatında ikinci kez bir tımarhanede bulunuyor. İsyan etmiyor. Daha çok kurtarıldığını hissediyor. Çok nazik davranılıyor. Yatağında sigara içmesine izin veriliyor. Rahatlıyor ve gözleri karşısındakine dönüyor. Ve bu varlığı yalnızca bir cümlede, anagram olarak, bulduğu başka bir cümleyle betimleyebilir: “Evrenin Can Çekişi!”

Ya da bir diğ er deyiş le: “Burada kainatı ölüm döş eğinde görüyorsun.”

Öyle yaş lı, öyles cinsiyetsiz ki, kadın ya da erkek olarak tanımlanamıyor, sadece “O” diye ifade edilebiliyor. Böyle bir şeyi daha önce hiç görmemişti. Buna rağmen ince, kırmızı bir hortum onu dünyaya bağ lıyor. Kolundan şişeye giden bir hortum ve şişeden damla damla evrenin damarlarına berak bir sıvı boş alıyor. Ah! Evreni damla damla hayatta tutmaya çalışan şu insanlar! Evrenin baş ı beyaz bir yumruktan büyük değı l gibi görünüyor.

Ama evren nasıl olmuştu da insanların eline geçmişti? Sanki insanların yardımına ihtiyacı var da! Hata, yanlış lı!

Sıcak süt ün iğ renç kokusu geliyor burnuna. Ona sunulan tüm yiyecekler kötü kokmaya baş lıyor. Bir şey yemek imkansız. Dış arı bahçeye çıkmasına izin veriliyor. Sonbaharın geldiğini görüyor. Bir merdiven basamağı na oturarak kuru

yapraklara bakıyor. Öne doğru eğilerek yapraklara doğru üflüyor. Ve yapraklar nefesinin altında önce yavaş sonra giderek hızlanarak dönmeye başlıyorlar. Onun dileğinin gücüyle havayla taşınarak yukarıya doğru uçup gidiyorlar. Bu da mükemmel bir oyun.

Cadı mı olmuştu? Büyük, dönen bir rüzgar oluşturan küçük insan nefesi!

Kırmızı çadırdaki gösteriyi birlikte izlediği genç kız ortaya çıkıyor. Bu kız onunla sözcükler olmadan anlaşabilmeye yetecek kadar çocuk kalmıştı. Birbirlerini pandomimle anlıyorlar. Bahçede buldukları taşlarla oyuna başlıyorlar. Bu taşlarla masanın üstünde figürler oluşturunuyorlar; insanlar, hayvanlar ve işaretler. Ama kız tekrar gitmek zorunda. Yatakhaneye gidiyor ve geceyi bekliyor, çünkü yalnızca geceleri olağandışı şeylerin belirmesi mümkün. Karanlıkta birinin gelip gelmeyeceğini kim söyleyebilir? Uzun bir yolculuktan sonra yorulmuş ve dinlenmek isteyen biri. Ayakkabılarını bir köşeye koyuyor. Yatağının önündeki yer boş. O gelirse birlikte uzun ve sessiz, güven dolu bir konuşma içinde St.Anne'deki ilk geceyi geçirecekler. Uyuyor.

Onu ne şekilde başka bölmeye, merdivenlerden yukarı çıkarttıklarının farkına varmıyor.

Hemen bir iğneyle geliyorlar. İğneyi damarına sokmak istiyorlar. Ama bu iğne bir canavara dönüşüyor! Fazla kalın, fazla uzun, fazla tehlikeli bir iğne, bir cinayet aleti! Karşı koyuyor! İçinde kanını bekleyen cam boruların bulunduğu, tahta rafı tüm gücü ve hiddetiyle yere fırlatıyor ve mutlu bir şekilde camın kırılışını izliyor. Bu onu korkunç iğneden kurtarabilecekmiş gibi. Hemşirelere karşı ilk savaşını kaybediyor. İlk kez her hemşirenin önlüğünde taşıdığı aların düdüğünün

çalındığını duyuyor ve dörtlü olarak geliyorlar, yanlarında deli gömleğiyle. Kalın, yırtılmaz, açık renk bir kumaştan kıyafet. Kolları o kadar uzun ki elleri içinde kayboluyor. Kollarda ve uzun pantolonun paçalarında onu yatağın dört köşesine bağladıkları bantlar var. Bir pandomim sanatçısının, gösterisi için araştırmasını tımarhanede yapma fırsatı bulabilirse, bu kıyafeti giyerek acıklı bir sahne oynayabilir.

Bu giysinin içinde, çarmıha gerilmiş pozisyonda yatağa bağlanmış halde içli içli ağlamaya başlıyor. Kendine hiç bu kadar acımamıştı.

Bir deli gömleğinin içinde olmak çok aşağılayıcı (alçalıcı). Hediye olarakta bir enjeksiyon veriliyor ve uyuyor. Geç saatte o geldi.

“Sizi uyurken gördüm” diye anlatıyor daha sonra, ikinci ziyaretinde. “Sizi görmeye gelen ilk kişi benim.” Ah keşke hiç ortaya çıkmasaydı. Yasemin Adam, o eski sanrı... En zor günlerde, anlaşılmaz ve güvenilmez gelen yetişkinlerin dünyasından onu kurtarmak için çocukluğunda ortaya çıkan çok güzel ve zarif, rüyamsı bir hülya olarak kalsaydı keşke. Ancak beyaz adam, onu başka nasıl adlandırabilir ki, çünkü katlanılmaz bir şekilde beyaz ışık saçıyor etrafa. Gerçekten ortaya çıkmasıyla delilik başladı. Tabii böylesi zavallı bir tavuk beyni çok daha fazlasına katlanamıyor...

Uyandığında ilk bakışı ne kadın ne erkek bir insana denk düşüyor. Zaman zaman bu insan komodinin üzerindeki beyaz sürahidene bir şey içiyor. Nasıl oluyor da burada Witte-nau'daki gibi karşısında gördüğü bir insanın hangi cinsiyete ait olduğunu anlayamıyor?

Ve içeceklerle dolu şu sürahi... Bu insanın bir erkek mi yoksa bir kadın mı olacağını belirleyecek özel bir kr m uygulanıyordu burada? Bundan emin. Gri, erkeksi kesilmiş salar, belki ileride bir gün, güzel bir sa stili yapabilmek için uzatılacak. Peki ama elleri ve boynu? Onlar bu içeceklerle bir gün daha kadınsı olabilecekler mi? Çünkü şimdi fazla kaslı, fazla güçlüler. Gri, çaresiz bakışlarını tekrar tekrar yardım istercesine yukarı kaldırıyor. Yüzü yüksek ateşten kırmış. Nereye gidecekti bu evden çıktığında, hangi yöne? Burada biri kurtarılmak istiyor. Bu şüphesiz.

Sonunda onu çözüyorlar, deli gömleğinden kurtarıyorlar. Yeni ortamı görmek için dışarı çıkıyor ama inceleme çabasına değecek bir şey yok burada. Uzun gri bir koridor. Koridorun bir tarafında pencere, masa ve iki sandalye. Diğer tarafında merdivene çıkan bir kapı. iek yok, bitki yok. Pek çok kapı açılıyor bu koridora. İçeri giriyor, büyük, sessiz bir yatakhane ve lavaboların, tuvaletin olduğu çok çirkin bir oda buluyor. Birbirinin aynı kıyafetler içinde kadınlar tek tek ya da gruplar halinde koridorda aşağı yukarı yürüyorlar.

şişmanların neredeyse hepsi çirkin, zayıflar neredeyse asil. şimdilik gördüğü tek fark bu. Birden, düşünmeden bütün sempatisini, dikkatle ördüğü uzun saçlarını omuzlarında taşıyan bir yalnız a yönlendiriyor. Saçları gri ve parlak. Böylesi farklı güzellikte bir yüzü biimlendirebilen hüznün sırrı ne? Bu kadın çevresinde kk, boş bir alan bırakan aurayla çevrili, içinden geçmeye cesaret edilemeyen büyülü bir çember gibi. Yüzü, yaşına rağmen kırışıksız, büyük mavi gözleri kk çocukların duru ifadesine sahip. Adımları genç ve hafif. St.Anne'de gördüğü hastaların içinde en güzeliydi

bu kadın. Birkaç gün sonra ondan saçlarını tarayıp örmesini istiyor. Kendisi yapmak için fazla yorgunmuş.

Ama birden sanki dokunulmaza dokunması istenilmiş gibi neredeyse korkmuş şekilde geri çekiliyor ve anlaşmaz, kibar bir özür dileyerek hızla bu kadından uzaklaşıyor. Uzun zamandır sadece bir kereliğine, bir Aziz ile karşılaşmayı umduktan sonra bu kadını görüyor ve bu dileğinin gerçekleştiğine inanıyor.

Her sabah saat yedi de diğer otuz ya da kırk hastayla birlikte tuvaletini yapmak zorundaydı, ki bu utanç vericiydi, çünkü yaşlılıktan harap olmuş vücutların çıplak etleri onun için itici bir görüntü. Öğünler burada çok hızlı bir şekilde yapılıyor, kadınlar bu sırada yataklarında oturuyorlar ve tabakları da bu sırada kucaklarında duruyor. Bu yiyecekler koyu kıvamlı, vücudu da bir o kadar şişiriyor: burada şiştikçe şişenin sinirleri de dayanıklı hale geliyor. Şişman hastalar bu doktorları ve aynı şekilde hemşireleri de sakinleştiriyor gibi görünüyor:

Wittenau'dakiyle aynı prensip.

Aç değil. Gizlice tabağıyla çöp kutusunun olduğu odaya çıkıyor ve yemeğini atıyor. Bu fark edilip, sonraki öğünler sırasında tabağı boşalana kadar bir hemşire yanında durmaya başlayınca dek birkaç gün gayet iyi gidiyor. Yiyemediğinde birbiri ardına dolu kaşıklar sokuluyor ağzına, bu bir zulme dönüşüyor. Dehşet içinde Wittenau'da gördüğü manzarayı anımsıyor. Yemek yiyemeyen bir kadının burun deliğine bir hortum sokuluyor, bu hortumla midesine çorba döküyorlardı. Ve bu her gün, günde üç kere. Bir çürük kokusu yayılıyordu bu kadından, öyle ki kendi yemeğini tükürme isteği duymadan yakınında bulunmak işten bile değil.

Bunu düşünüyor ve aynı işkencenin ona yapılacağı korkusuyla kendini yemeye zorluyor.

Bir akşam, çünkü sabah uyandığında bir şey görmemek için sadece akşam olmasını ve karanlığı umuyor, yatakhane-nin tavanında asılı cam küreye bakıyor. Gece boyunca içinde yanan ışık loş ve sakinleştirici. Şu sözleri duyuyor: “Je desçend.” Alt kattan bir hemşire çağrılırken sık sık duyulduğu gibi, buna cevaben şöyle bağırlıyor: “Aşağı geliyorum.”

“Je desçend!” bu sözler üzerine, üzerindeki yumuşak ışığa gözlerini dikmesiyle bu ışıktan ona doğru, bir “huzur” iniyor, büyük bir şefkatin kanatlarında taşınıyor gibi. Solar plexusu parlamaya başlıyor.

Onu düşünüyorlar! Bir karşılaşmanın yanılmaz işareti. Bu uzaktan karşılaşma daveti kendisinden gelmemiştir.

Yeni bir deneyim, yeni bir fırsat?

Eşsiz olduğu için uzun zamandır inandığı, hayalini kurduğu ve sıkıcı ya da utanç verici bir anlama gelecek alışılmamış hiçbir yüz ifadesiyle, hiçbir sözle bozulamayan bu olasılıkla kıyaslandığında bütün gerçek kucaklaşmalar bir hiçe, bir banallığe dönüşüyor.

Şehrin diğer ucunda Beyaz Adam'ın ülkesi. Belki karşı-sındaki boş koltuğa dalmış, belki bakışlarını benzer loş bir ışığa dikmiş. Ah, bu tür karşılaşmalar konusundan ondan daha büyük ve eski bilgilere sahip olduğundan emin! Bu ikinci ve üçüncü gece aynı şekilde tekrarlanıyor, sonra bir daha tekrarlanmıyor.

Bu sadece “je desçent” kelimesiyle ve gözleri yuvarlak ışığa diktğinde gerçekleşiyor.

Gerçekten geldiğinde, beyaz yapraklı bir defter getiriyor, çizim onun kurtuluşuymuş gibi. Bir ithaf okuyor: Belki de ilk işaretle tekrar yeni bir başlangıç bulmak için bu yaprakların beyazında yüzmeye başlayan umutsuzlar hakkında bir şeyler. İş! Onu her gördüğünde olduğu gibi büyü bozulmuştu. Bir çeşit çaresizlik içinde o yanındayken Berlin’de hapishanedeki bağrışını tekrarlıyor: “Quellevie!”

Ve o da cevap veriyor: “Quellevie...”

Gerçekten başka ne söyleyeceğini bilmiyor. Bir çocuk gibi masanın altından bakıyor, pantolonunun rengini görmek için. Bu gerçekten ahmakça. Beyaz Adam da onun gibi utanıyor ve gittiğini görmek onu rahatlatıyor.

Ona küçük bir parça odun ve küçük bir şişe siyah Çin mürekkebi veriliyor. Bununla ilk resimlerini yapıyor, keyif almadan, kabaca, hayal gücü kullanmadan.

Ve bundan sonra arkadaşları yeni defterler, renkler, mürekkepler, fırçalar, tüyler getiriyorlar. Haftada iki kere küçük bir atölyede bir profesörün (Legrand) yönetiminde resim kursuna gitmesini istiyorlar. Bu atölyeye giderken tesadüfen yolda arkadaşını görüyor. Onun kollarına atılıyor ve teselli buluyor, artık kendini terk edilmiş hissetmiyor. İzin verilen her gün ona hediyelerle, cesaretlendirmelerle, sabır, sonsuz sabır ve arkadaşlıkla geliyor. Başka arkadaşlar getiriyor, yardım eden, oyalayan, ilgilenen ve cesaretlendiren bir insan topluluğu. Kitaplar ve mütemediyen çiçekler getiriyor. Onun ve diğerlerinin yardımıyla otelin çöpünden çıkarılan yırtılmış resimler özenle bir uzman tarafından tekrar yapıştırılıyor: Bir sergi hazırlanıyor (Galerie Le Point Cardinal). Ama o şimdiden bir depresyonda kaybolmuş. Sanki bu hastalığının kanunuymuş gibi: Birkaç garip gün, sanrılar sonucu

sarsıcı olayların yaşandığı birkaç gece, yukarı doğru küçük bir hamle, kendini olağanüstü hissetme durumu ve sonrasında düşüş, gerçeklik, aldatmacaları idrak etme.

Ölümcül depresyondakilerin gri Beşinci Kol'unda yürüyüşe geçiyor. İlaçla ilgili yeni şeyler öğrendiği için delilik halinin hakkını veren tek kısa dönem olan hezeyan durumuyla savaşı. Ama bu savaş hızlı bir şekilde ilaç tarafından kazanılıyor. Büyük depresyonun yok olmasını sağlamak çok farklı. Wittenau'daki gibi kapalı gözlerle yatağında haftalar ve aylar geçiriyor. Artık yıkanmak, taranmak, konuşmak istemiyor.

Pek çok kez ilaçları değiştiriliyor. Sonunda etkisi korkunç olan bir tane veriliyor (Majeptil): Kasları kasılıyor, kasları kesiliyor. Boğulmak üzere olduğu düşüncesinde olan biri gibi odada tutunacak bir nokta arıyor. Bu nokta, karşıındaki radyonun üzerinde duran küçük, sentetik kırmızı bir çiçek. Bu kırmızı noktaya gözlerini diktiğinde, başını işkence denizinin üzerinde tutabiliyor. Kırmızı noktayı gözleriyle bırakırsa boğulur. Artık ziyaretçi istemiyor, onlarla ne konuşacağını bilmiyor. Ama onu yalnız bırakmıyorlar, cesaretlendirmek için yanında kalıyorlar. Çalışmaları sırasında ilacın vücut hareketsizliğine sebep olacağını öğrenmiş olan doktorlar sonuçtan memnun. Doktorlardan nefret etmeye başlıyor. Depresyon devam ediyor.

Ona birkaç saat refakatçiyle sergisinin açılışında bulunma izni veriliyor. Onu ilgilendirmiyor, hiçbir şey ilgilendirmiyor. Onu ebedi yatağından kaldırmak için merdivenden aşağı başka bir bölmeye götürüyorlar. Burada hastalar sabahtan akşama kadar sandalyeler, masallar, televizyonun olduğu büyük bir odada duruyorlar ve akşam saat sekizde

bütün hastaların gece için camdan bir hücresinin olduğu çatıya çıkıyorlar. Yalnız olmak çok hoş.

Zaman geçiyor. Bir yıldan fazla oldu. “Depresyonu atlatmanın bir yolu yok mu?” diye soruyor bir psikiyatra ve onun dikkatli cevabı şöyle: “Bu aylar sürebilir.”

Durum buysa ne işi vardı hala burada? Yirmi yıldır sabırla ördüğü çorabı yanında ellinci kez söken kadını uzun zaman izlemişti. Bu çorap asla bitmeyecek.

Sürekli olarak beş sandalyeyi çevresinde yarım ay şeklinde dizen ve sandalyelere dokunulduğunda sinirlenen diğer kadını da uzun zaman izlemişti. Ve şu diğer kadın... Ah, burada her şey Wittenau’daki gibi tekrarlanıyor.

“Burada ne yapıyorsun?” diye soruyor arkadaşı. Kendisini eve götürmesine izin veriyor. Onu bir mantıyla sarmalar gibi sıcaklık, dostluk ve teşvikle sarmak için harcadığı gücü, ona asla geri veremeyeceği için çaresiz ve utanç içinde.

Nihayet onunla birlikte eve vardığında, o uzun zaman birlikte yaşadığı küçük objelere yeniden dokunduğunda, St.Anne’de mutsuz bir çocuk gibi evinde hazine olarak sakladığı küçük, ıvrır zıvırlarını özleyen kadını düşünüyor: “Evdeki küçük sandığıma ne olacak, kimse ona bakmazsa, kimse onu açmazsa, kimse onu temizlemezse?”

“Onun iyileşeceğine inanıyor musunuz?” diye soruyor bir gün St.Anne’deki bir psikiyatır, şüphesiz eğlenerek cevap veriyor: “Hayır.”

İlkbahar geldiğinde arkadaşıyla küçük İle de Ré’ye gidiyor. Tekrar çalışmaya başlıyor, mümkün olduğuna inanmasa da belli kalitede resimler ortaya çıkıyor. Hepsinden önemlisi anagram yazmak için gereken konsantrasyonu geri geliyor.

Denizin yakınlığı, yüzerken ayağının altında hissettiği derinlik, bir özgürlük, baş dönmesi, yeni bir mutluluk duygusu yaratıyor. Oldu olası yüzlere tutkun olduğundan yüzler çiziyor. Tüyün, beyaz kağıt üzerindeki ilk çekingen yüzüşü sonrası yerini buluyor. Ona kağıttan bakıldığında yolunu bulabiliyor ve hızlıca bir motife diğerini eklemeye başlıyor.

Bu şekilde hiç sahip olmadığı aileyi çiziyor ve onlar tarafından evlat ediliyor. Dudaklarının kenarında küçük, zarif bir gülümseme olan, kedi gözlü, suskun, sabırlı bir aile.

Bu yaz yaptığı ilk anagram için şu başlangıç cümlesini alıyor:

ÇILGIN DELİLİK.

Sonuç:

içinizdeki yolda

körü körüne bir yağmur.

Vah! Deliria'da dualar...

Rüzgar esiyor.

Deli görüntülerin acısı biter;

güçlü bir yanılğı

sadece kalk ve sonra acı çek. Kim?

O! Ne zaman? Asla.

Hayal...Ne?

mutsuzluk başlıyor.

Deliria'nın gidişi...

Bu asla sona ermiyor

Hayır!

Kim?

Bu sonuç zavallı ve tamamlanmamış. Yazdığı anagramların kuralı şudur: Başlangıç cümlesinde bulunan bütün harfler anagramında da kullanılmalıdır. Ama burada kullanılmayan harfler kaldı. Ve bu yasak.

Ertesi gün bir gazetede Nehru'nun bedeninin sandal ağacı keresteleri ve gül yaprakları üzerinde yakıldığını okuyor.

Bu ikinci anagramın başlangıç cümlesi şu şekilde:

SANDAL AĞACI VE GÜL YAPRAKLARI ÜZERİNDE.

Nehrus'un ölümü her şeyi değiştirir.

Nazik bir ülke

Güneş. Uzağa atıl

Narin, sessiz kadınlar. ,

Eski sihirbazlık ölümü.

Ama bu anagram da kusursuz değil.

Uzun zaman sonraki bu ilk iki denemeye alıştırma gözüyle bakıyor.

Seçtiği üçüncü cümlede bulduğu anagram kusursuz.

Cümle şu:

BAY K'NİN TUHAF MECERALARI

Sonuç:

Soğuk. Kuzgunlar gölde konuşuyorlar. Geyik Ve Kara kuş çay içiyorlar. Kuzgunlar afet seanslarında akşamları. Konuş Bay K! İlk Karakurbağası çok sefil öldü. Esel'in rüyasını anlattı. Zavallı Bay K'nın burnu kanıyordu. Kuzgunlar gölü karanlık bir göl. Nefes hayat demektir, tuhaf maceralar hayat anlamına gelir. Bu, Bay K. mı?

Çin'i düşünüyor ve o ülkeyi ziyaret etme olasılığını düşünüyor.

Bu düşünceyle birden aklına şu cümle geliyor:

SIRRI GENÇ BİR ŞEHİRDE BULACAKSIN:

Bu cümleyi anagram yönünden inceliyor ve şu sonuca ulaşıyor:

Gençler şarkı söyler: şimdi deniz limanı, karanlık ve taşlı günlere götüren rüyalar ve festivallerin avı. Evet, Sen! Zaferler sezgilerde bulundu. Jim-Sing şehrine gidiyorsun. En son sokağa gidip AMİN'den Tı'yı bul. Diyor ki: Evet, Hayır, bir kere, asla, düşman, cesaret. Gizli imza? Yeşim taşı? Anlamını bulabilirsiniz.

Hem şu gizemli "en son sokakta AMİN den Tı' ye" danışması bilgisi, hem de bu yabancıнын söylediği sözler elbette onu büyülüyor. Anagramların tehlikeli ateşi sardı yine. Arka arkaya oluşuyorlar. Kendini çevresine yeniden tamamen kapattığı için, durum onun için tehlikeli. Onun tarafından fark edilmeyen yeni bir kriz yaklaşıyor. Sanrılar yok, olağanüstü hiçbir şey yok, ama onda bir değişiklik fark ediliyor. Artık uyumuyor ve yemiyor, özgür olmak istiyor. Yalnız yaşamak istediğini açıklıyor. Her seferinde bir felakete

dönüşen ve sonuçlarını iyi bildiği ama kritik anda tekrar unuttuğu bir dilek.

Ardından usulca bir kapı kapanıyor yine, öyle ki neredeyse farkına bile varmıyor: La Rochelle'in psikiyatri kliniğinde bulunuyor: La Fond.

Buraya varır varmaz doktordan hemen çıkışını istiyor. Kendini hasta hissetmiyor. Neden burada?

“Önce sakinleşmeniz gerek. Sonrasına bakacağız – “, cevabı veriliyor ona.

Sinirle gözlüğünü çöp kutusuna atıyor. Burada çalışmak için kılını kıpırdatmayacak.

Bu kliniğin adı ne? “La Fond.” Bundan şunu türetiyor: Le Fond (dip ya da derinlik).

Bu klinikte bir sorunun nedenine inmek için derinlere dalmalı, meditasyon mu yapmalı?

Bu açıklamayla uzlaşarak bu yeni muhite yerleşmeye başlıyor. İlk geceyi uyumadan, büyük bir yatakhane de sigara içerek geçiriyor. Kimse onu rahatsız etmiyor. Bir kere çevreyi keşfetmek için kalkıyor. Başka bir yatakhane ve rahat koltukları olan küçük bir yer görüyor. Bir merdiven görüyor ve üst kata çıkıyor. Şimdi girdiği yer bir ölü evi gibi: Burada her yatakta beyaz, inleyen bir et yığını var. Oda kötü kokuyor. Hava homurtu, hırıltı, inilti ve horultuyla dolu. Bu iğrenç. Ve yine de: Uyurken seyredilen bir insan ne kadar asil görünebilirdi ki?

Ama burada?

Çok önceleri duyduğu bir sözü düşünüyor ve içinde bir gerçeklik buluyor: “Ruhtur bedeni var eden...”

Ve kendisinin de, ruhsal hissizleşmenin en kötü halinde, büsbütün depresyundayken, böyle ölü, çirkin ve kötü kokan etten bir dağ olduğunu unutuyor.

Ama üst kattaki yatakhaneinin görüntüsü ona eziyet etmeye devam ediyor. Ertesi gün bu etin, evin önünde duran bir minibüs tarafından alındığını görüyor ya da gördüğünü sanıyor. Ve siyah, kötü kokan bir ateş bulutunun yükseldiği dev bir ocak belirliyor içinde.

Hayır! O normal bir vaziyette değil!

Ona yalnız uyuduğu bir oda veriliyor. Bu çok hoş. Ona güzel bir yazlık elbise veriliyor. Wittenau'un ve St.Anne'in çirkin elbiselerinden ne kadar da farklı!

Burada La Fond'da hastalar yemeklerde şarap içiyorlar. Bir grup genç kıızı şakacıktan "anne" olarak benimsiyor. Ağaçların gölgesinde çimlerin üzerinde uzanılıp konuşuluyor. Gülünüyor, şarkı söyleniyor. Her yerde çiçekler ve kediler var. Neden hep burada kalmasın ki?

O eski aldatmaca tekrar ortaya çıkıyor: Hayatını bir psikiyatri kliniğinde sonlandırmak çok daha kolay olmaz mı?

Ama onun huzur içinde gelecek hayali kurmasına izin vermiyorlar, onu atölyeye, işe çağırıyorlar. Bu Wittenau'daki Çalışma-Odasının aynısı. Sabah sekizden öğle yemeğine kadar burada toplanılıyor ve aynı şekilde öğleden sonra saat altıya kadar. Kadınlar hemşirelerin gözetimi altında nakış yapıyor, örgü örüyor ve dikiş dikiyorlar. Onun çizim yaptığını bildiklerinden ona kağıt ve siyah Çin mürekkebi temin ediliyor.

Başlayana kadar birkaç gün geçiyor. Güneş onu tekrar tekrar dışarı bahçeye çıksın diye kandırıyor. Ve ne isterse yapmasına izin veriliyor. Ama bu, evin düzeniyle ters

düşüyor. Onunla nazikçe konuşarak çalışması konusunda ikna etmeye çalışıyorlar. Boş, beyaz sayfanın önüne oturuyor ve tüyünü siyah mürekkebe batırıyor, bir anlığına eski, enfes heyecanı geri dönüyor: İlk işaret nasıl görünecek? Ondan ne meydana gelecek? Ve bu ilk siyah işareti kağıda yaptığında, birden radyodaki müzik kesiliyor, beyaz adamın sesi şöyle diyor: “Je suis fou de joie!”

Bu duyurudan hemen sonra müzik az önce kaldığı yerden devam ediyor. Kadınlar birbirlerine bakıyorlar hayretle ve biri şöyle diyor: “C’était un fou.”

Muhteşem! Ondan ne kadar uzakta olsa da şimdi bir resme başladığını *biliyor* ve *görüyor*!

Ama onun için her şey mümkün. Bunu deneyimlemişti. Bu küçük büyü ne yazık ki zayıf ve gerçek deliliğin ona verebileceği büyük aydınlanmayla karşılaştırılamaz, yine de çocuksu mucizelere inanma durumunun fitilini ateşlemeye yetiyor. Böylece bu yeni çizim için gerekli tutkuyu oluşturacak kadar hafif, ruhsal bir ateşi varmış gibi hissediyor. Bu işin bir kurtuluş anlamına gelebileceğini *biliyor* beyaz adam.

İlk göz beyazdan oluşuyor. İfadesi kötücül ve kudretiyle diğer gözü çağırıyor!

Sonraki günlerde şeytani yüzün tamamı ortaya çıkıyor, karardıkça kararıyor ve bu ifadeyi daha da korkunç hale getirmenin heyecanıyla arka arkaya tüy kalemler kırılıyor.

“C’est le diable!” diyor diğerleri.

Bir gün radyoda şu cümleyi buluyor: “Kral ve kraliçenin oyunu başlıyor.”

Yanda, henüz boş olan salonda hoş bir müziğin etkisi altında, notalardan Çin kulübesi inşa ediyor. Bu kralın sarayı. Ah, keşke bu resim hiç bitmesel!

Bunu heyecanla tamamen dolduruyor tıpkı diğeri gibi: “Recontre avec Monsieur m (ma mort).”

Doktor o çizim yaparken bir kere omzunun üzerinden bakıyor ve kağıdı bir günlüğüne ona vermesini istiyor.

Burada, La Fond'da ona günde kırk sigara hediye ediyorlar ve onun isteğı üzerine iki kap yoğurt. Sadece kırmızıyı ya da beyazı yemeye dikkat ediyor: şarap, beyaz ekmek ve yoğurt. o Güzel mavi gözlere sahip olduğı için, her sabah ve akşam hoş, kırılğan yaşlı bir kadına sarılıyor.

Küçük, yaşlı kadın uzaktan geldiğini görünce iki kolunu ona doğru uzatıyor. Daha önce hiç yaşlı bir insandan böylesine hoşlanmamıştı. Bu gözlerden zeka akıyor, o neden burada?

Bir sabah iki yeni doğmuş kediye boğulmaktan kurtarıyor ve bu yavaş yavaş büyüyen kediler diğerklerinin neşesi haline geliyor. Çocukluğunda resim kitabındaki bebek şeytanı kurtardığından beri kimseyi kurtarmamıştı. İki küçük kedinin yeni evleri oluyor, iki hemşire onları eve götürüyorlar.

Sanki burada hiç felaket yok? Wittenau ve St.Anne dibine kadar felaketle doluydu!

Dinlemeye başlıyor, gözlerini açmadan.

Uyanıyor! Neredeyse her sabah, saat beşte üst kattan bir köpeğin iniltilerine benzeyen sessiz bir ağlama duyuluyor, uzatılmış bir ulumaya dönüşene kadar yaklaşan ve sesi yükselen ve sonunda kulak tırmalayan, neredeyse insani olmayan bir ciyaklamaya dönüşene kadar dinliyor. Yumruklar vuruluyor kapıya ve nihayet kırılan cam.

Çıglıklar kesiliyor, kırık camlı kapı bir hemşire tarafından açılıyor.

“Bunu kim yaptı?” diye soruyor diğerlerine. Onlar cevap veriyorlar: “Madeleine. Hep aynı şeyi yapıyor.”

Bir sabah Madeleine’in arkasından bahçeye çıkıyor ve onun genç bir kız olduğunu, kadınların bahçesini büyük parktan ayıran parmaklıklara sarıldığını görüyor. Ve kız ağlıyor. Madeleine’in arkasına çimlere oturuyor ve onunla birlikte bekliyor. Ama kim, kim bu, burada böylesine ümitsizce beklenen? Madeleine ara ara neredeyse anlaşılmayan sesle adını haykırıyor.

Madeleine birden parmaklıktan tırmanmak istiyor gibi görünüyor, ki bu imkansız.

Madeleine bir kuş gibi parmaklığa yapışıyor ve sonsuz kere ismi tekrarlıyor. Ama yanından geçip gidiliyor!

Bunun üzerine cinnet geçiriyor. Çıldırılmış bir topaç gibi dönmeye başlıyor, ayaklarıyla yeri tekmeliyor, yumrukla-
rıyla vuruyor, kemiklerini kırıyor, saçlarını yoluyor, onu yiyor, çiğniyor ve tekrar tükürüyor. Nefret yüzünden olan bu manyaklığı izlemesi muhteşem. Bu bir katilin resmi. Öyle belirgin ki karşısında kurbanını gördüğüne inanır insan.

Bu gördüğü en sarsıcı pandomim olarak kalıyor. Bu kızın acilen beklediği kişinin kim olduğunu soruyor diğerlerine. “Kız kardeşini bekliyor,” oluyor cevap.

Akşam aynı sahne tekrarlanıyor. Kız yine parmaklıkların orada dikiliyor ve kız kardeşinin adını haykırıyor. Geliniyor ve bu kez duruluyor. İlk kez iki kişinin parmaklıktan birbirine sarıldığını görüyor. İkisi de aceleyle diğerine hediye edebileceği bir şey arıyor önlüğünde: bir elma, bir parça çikolata. Bitti. Her ikisi de başka bir taraftan başka bir eve çağrılıyor.

“Neden iki kardeşin aynı evde kalmasına izin verilmiyor?”

“Bu denendi. Ama bir araya geldikleri anda birbirlerine vurmaya başlıyorlar.”

Daha sonra bu iki kızın yetim olduğunu öğreniyor. Kimse onları ziyarete gelmiyor. Dışarıda parktan geçen adamlar bu iki kıza acıyarak bakıyorlar. Soğuk kış için, küçük olan yıllar içinde kararmış bir yün çaput örüyor ve ablası için görkemli, büyük bir örtü örmeyi hayal ediyor.

Kapıdaki cam kırılana ve dışarıda, bahçedeki uzun bekleyiş zamanı başlasın diye ona kapı açılana kadar, bir sonraki sabah yine küçük, ümitsiz köpeğin uzaktan gelen inlemeleleriyle başlıyor. Bir gün bağıış o kadar dayanılmaz derecede yükseliyor ki ayağa fırlıyor ve yanan sigarasını kızın sırtına, tam omuzlarının arasına bastırıyor.

Uluma sesi, gitgide azalan bir siren sesi gibi alçalıyor ve susuyor. Şaşırtıcı bir şey oluyor: Bu kız acı için ona teşekkür ediyor ve ekliyor: “Bana çok yardımcı oldunuz.”

Düşünceli bir şekilde kızın önlüğünde sigaranın açtığı deliğe bakıyor. Burada iğrenç mazoşizmle ilgili bir şeyler seziyor.

Kör müydü? Yakından baktığında burada da neredeyse dertsiz kimsenin olmadığını anlıyor. Güzel bahçe, bulutsuz gökyüzü, kadınların güzel elbiseleri, bütün bunlar sahte bir neşe etkisi vererek onu aldatmıştı.

Kavuşmalarına izin verilmeyen kaç “çift” bulmuştu burada birbirini. Gözlemlediği ilk adamın adı Jesus. Günde iki kere bir kıza sarılmak için parmaklıklara geliyor. O dilsiz. Ama en azından kızın o birkaç dakikada söyleyeceklerini duyabiliyor. Demir tarafından ikiye bölünen yanağını parmaklığa dayıyor ve çok sayıda, hızlı çocuksu öpücükler alıyor.

“Ah, c’estpenible, penible,” diyor bir adam bu sahneyle ilgili. O arka planda ağaçların altında. Evet bu utanç verici

ve aynı zamanda acı verici. Jesus'un kız arkadaşı maşukuyla evlenmek istediğini ve beş yıl önce, bazen yazları hastalar için düzenlenen bir baloda birbirlerine rastladıklarını anlatıyor ona. Ama üzgün bir şekilde doktorların bu evliliğe izin vermediklerini ekliyor. Kendisi sara hastasıymış ve Jesus burada bağımlılık tedavisi gören bir alkolik.

Her akşam parmaklıktan birbirlerine sarılan ve birbirlerine hediyeler veren adam ve kız kardeş gözlemliyor.

Her öğlen, her akşam sandalyesinin önünde bir kadın, sağ kolunu dairesel hareketler yapmaya iten bir sinir krizine giriyor. Böylece burada hayal edilen bir hamurun karıştırıldığı izlenimine kapılıyor insan; ama hareket bu kadına daha çok lağım karıştırmak konusunda yardımcı oluyor gibi, çünkü bir süre sonra ağzından bir küfür seli fışkırıyor. Bu şekilde kendini boşaltıyor ve tıkinacağı bir yığın yiyecekla lağımı tekrar doldurmak için mutlu bir şekilde masaya oturuyor.

Ya da orada kendi gözlerini oymak için sandalyesinden yavaşça yere kayan. Bir gözü hep kırmızı ve iltihaplı. Kimse onunla ilgilenmiyor. Kim bilir belki iki sene içinde bu gözü çıkacak ve yuvarlanıp gidecek.

Bu görüntüler nasıl unutulsun?

Bir kişide, bir tek kişide başkalarını güldürme yeteneği var. İçi ısıtan ikinci bir güneş gibi, bu kadını izlemek için çevresinde bir çember oluşturuluyor.

Konuştugu konu sevgi. Gülmekten ölmenin serbest olduğu bir tür sevgi.

Sevgililerinin sayısı, çocuklarının sayısı, dikkat edildiğinde aslında inanılmaz sayılar. Şarap, et, peynir ve ekmekle dolu bir sepetle çiçek açmış kırlara gidilir, sarılır, gülünür, ayrılır ve daha çok gülünen biri bulunur. Sorun yok.

“Quelbordel, la vie!” diye bağılıyor dinleyicilerin oluşturduğu çemberden, bir kız ve gülmekten çimlerde yuvarlanıyor.

Diğeri asla bir adamla kırlarda dolaşmayacağı umutsuzluğu içinde ağlayarak usulca uzaklaşıyor.

Hepsinden uzakta ve kısık sesle görünmez bir sevgiliyle sohbet eden biri oturuyor. Yaz mı yoksa kış mı artık bunu fark edemiyor. Yemeğe çağrıldığını da duymuyor. O, huzurun resmi. Bu çift uyum içinde yaşıyor.

Hastalıkta aşılamayan ve saldırmayan, vakur bir muhatap bulmak ne şans. Uzun zaman küçük, kendini beğenmiş bir iğneyle muhabbet eden Wittenau’daki bir kadını düşünüyor. Neşe dolu ve komik fikirleri olan bir iğneydi muhatabı.

Küçük iğne hep iyi ve mantıklı öğütler verirdi.

Şu sıralar konuştuğu tek kişi olan, parmaklıkların arkasındaki damın bir sözü onu şaşırtıyor. Neredeyse mutlu bir gülümsemeyle şöyle diyor: “On est fou.”

(Deliliğin içinde güven varmış, ki bu doğru olabilir.)

Adam ona bir elma hediye ediyor. Parkta çalışıyor. Ona eşlik eden büyük, güzel bir köpeği var. Kadınların kedileri var, erkeklerin köpekleri. Çevrelerinde hayvanların olması hastalar için iyi bir şey. Bu kendilerini sorumlu hissetmelerini sağlayan bir şey.

Ayrıca erkekler için isterlerse dışarıda çalışabilecekleri bir de çiftlik var. Ve her iki haftada bir hastalar tarafından derlenen yazılar, bulmacalar ve resimlerden oluşan bir gazete çıkıyor.

Ayda bir ya da iki kez bir film gösterimi oluyor.

Bir şeyler içmek için kantine gidilebiliyor.

Ama üç yüz hasta kadın için yalnızca bir doktor var!

Bazen parkta gezinen çocuklardan oluşan küçük bir Beşinci Kol görüyor. Ve kantinde büyük yalnızı görüyor, depresyondan çok farklı olan ve ona rağmen yaşanabilen melankoliyi yansıtabilen muhteşem yüzlü yaşlı adamı. Parktan geçen tek bir yolda bir tür dipsiz kuyunun önünden geçiyor ve çocukluğundan bildiği özel bir Beşinci Kol'un geriye bükülmüş suratları çıkıyor kuyudan. Bu "Kurbağa Prensler", ışıktaki yaşayan embriyon suratlar sanki güneş tarafından var gücüyle çekiliyorlar. Sanki güneş bu yarım kalmış insan oluşumunda bir şeyleri kurtarabilirmiş gibi.

Her şeyi gördü. Onu bırakıyorlar. Paris'e dönüş. Beyaz bir manto giyiyor ve içinde, önce farkına varmadan, yeni, kara bir depresyona yürüyor.

Hayır! Bu son krizde, yeni bir umutsuzlukla ödemesine degecek hiçbir şey yoktu neredeyse. Uyuma, yemek yeme, çalışma becerisinden yoksun şekilde kendini otel odasına kapatıyor. "Kendimi hapishanede gibi hissediyorum."

Böyle demişti bir keresinde bir psikiyatra ve şu cevabı almıştı:

"Siz kendi kendinizin hapishanesisiniz."

"Bir çemberin içinde gibiyim", demişti başka bir psikiyatra. Ve o da şöyle cevap vermişti: "Ben çembere inanmıyorum."

Ama "çember" ve "hapishane" kayboluyor. Tekrar çalışabiliyor. Karşıdan gelecek olan bir sonraki "Ping" sesine kadar. Çatıda 9 ya da 6 vuruşu huzursuz edici şekilde tekrarlayan çekicin bir sonraki sesine kadar.

"Ping" sesinin, tanımadığı ve önemsiz bir kadının tabaklarını yıkadığı zaman ortaya çıktığını ve dokuz çekiç darbesinin duvardaki bir taşı parçalamak için gerektiğini anlamaya bağlı her şey. Peki bu bir kurtuluş olabilir mi?

